

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2009-1-93 (Soruşturma)
Karar Sayısı : 10-49/912-321
Karar Tarihi : 8.7.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA,
Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Emin Cenk GÜLERGÜN, Cumhur Atalay HATİPOĞLU,
Seda Nurtaç BAYRAMOĞLU, Burak SAĞLAM

C. ŞİKAYET EDEN : Re'sen

D. HAKKINDA SORUŞTURMA

YAPILAN : Türk Eczacıları Birliği
Willy Brandt Sokak No:9 06690 Çankaya/Ankara

E. DOSYA KONUSU : Türk Eczacıları Birliği'nin, eczanelerin alım koşullarını piyasa dışında belirleyerek 4054 sayılı Kanun'u ihlal edip etmediğinin tespiti.

F. İDDİALARIN ÖZETİ : Türk Eczacıları Birliği (TEB)'nin, eczanelerin alım koşullarını piyasa dışında belirleyerek 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği iddiası.

G. DOSYA EVRELERİ : TEB ile ona bağlı eczacı odaları tarafından, eczanelere sundukları ticari iskonto ve vadeleri azalttıkları gerekçesiyle bazı ilaç üreticileri/ithalatçılarına karşı boykot yapılması yönünde internet siteleri vasıtasıyla üye eczacılara çağrıda bulunduğu tespit edilmiştir. Bu gelişmelerin incelenmesi sonucunda konuyla ilgili olarak hazırlanan 30.7.2009 tarih ve 2009-1-93/İİ-09-ECG sayılı İlk İnceleme Raporu Rekabet Kurulunun 5.8.2009 tarihli toplantısında görüşülmüş ve TEB'in eylemlerinin soruşturma başlatılmasını gerektirip gerektirmediğinin tespiti amacıyla önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

Yapılan Önaraştırma sonucu hazırlanan 9.9.2009 tarih ve 2009-1-93/ÖA-09-ECG sayılı Rapor, 11.9.2009 tarih ve REK.0.05.00.00-110/204 sayılı Başkanlık önergesi ile Kurulun 16.09.2009 tarih ve 09-42 sayılı toplantısında görüşülmüş; TEB hakkında, 4054 sayılı Kanun'u ihlal edip etmediklerinin belirlenmesi amacı ile soruşturma açılmasına karar verilmiştir.

Hakkında soruşturma açıldığını bildiren 23.9.2009 tarih ve 4108 sayılı yazıyı 24.9.2009 tarihinde tebellüğ eden TEB'in ilk yazılı savunması, 22.10.2009 tarih ve 7583 sayı ile yasal süresi içinde Kurum kayıtlarına girmiştir.

Soruşturma Heyetince tamamlanan 15.3.2010 tarih ve SR/10-5 sayılı Soruşturma Raporu, Kanun'un 45/1. maddesi uyarınca tüm Kurul Üyeleri ile soruşturma kapsamındaki teşebbüs birliğine tebliğ edilmiş ve aynı maddenin ikinci fıkrası

10-49/912-321

gereğince, taraftan 30 gün içinde yazılı savunmasını göndermesi 16.3.2010 tarih ve 1276 sayılı yazı ile istenmiştir. TEB, anılan yazıyı 17.3.2010 tarihinde tebellüğ etmiştir. TEB'in ikinci yazılı savunma süresinin uzatılması talebini içeren 7.4.2010 tarih ve 1446 sayılı yazısı 15.4.2010 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve teşebbüs birliğinin ikinci yazılı savunma süresinin 30 gün uzatılmasına karar verilmiştir. TEB'in ikinci yazılı savunması verilen ek süre de dikkate alındığında kanuni süresi içerisinde 14.5.2010 tarih ve 3877 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

Soruşturma Heyetinin hazırladığı 26.5.2010 tarihli Ek Yazılı Görüş, Kanun'un 45/2. maddesi uyarınca 27.5.2010 tarihinde tüm Kurul Üyelerine ve TEB'e tebliğ edilmiştir. İlgili teşebbüs birliği tarafından 28.5.2010 tarihinde tebellüğ edilen Ek Yazılı Görüş'ün ardından üçüncü yazılı savunma hakkı kullanılmamıştır. Ayrıca, bir sözlü savunma talebinde de bulunulmamıştır.

Kanun'un 45. maddesi uyarınca ek görüşün tarafça tebellüğünden itibaren 30 gün içinde gönderilebilecek olan üçüncü yazılı savunmanın süresinin 28.6.2010 tarihinde sona ermesi ve tarafça sözlü savunma talebinde de bulunulmamış olması neticesinde, Kurul, Kanun'un 48. maddesi uyarınca 8.7.2010 tarih ve 10-49/912-321 sayı ile nihai kararını vermiştir.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Soruşturma Raporu'nda;

- TEB'in eczanelerin alım koşullarını piyasa dışında belirlemesinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğu,
- Anılan teşebbüs birliği karar ve uygulamalarının Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasında sayılan şartları karşılamaması nedeniyle aynı Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulamayacağı,
- Kanun'un 4. maddesi kapsamında olan ve 5. maddesinde düzenlenen muafiyetten yararlanamayan karar ve uygulamalarından dolayı TEB'e, Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca ve beşinci fıkrasında sayılan unsurlar dikkate alınarak idari para cezası verilmesi gerektiği,
- Kanun'un 9. maddesinin birinci fıkrası uyarınca, eczanelerin alım koşullarının piyasa dışında belirlenmesi yönündeki karar ve uygulamalara, ayrıca bu şekilde belirlenen alım koşullarının elde edilmesi için sağlayıcı teşebbüslere yönelik her türlü eyleme son verilmesi yükümlülüğünün TEB'e bildirilmesi gerektiği

ifade edilmektedir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Tespitler

I.1.1. Öneri Safhasındaki Yerinde İncelemelerde Elde Edilen ve Eczacı Odalarının İnternet Sitelerinden Alınan Belgeler

- ❖ İEO'da yapılan yerinde incelemede bulunan ve Zonguldak Eczacı Odasından TEB Merkez Heyeti Başkanlığına gönderilen 9.3.2009 tarihli belge:

"Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyeti Başkanlığına Ankara

Konu: İlaç Firmaları Hakkında

2008 yılı içinde SGK ile yaşadığımız sorunları uzaktan film izler gibi izleyen, sorunlarımızın çözülmesi için en ufak bir gayret sarf etmeyen ilaç firmaları, şimdi de eczacının ticari iskontolarını hiçbir açıklamaya gerek duymaksızın kesmektedirler.

10-49/912-321

2009 yılının başından itibaren birçok ilaçta %20'nin üzerine aldığımız %7 iskontolar kesilmektedir. Kamu kurum iskontolarının eczaneler üzerinden geçirilmesi sonucu %3 civarında "SANAL" olduğunu ima ettikleri iskonto kayıplarımızın üzerine ticari iskontolarda yapılan bu keyfi uygulama ilaç firmalarının eczacıları kaale almadıklarının, yaşadıkları sorunları görmezden geldiklerinin çok açık bir ifadesidir.

Ayrıca 2009 SGK Protokolü ile 45 günden 60 güne çıkan geri ödemeler nedeniyle tüm eczacılar Mayıs 2009 ayından itibaren ilaç depolarına 15 günlük vade farkı ödemek durumundadırlar. Hal böyleyken bir de ilaç depoları 2009 yılı başından itibaren eczane ödemelerini 15 gün geri çekmişlerdir. Bu durumda her eczanede kendi sorunlarının dışında bir aylık bir açık daha oluşmuştur.

Kamu Kurum iskontosundaki kayıplarımız devam ederken, ticari iskontolardaki indirimler, eczacının ilaç deposu ödemelerinde oluşan bir aylık açık bizlerin 21 Aralık eyleminden çok daha gerilere gittiğimizi göstermektedir.

21 Aralık'ta sizlerle birlikte haykırdığımız "Artık Yeter Eczanelerimiz Yangın Yeri" sloganları bizim için sadece birer slogan olmaktan çok öte içimizdeki yangının da dile getirilmesiydi. Bugün geldiğimiz noktada 2009 SGK protokolünün imzalanmasıyla sorunlarımızın bitmediğini artarak devam ettiğini sizlerin de eczanelerinizden gözlemliyor olmanız gerekir.

Türkiye'deki 24 bin eczanenin üst örgütü olarak bizlerin firmalar ve depolarla yaşadığımız bu sorunların çözülmesi için bir şeyler yapmanız gerektiği çok açıktır. Bu konuda nasıl ve ne zaman harekete geçmeyi düşünüyorsunuz bilmek istiyoruz...

Saygılarımızla Ecz. Sema Karagülle (Başkan)"

❖ İEO'da yapılan yerinde incelemede bulunan ve 27.3.2009 tarihinde İEO'dan TEB Merkez Heyeti Başkanlığına gönderilen yazı:

"Eczane ekonomilerimizi büyük ölçüde zarara uğratan ilaçlarla ilgili bir çalışma, Odamız tarafından hazırlanmış ve Oda sayfamız üzerinden meslektaşlarımızın bilgisine sunulmuştur.

Bu çalışmanın içeriğinde yer alan ilaçların firmalarına Odamız tarafından uyarı yazıları yazılmış ve ilgili firmalardan, ilaçlarındaki eczacı aleyhine uygulamalarının ivedilikle düzeltilmesi talep edilmiştir.

Ekte tarafınıza da sunulan ilaç listelerinde ilaçları bulunan firmalarla Türk Eczacıları Birliği olarak gerekli her türlü yazılı ve sözlü girişimlerde bulunulmasını ve girişimlerin olumsuz sonuçlanması halinde meslektaşlarımızın zararlarını engelleyici uygulamaya yönelik tedbirlerin şimdiden belirlenmesi hususunda gereğini ivedilikle ve önemle arz ederiz.

Saygılarımızla

İstanbul Eczacı Odası
Yönetim Kurulu Adına
Başkan
Ecz. A.Semih GÜNGÖR

Ek: Odamızın konuyla ilgili çalışmasını içeren ilaç listeleri (4 adet)"

- ❖ İEO'da yapılan yerinde incelemede bulunan ve İEO'dan Toprak İlaç ve Kimyevi Maddeler San. ve Tic. A.Ş., UCB Pharma A.Ş., Yeni Şark Ecza Deposu A.Ş., Umud İlaç Tic. ve San. Ltd. Şti., Schering-Plough Tıbbi Ürünler A.Ş., Yeni İlaç ve Hammaddeleri San. ve Tic. A.Ş., Sodhan Tıbbi Cihazlar San. ve Tic. Ltd. Şti. ve Servier İlaç ve Araştırma A.Ş. adlı şirketlere 27.3.2009 tarihinde gönderilen yazılar¹:

“İlacın %90'ının Sosyal Güvenlik Kurumları tarafından satın alındığı ve geri ödemelerinin ortalama 120 günde yapıldığı içinde bulunduğumuz bu süreçte; vade, ticari iskonto ve kamu kurum iskontosu uygulamalarınızla meslektaşlarımızı zarara uğratan firmanıza ait ilaçlar ektedir.

İstanbul Eczacı Odası olarak meslektaşlarımızın maddi kayıplarına neden olan bu uygulamalarınızın ivedilikle düzeltilmesi hususunda gereğini önemle rica eder ve konunun sonuna kadar takipçisi olacağımızın tarafınızca bilinmesini isteriz.

Ekli listelerdeki ilaçlarınızda firmanız tarafından yapılacak her türlü düzenleme eczacı kamuoyu ile paylaşılacak olup, gerekli düzenlemeleri yapmama hususunda ısrarcı olacak firmalar ve ilaçları hakkında meslektaşlarımız gereken tedbirleri alacaktır.

[...]

*İstanbul Eczacı Odası
Yönetim Kurulu Adına
Genel Sekreter
Ecz. Z. Cenap Sarıalioğlu”*

- ❖ AEO'da yapılan yerinde incelemede bulunan ve 28.3.2009 tarihinde AEO internet sayfasında yayınlandığı anlaşılan duyuru:

“İlaçta Durum Hakkında

Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyetinin ilaç firmalarının ve ilaç dağıtım depolarının son dönemde ilaç alım koşullarına dair hayata geçirdikleri değişikliklerin yarattığı sorunların belirlenmesi ve çözümü ile ilgili oluşturulan komisyon kurulmuştur.

Yapılan çalışma hakkında Türk Eczacıları Birliği'nin duyurusu ekte sunulmuştur.

Meslektaşlarımıza önemle duyurulur.

Saygılarımızla,

[...]

İlaçta Durum -1-

Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyetinin 12.03.2009 tarihli toplantısında, ilaç firmalarının ve ilaç dağıtım depolarının son dönemde ilaç alım koşullarına dair hayata geçirdikleri değişikliklerin yarattığı sorunların belirlenmesi ve çözümü ile ilgili çalışma yapmak üzere bir komisyon kurulmasına karar verilmiştir.

Türk Eczacıları Birliği Genel Sekreteri Ecz. Hilmi Şener, Merkez Heyeti Üyeleri Ecz.Nevin Taşlıçay, Ecz.İsmail Başdil ve Ecz.Mustafa Sak'ın görevlendirildiği Komisyon, 19.03.2009 Perşembe Günü saat 10.00'da TEB Merkez Binasında ilk toplantısını gerçekleştirmiştir.

Toplantıya TEB Başkanı Ecz. Erdoğan Çolak, TEB II.Başkanı Ecz.Şevket Kaya, TEB Genel Sekreteri Ecz.Hilmi Şener, TEB Saymanı Ecz.Ali Aslan, TEB Merkez Heyeti

¹ Aynı metnin GSK'dan da alınmış olması, bu yazının diğer ilaç firmalarına da gönderilmiş olabileceğini göstermektedir.

10-49/912-321

Üyeleri Ecz.İsmail Başdil, Ecz.Mustafa Sak, Ankara Eczacı Odası Başkanı Ecz.Oğuz Ekincioğlu, Adana Eczacı Odası Başkanı Ecz.Burhanettin Bulut, Konya Eczacı Odası Başkanı Ecz.Harun Kızılay, Denizli Eczacı Odası Başkanı Ecz.Özen Ekiz, Kütahya Eczacı Odası Başkanı Ecz.Hasan Basri Kale, Samsun Eczacı Odası Saymanı Ecz.Onur Ferhat Karacan, Ankara Eczacı Odası Yönetim Kurulu Üyesi Ecz.Tuğba İrat ve Güney Ecza Koop. İl. Başkanı Ecz.Tarkan Bir katılmışlardır.

Toplantıda, pazar payı yüksek olan ilaçların ticari iskontolarının düşürülmesi/kaldırılması, vade sürelerinin kısaltılması ilaç alım koşullarında serbest eczacıların yaşadığı en temel sorunlar olarak ele alınmıştır.

İlaç üreticileri/ithalatçıları ve dağıtım kanallarının kendi kârlılıklarını arttırma adına girişmiş oldukları bu tip değişiklikler, özellikle eczaneler tarafından karşılanan SGK reçete bedellerinin ortalama 90 gün sonra alınıyor olması nedeniyle, serbest eczacıların ticari varlıklarını sürdürebilmelerinin zor olduğu bir ortam yaratmaktadır.

Son dönemde ilaç alım koşullarında, ilaç sektörünün diğer bileşenleri (sanayi, dağıtım kanalları ve kamu) tarafından tek taraflı yaratılan bu değişiklikler yüzünden, eczacıların uğramış olduğu zararın ciddi oranlara ulaştığının eczacılık kamuoyu tarafından fark edilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır.

Yapılan çalışmalarda, Türkiye’de en çok satılan 100 ürünün;

- Pazar payının % 34,82 olduğu,
- 57 tanesinin ticari iskontosunun “0” olduğu,
- 28 tanesinin vade süresinin 60 gün ve altında olduğu

tespit edilmiştir. Bu ürünlerle ilgili detaylı çalışmalar başlatılmış olup, öncelikli olarak, ilaç üreticisi/ithalatçısı firmalar ve ilaç dağıtım kanalları ile ilaç alım koşullarında son dönemde yaşanan değişikliklerin yarattığı sorunların aktarılacağı ve çözüm önerilerinin paylaşılacağı görüşmelerin başlatılmasına karar verilmiştir.

Bu anlamda, konuyla ilgili görüşmeler başlamış olup, bu görüşmelerden meslektaşlarımızın lehine sonuçlar alınamadığı takdirde, sorunların çözümü için alınacak tavır süreç içerisinde paylaşılacaktır.

Komisyon görüşmeleri devam ederken, serbest eczacıların ve Bölge Eczacı Odası Yöneticilerinin sürekli olarak bilgilendirilmesi ve konu hakkında kayda değer bir farkındalık yaratılması amacıyla, web sayfamız aracılığıyla, yukarıda bir kısmı yer alan istatistiki verilerin daha detaylı bir şekilde yer alabileceği bilgilendirme faaliyetleri yapılacaktır. Bu anlamda, Bölge Eczacı Odası yöneticilerimizin ve serbest eczacılarımızın; komisyon tarafından yürütülecek olan bilgilendirme faaliyetlerini (özellikle, Birliğimiz web sayfası aracılığıyla) takip etmelerinin, ilaç alım koşullarında yaşanan sıkıntıların hızla çözüme ulaştırılmasında ciddi katkıları olacağı düşünülmüştür.

Ayrıca Bölge Eczacı Odalarımızın, Komisyonun önümüzdeki dönem yürütecek bilgilendirme faaliyetleri ile koordineli bir şekilde, bölgesel bilgilendirme toplantıları düzenlemeleri de faydalı olacaktır.

Üretici firmaların ve dağıtım kanallarının, bu, yeni uygulamalarının ortaya çıkardığı sorunlara yönelik yükselteceğimiz mücadelemizde, önceki mücadelelerimizde olduğu gibi, mesleki dayanışma ve birlikteliğin yakalanacağına ve desteğinin sağlanacağına inanıyoruz.

Tüm meslektaşlarımıza duyurulur.

İlaçta Durum -2-

Serbest eczacılar halk sağlığına hizmet etme bilinci içindeyken işletmesinin geleceğini de planlamak zorundadır. Bilindiği üzere, serbest eczacılar, toplum sağlığının korunmasında ve geliştirilmesinde ciddi katkılar sunan ve sunmaya devam edecek olan sağlık çalışanlarıdır. Bu katkıları sunabilmelerinin anahtarı, eczanelerinin ticari olarak varlıklarını devam ettirebilmelerine bağlıdır.

Bir eczanenin ticari sürdürülebilirliğini belirleyen en önemli bileşenler ilaç alım koşulları ve ilaç bedellerinin geri ödeme koşullarıdır. Bu kanalın bir ucunda kamu, diğer ucunda sanayi bulunmaktadır.

İlaç dağıtım kanalları ve bu kanal vasıtasıyla üretmiş/ithal etmiş oldukları farmasötik ürünleri eczanelere ulaştıran ilaç firmaları uzunca bir süredir ilaç alım koşullarında eczanelerin ticari sürdürülebilirliklerini tehdit eden uygulamaları hayata geçirmektedir. İlaçta durum -1- başlıklı duyurumuzda,

Türkiye’de en çok satılan 100 ürünün

- Pazar payının % 34,82 olduğu,
- 57 tanesinin ticari iskontosunun “0” olduğu
- 28 tanesinin vade süresinin 60 gün ve altında olduğu

Bilgileri paylaşmıştı.

Bu ilk 100 ürün üzerinden devam edersek, IMS verilerine göre;

- 18.306.755.777,00 TL’lik Türkiye ilaç pazarının, 6.373.729.013,00 TL’lik kısmını bu ilk 100 ürün oluşturmaktadır.
- İskontosu “0” olan 57 tane ürünün, cirosu 3.640.194.052,00 TL
- İskontosu “3,5” olan 6 tane ürünün, cirosu 543.680.706,00 TL
- İskontosu “7” olan 38 tane ürünün, cirosu 2.189.854.255,00 TL’dir.

Ekteki tablodan da görüleceği üzere, Türkiye ilaç pazarında en çok satılan 100 farmasötik ürünün üreticileri/ithalatçıları ilaç alım koşullarında gözle görünür bir şekilde, önemli değişiklikler yapmışlardır. Özellikle vade oranlarının düşürülmesi ve ticari iskontoların ‘0’ a çekilmesi gibi önemli düzenlemeler, ilaç alımlarında, serbest eczaneleri önemli kayıplara uğratmaktadır. Üretici firmaların ve dağıtım kanallarının, bu, yeni uygulamalarının ortaya çıkardığı sorunlara yönelik geniş ölçekli çözüm önerileri geliştirilmektedir. Bu çözüm önerileri konusunda, Bölge Eczacı Odaları ile Türk Eczacıları Birliğinin koordineli bir şekilde hareket edebilmesi için bölgesel bilgilendirme toplantılarının sürdürülmesi önem arz etmektedir.

Ayrıca, dikkat çekmeyi istediğimiz bir başka nokta da eşdeğer ilaç konusudur. Bilindiği üzere, eşdeğer ilaçlar; patent süreleri dolan referans ilaçlar ile aynı etken maddeyi içeren, etkinlikleri, biyoeşdeğerlik çalışmaları ile kanıtlanan ilaçlardır ve referans ilaçlara göre %20-%80 (ülkeden ülkeye değişiyor) daha ucuzdur. Referans ilaçlar yerine eşdeğerlerinin tercih edilmesi, Avrupa’da, kamuya 20 Milyar € civarında, Türkiye’de ise son 5 yılda 3.8 Milyar TL tasarruf imkanı sağlamıştır.

İlaç harcamalarının gün geçtikçe artıyor olması nedeniyle kamu ilaç harcamalarında oluşan ciddi artışlardan tasarruf edilmesinin yolu, eşdeğer ilaç kullanımının özendirilmesi ve bu sürece sağlık çalışanı olan serbest eczacılar tarafından etkin bir katılım sağlanmasıdır. Halk sağlığının maliyet-etkin bir yöntem ile korunması ve ulusal kaynakların verimli kullanılması bu şekilde sağlanacaktır. Serbest eczacıların, bu konuda gerekli özeni göstereceğinden ve sahip oldukları sorumlu sağlık çalışanı bilinci ile hareket edeceklerinden kuşquamuz yoktur.

10-49/912-321

Bu süreçte, meslektaşlarımızın, Eczacı Odaları ile sürekli irtibat halinde bulunmaları, Birliğimizin web sayfasında yayımlanacak "İlaçta Durum" başlıklı bilgilendirme duyurularını sürekli takip etmeleri ve özellikle eşdeğer ilaç verilmesi konusunda azami dikkat göstermeleri son derece önemlidir.

Tüm üyelerimize duyurulur."

- ❖ AEO'da yapılan yerinde incelemede bulunan ve 2.4.2009 tarihinde AEO internet sayfasında yayınlandığı anlaşılan belge:

"İlaçta Durum -3 Hakkında

İlaç alım koşullarında yaşanmakta olan süreç ve ithalatçı/üretici firma ve dağıtım kanalları ile serbest eczaneler arasındaki ticari ilişkinin geldiği boyut hakkında bazı göstergeleri ve bu göstergelerin değerlendirmesini, (İlaçta Durum -1- ve -2- başlıkları ile) siz değerli meslektaşlarımıza duyurmuştuk. Ekte bulunan Tablo 3'te, vade sürelerinde kısalma ve ticari iskontoların 'Sıfır'lanması ile alım koşulları değişmiş ilaçların, IMS verilerine göre, Türkiye'de en fazla satılan 250 ilaç içerisindeki payları sunulmaktadır.

Ticari işletmenin sürdürülebilirliği temelinde düşünüldüğünde serbest eczanelerin ilaç alım koşullarında 90 Gün Vade ve % 7 Ticari İskonto çitasında ve altında alım koşulları bulunan ilaçların sınıflandırılmış hallerinin yer aldığı Tablo 3'ün dikkatle incelenmesi gerekmektedir. Özellikle, bu çitanın altında bulunan ilaçların alım koşullarının, eczanelerin ilaç hizmetlerine devam edebilmelerinin önünde yarattığı engeller tespit edilmelidir.

Öte yandan sizlerle paylaşmak istediğimiz bir diğer veri 50.000 TL Aylık ciroya sahip eczanelerin gelir-gider kalemlerini içermektedir.

Aylık 50.000 TL ciroya (yıllık 600.000 TL) sahip bir serbest eczanenin sahip olduğu genel koşullar düşünülerek ortalama gider hesabı yapıldığında ortaya çıkan durum ekteki tabloda detaylı bir şekilde sunulmuştur (Ek: Tablo 1). Görüleceği üzere, aylık cirosu 50.000 TL olan bir serbest eczanenin ortalama işletme gideri 7.000 TL civarındadır. Büyük şehirlerde kira masrafının küçük şehirlere oranla daha yüksek olması ve eczanede istihdam edilen personel sayısının Tablo 1'de sunulan ortalama daha fazla olması gibi nedenlerle daha fazla gidere sahip olunacağı düşünülürse, büyük şehirlerdeki gider miktarı bu rakamdan daha fazla olacaktır. Bu giderlere ek olarak perakende satış fiyatı üzerinden hesaplanan toplam cirodan; iskonto ve KDV tutarlarının düşülmesi ile oluşan yeni durum Tablo 2'de sunulmuştur.

Türkiye genelinde yıllık cirosu 600.000 TL'ye kadar olan eczanelerin toplam eczaneler içindeki payı % 58'dir. Tablo 1 ve 2 içinde sunulan durumdan farklı olarak düşük cirolu eczanelerde neredeyse sabit olan işletme giderleri (Tablo 1'de sunulan) diğer giderler ve kesintiler ile birleştirildiğinde çok daha ciddi bir tablo ortaya çıkmaktadır. Bir diğer deyişle, ekte sunulan Tablo 1'de gösterilen gider kalemleri bazı kalemlerin tutarlarında yapılacak düzeltmeler sonrasında Türkiye'deki serbest eczanelerin yarısından fazlası için geçerli hale gelecektir. Zira tablolarda verilen rakamlar için minimum oranlar kullanılmıştır. Bu nedenle bütün tabloların tüm eczacılarımız tarafından ciddi bir şekilde incelenmesi ve değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

İlaçta Durum -4 Hakkında

Türk Eczacıları Birliği'nin İlaçta Durum Komisyonu tarafından, İlaçta durum başlığı altında duyuruları devam etmektedir. Ayrıntılı bilgi aşağıda sunulmuştur.

10-49/912-321

Meslektaşlarımıza önemle duyurulur.
Saygılarımızla,

ANKARA ECZACI ODASI YÖNETİM KURULU

İlaçta Durum Komisyonumuzun tarafından, ilaçların ticari iskontolarının düşürülmesi/kaldırılması, vade sürelerinin kısaltılmasının ilaç alım koşullarında serbest eczacıların yaşadığı en temel sorunlar olarak belirlenmesinin ardından, web sitemizde eczacılarımızda farkındalık yaratmayı hedefleyen bilgilendirmeler için 'İLAÇTA DURUM' başlığı ile duyurular yayımlanmaktadır.

Farkındalık yaratılmasının sağlanmasının yanı sıra, **komisyonumuz tarafından, öncelikli olarak, ilaç üreticisi/ithalatçısı firmalar ve ilaç dağıtım kanalları ile ilaç alım koşullarında son dönemde yaşanan değişikliklerin yarattığı sorunların aktarılacağı ve çözüm önerilerinin paylaşılacağı görüşmelerin başlatılması yönünde alınan karar gereğince,**

TEB Başkanı Ecz.Erdoğan ÇOLAK ve TEKB Başkanı Ecz.Abdullah ÖZYİĞİT firmaların üst düzey yetkilileri ile gerekli görüşmeleri gerçekleştirmeye başlamışlardır.

Yapılan görüşmelerin ardından, konu ile ilgili ilk bildirim Bilim İlaç Sanayi ve Tic. A.Ş tarafından yapılmış olup, söz konusu bildirimde, iskontoları kaldırılan 37 kalem ürünlerinin ticari iskontolarının Nisan ayı itibariyle yeniden uygulanmaya başlandığı ve yine firmaları tarafından yapılan düzenlemenin ardından, kamu kurum iskontosuyla ilgili olarak, her ürünleri için, provizyon sistemine göre eczanelerden alınan oranın eczanelere yansıtıldığı, bu konuda mağduriyet yaratacak hiçbir ürünlerinin bulunmadığı belirtilmektedir.

Diğer firmalara örnek teşkil edebileceği düşüncesiyle, Bilim İlaç San. ve Tic. A.Ş'ye, firmalarına ait geri kalan "0" iskontolu ilaçlar için de ayrıca, resmi başvuru yapılmıştır.

Diğer firmalara ait olan ve ticari iskontoları ve/veya vadeleri geriye çekilen ilaçlarla ilgili görüşmeler de yoğun bir şekilde devam etmekte olup, gerekli bilgilendirmeler web sitemiz aracılığı ile duyurulacaktır.

Tüm eczacı kamuoyuna duyurulur."

❖ TEB'de yapılan yerinde incelemede bulunan ve 7.4.2009 tarihinde TEB'den Bölge Eczacı Odalarının Yönetim Kurulu Başkanlıklarına gönderilen yazı:

"Önemli! İvedi!

9. Başkanlar Danışma Kurulu Toplantısı
[...]

Türk Eczacıları Birliği 36. Dönem Merkez Heyeti 9. Başkanlar Danışma Kurulu Toplantısı, 12 Nisan 2009 Pazar Günü saat 10.00'da İstanbul'da [...] aşağıda belirtilen gündem maddesi ile yapılacaktır.

Bilgilerinizi ve katılımınızı rica ederim.

Gündem: İlaç Sanayi tarafından son zamanlarda yapılan uygulama değişikliği ile, ticari iskontosu "%7"nin altına ve vade süresi 90 günün altına düşürülen ilaçlarla ilgili olarak, alınması gereken önlemlerin değerlendirilmesi."

- ❖ AEO'da yapılan yerinde incelemede bulunan ve 18.4.2009 tarihinde AEO internet sayfasında yayınlandığı anlaşılan belge:

“İLAÇ ALIM KOŞULLARI HAKKINDA ÇOK ÖNEMLİ DUYURU

Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyeti, ilaç firmalarının ve ilaç dağıtım depolarının ilaç alım koşullarına dair hayata geçirdikleri değişikliklerin yarattığı sorunların belirlenmesi ve çözümü ile ilgili çalışma yapmak üzere bir komisyon kurulmasına karar vermiştir.

Başkanımız Ecz. Oğuz EKİNCİOĞLU ve Yönetim Kurulu Üyemiz Ecz. Tuğba İRAT'ın da yer aldığı bu komisyonda, pazar payı yüksek olan ilaçların ticari iskontolarının azaltılması/kaldırılması ve vadelerinin kısaltılması, ilaç alım koşullarında serbest eczacıların yaşadığı en güncel ve temel sorunlar olarak ele alınmıştır.

Eczaneler tarafından karşılanan SGK reçete bedellerinin ortalama 90 gün sonra alınıyor olması nedeniyle, meslektaşlarımız ticari faaliyetlerini sürdüremez duruma gelmişlerdir. Varılan noktada meslektaşlarımız ciddi bir maddi ve manevi zarar sürecine girmiş bulunmaktadır. Sağlık sistemimizin vazgeçilmezi olan eczacılarımızın düştüğü bu sıkıntılı durumun doğru bir şekilde anlatılabilmesi, farkındalık bilincinin oluşturulması ve bir kez daha birlikte hareket etme kararlılığımızın ve örgütlülüğümüzün ilaç sektörünün tüm bileşenlerine ve kamuoyuna gösterilmesi elzemdir.

Herhangi bir işletmenin sürdürülebilirliği temelinde düşünüldüğünde serbest eczanelerin ilaç alım koşullarında 90 gün vade ve %7 iskonto çitasında ve altında alım koşulları bulunan ilaçların alımlarına daha fazla özen gösterilmesi gerekmektedir. Özellikle, bu çitanın altında bulunan ilaçların alım koşullarının, eczanelerin ilaç hizmetlerine devam edebilmelerinin önünde yarattığı engeller doğru tespit edilmeli, ulusal çıkarlarımızda göz önünde bulundurularak eşdeğer ilaç kullanımını artırıcı önlemler alınmalıdır.

Konuyla ilgili olarak 21 Nisan 2009 Salı günü saat 20.00'da Kocatepe Kültür Merkezi'nde çok önemli bir toplantı yapılacaktır. Toplantıda eczacı karlılıklarına ilişkin sunum yapılacak olup, önümüzdeki süreçte ortak hareket anlamındaki yol haritamız aktarılacaktır. Katılım büyük önem arz etmektedir.

*Meslektaşlarımıza önemle duyurulur.
Saygılarımızla,
Ankara Eczacı Odası Yönetim Kurulu”*

- ❖ TEB'de yapılan yerinde incelemede bulunan ve 24.4.2009 tarihinde TEB'den Bölge Eczacı Odalarının Yönetim Kurulu Başkanlıklarına gönderilen yazı:

“Bilindiği üzere 12.04.2009 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilen 9. Başkanlar Danışma Kurulu Toplantısında, ilaç sanayi tarafından son zamanlarda yapılan uygulama değişikliği ile ticari iskontosu %7'nin altına ve vade süresi 90 günün altına düşürülen ilaçlarla ilgili olarak alınması gereken önlemler değerlendirilmişti.

[...]

- ❖ AEO'da yapılan yerinde incelemede bulunan ve 2.5.2009 tarihinde AEO internet sayfasında yayınlandığı anlaşılan belge:

“İLAÇTA DURUM -6-

Ticari İskonto ve vade süreleri ile ilgili olarak ilaç firmaları ile yapılan görüşmeler sonucunda ilk geri dönüş Bilim İlaç Sanayii ve Tic.A.Ş. tarafından yapılmış olup, konuyla ilgili ikinci geri dönüş Abdi İbrahim İlaç Pazarlama A.Ş. tarafından yapılmıştır.

Abdi İbrahim İlaç Pazarlama A.Ş.tarafından Türk Eczacıları Birliği'ne gönderilen 27.04.2009 tarihli yazı ile Firmalara ait olan ve şimdiye kadar ticari İskontosu '0' olarak uygulanan 13 kalem ürünlerinin ticari İskontosunun '7'ye çıkarıldığı bildirilmektedir. İlaç ve Eczacılık Sektörünün paydaşları arasında bu tip haksız mağduriyet yaratacak uygulamalar karşın Abdi İbrahim İlaç ve Pazarlama A.Ş. tarafından gösterilen ilgi ve hassasiyet için teşekkür ederiz. **Diğer firmalara örnek teşkil edebileceği düşüncesi ile Abdi İbrahim İlaç Pazarlama A.Ş.'ye, firmalarına ait geri kalan '0'İskontolu ilaçlar için de ayrıca resmi başvuru yapılmıştır.**

Ticari İskontoları ve/veya vadeleri geriye çekilen ilaçlarla ilgili olarak başka Firmalar tarafından yapılacak bildirimlerle ilgili bilgilendirmeler web sitemiz aracılığı ile duyurulmaya devam edecektir.

...

Ankara Eczacı Odası Yönetim Kurulu”

❖ İEO'da yapılan yerinde incelemede bulunan, “10. Başkanlar Danışma Kurulu Toplantısı” başlığını taşıyan ve 22.5.2009 tarihinde TEB Genel Sekreteri Özgür Özel'den Bölge Eczacı Odalarının Yönetim Kurulu Başkanlıklarına gönderilen yazı:

“Türk Eczacıları Birliği 36. Dönem Merkez Heyeti 10. Başkanlar Danışman Kurulu Toplantısı 29 Mayıs 2009 Cuma Günü saat 11.00'da [...] aşağıda belirtilen gündem ile yapılacaktır.

[...]

Gündem: Mevcut ilaç alım koşullarının ve bu konuda firmalar ile yapılan görüşmeler sonucunda varılan durumun değerlendirilmesi, bundan sonra izlenecek olan yöntemin belirlenmesi.”

❖ AEO'da yapılan yerinde incelemede bulunan ve 22.5.2009 tarihinde AEO internet sayfasında yayınlandığı anlaşılan duyuru:

“ TEB İnternet Sayfasında Yayınlanan “İlaçta Durum -7-“ Hakkında

Söz konusu olan bilgi aşağıda ekleri ile birlikte yer almaktadır.

Ticari İskonto ve vade süreleriyle ilgili olarak ilaç firmalarıyla yapılan görüşmeler sonucunda, Bilim İlaç Sanayi ve Tic. A.Ş ile Abdi İbrahim İlaç Pazarlama A.Ş'den sonra, Servier İlaç ve Araştırma A.Ş, Deva Holding A.Ş ve Merck Sharp&Dohme İlaçları Ltd. Şti. tarafından Birliğimize gönderilen yazılar ile, tüm ürünlerinin satış vadelerinin 90 güne yükseltildiği bildirilmiş olup, firmalarla yapılan görüşmelerde, aynı iyileştirmenin ticari İskontolarla ilgili olarak da yapılması için taraflarınca gerekli çalışmaların devam ettiği bildirilmektedir.

Serbest eczacılarımızın ciddi sıkıntı çekmelerine neden olan bu sorunların çözümüne yönelik gereken ilgi ve yaklaşımı sergileyen yukarıda ismi geçen ilaç firmalarına tüm eczacı meslektaşlarımız adına teşekkür ediyoruz. Söz konusu firmaların, satış vadeleriyle ilgili göstermiş oldukları bu olumlu yaklaşımlarının ticari İskontolarda yaşanan sıkıntıların çözülmesi yolunda da gösterileceğine inanıyor ve kısa süre içerisinde sonuçlanmasını bekliyoruz.

Bununla birlikte, bu firmaların gösterdiği olumlu yaklaşımın diğer firmalara örnek teşkil edeceğini düşünüyor; diğer firmalardan da aynı olumlu yaklaşımı sergilemelerini bekliyoruz. Ticari iskontoları ve/veya vadeleri geriye çekilen ilaçlarla ilgili olarak başka Firmalar tarafından yapılacak bildirimlerle ilgili bilgilendirmeler web sitemiz aracılığı ile duyurulmaya devam edecektir.

...

Ankara Eczacı Odası Yönetim Kurulu”

Yukarıdaki belgenin ekinde yer alan ve Merck Sharp & Dohme İlaçları Ltd. Şti., Servier İlaç ve Araştırma A.Ş. ve Deva Holding A.Ş. adlı ilaç şirketlerinden gelen yazılarda, bahse konu vade sürelerinin 90 güne çıkarıldığı ifade edilmektedir.

❖ İEO'nun internet sitesinden alınan, “Servier ilaç firması erteleme talep etti” başlıklı ve 2.6.2009 tarihli duyuru:²

“15 Mayıs 2009 tarihi itibarıyla başlattığımız ve büyük bir başarı ile devam eden Sanayi eylemimizde ticari iskontoları uygulamayan firmaların ilaçlarının yerine eşdeğerlerini vermeye başlamıştık. Meslektaşlarımızın gösterdiği kararlılık karşısında firma yetkilileri Odamızı arayarak olumlu bir adım atabileceklerini ve bu konuda yurt dışından haber beklediklerini dile getirmişlerdir. Özellikle Türkiye'deki diğer 50 Eczacı Odasının da aynı firmaya ve iskontoları kaldırılan ilaçlarına karşı Çarşamba gününden itibaren eşdeğerlerinin verilmesi uygulamasına geçileceğini belirten yetkililer, bizlerden erteleme talebinde bulunmuşlardır.

Yönetim Kurulumuz, bir ertelemenin kesinlikle söz konusu olamayacağını ancak firmanın ticari iskontoları %7 olarak geri vermesi halinde taleplerinin dikkate alınacağını bildirmiştir.

Bu gelişmeler karşısında ‘Servier’ ilaç firmasının TEKB ve TEB yöneticileri ile konuyu görüşmek üzere önemli bir toplantı yapacakları haberi tarafımıza ulaşmıştır.

Siz meslektaşlarımızın gösterdiği kararlılık, sürecin bu noktaya ulaşmasını sağlamıştır. Bundan sonra da bizlere ulaşan konuyla ilgili gelişmeleri sizlerle paylaşmaya devam edeceğiz.”

❖ İEO'nun internet sitesinden alınan,“Servier ilaç firması erteleme talep etti başlıklı Haberimize EK!” başlıklı ve 2.6.2009 tarihli yazı:³

“Servier” ilaç firmasının TEKB ve TEB yöneticileri ile ticari iskonto uygulamaları hakkında önemli bir toplantı yapacağını bildirdiğimiz haberimizin hemen sonrasında, söz konusu toplantı gerçekleşmiştir.

Yapılan bu toplantıda “Servier” ilaç firması; ancak bazı ilaçlarında %7 ticari iskonto verebileceğini bildirmiştir.

Bu konudaki Odamızın tavrı, firmaya ait tüm ilaçlarda % 7 ticari iskonto uygulanana kadar devam edecektir.”

² http://www.ieo.org.tr/?page=haberler&news_ID=3090

³ http://www.ieo.org.tr/?page=haberler&news_ID=3091

- ❖ AEO’da yapılan yerinde incelemede bulunan ve AEO internet sayfasında yayınlanmak üzere taslak olarak oluşturulduğu anlaşılan belge:⁴

“Bilindiği üzere 03.06.2009 Çarşamba günü başlayan, eczacıyı yok sayan firmaları boykot kararının ilk etabı, başarıyla devam etmektedir. 51 Eczacı Odasının katılımı ile devam eden boykotumuzun üstünden sadece bir gün geçmesine karşın depolardan alınan bilgiye göre boykot edilen firmanın ilaçlarının satışında ciddi oranda düşüş görülmüştür. Söz konusu firma ile Türk Eczacıları Birliği arasında görüşmeler halen devam etmekte olup, konuyla ilgili olarak firmanın geri adım atmasının söz konusu olduğu ifade edilmektedir.

Bu süreçte boykotu destekleyen Ankara genelinde % 93’lük bir başarıya imza atmamızı sağlayan tüm üyelerimize, gösterdikleri örgüt bilinci ile verdikleri destek ve kararlılık için teşekkür ediyoruz.

Boykotumuz devam etmektedir ve firmalar ellerini cebimizden çekinceye kadar eylemlilik süreci sürdürülecektir.

Gelişmeler anlık olarak duyurulacaktır.

İLAÇ ⁵	TİC.İSK.	VADE
DIAMICRON MR 30MG 30 TB	0	90
DIAMICRON MR 30MG 60 TB	0	90
GLUMİKRON	7	120
EFİKAS	7	150
BETANORM	7	120
ORAMİKRON	7	90
FLUDEX SR	0	90
FLUPAMİD 2,5 -60 TB	7	90
FLUPAMİD SR	7	150
VASTAREL	0	90
SİTOREL	7	90

...”

- ❖ AEO’da yapılan yerinde incelemede bulunan ve AEO Başkanı Ecz. Oğuz Ekincioglu’nun, AEO’ya ait “Bizim Gazete”nin Haziran 2009 tarihli 22. sayısında çıkan köşe yazısı:

“[...]

Bizlerden hiç esirgemediğiniz desteğinizle hep birlikte yürüyüşümüze devam ediyoruz. Elbette sıkıntılarımı var, ama bir arada durduğumuzda neleri değiştirebildiğimizi yakın zamanda pek çok kez gördük. Devam eden boykotta Ankara Eczacı Odası’nın Türkiye genelinde en başarılı il olması tamamıyla sizlerin eseridir. Sizlerden aldığımız bu güç bizlerin her yeni güne daha da umutla başlamasını sağlıyor.”

- ❖ AEO’da yapılan yerinde incelemede bulunan ve 17.6.2009 tarihinde Bayer Türk Kimya San. Ltd. Şti’den AEO’ya gönderilen elektronik posta:

“Konu: Bayer Schering Pharma Vade-İskonto Değişikliği Hakkında.

⁴ İlgili duyuru AEO’nun internet sitesinde de yer almaktadır: <http://www.aeo.org.tr/?s=haberdetay&hid=49366#>

⁵ Servier firmasının ilaçlarıdır. Koyu yazılı ilaçların eşdeğeri bulunmaktadır. Diğerlerinin eşdeğeri yoktur.

10-49/912-321

Sayın Yetkili,

Bayer Schering Pharma olarak 17.06.2009 tarihi ile vadelerimizi değiştirmiş bulunmaktayız. 45 gün vadeli ürünlerimiz kalmamış olup, ürün özelliklerine göre vadelerimiz 60-90-120 gün olarak düzenlenmiştir.

Avelox tb ticari iskonto %0 dan %7 yükseltilmiştir.

Konu ile ilgili yazılarımız ekte olup, yazılarımızın web sayfanızda yayınlanmasını ve tüm eczacılarımıza duyurulması konusunda desteklerinizi rica ederiz.”

❖ AEO Yönetim Kurulu tarafından 1.7.2009 tarihinde internet sitesinde yayınlanan bir duyuru.⁶

"BOYKOTUMUZ KARARLILIKLA DEVAM EDİYOR VE 2. AŞAMASI DEVREYE GİRİYOR!!!

Değerli Meslektaşlarımız,

Boykotumuzun başarısını arttırmak için eczanelerimizin stoklarında mevcut olan ilgili firma ürünlerinin iade faturası kesilerek, çalışılan depolara geri gönderilmesi gerekmektedir.

İlgili firma ürünlerinden muadili olmayanlar 1 kutu verilmek suretiyle hastaları ikna yoluna gidilmesi, muadili olan ilaçların ise eşdeğerlerinin hastaya verilmesi büyük önem arz etmektedir.

Konuyla ilgili olarak depolar Ankara Eczacı Odası Yönetim Kurulu tarafından bilgilendirilmiştir. Ekte yer alan form doldurularak depolara ileildiğinde, iade fatura örneği meslektaşlarımıza ulaştırılacaktır.

İlgili firma ile görüşmeler yoğun şekilde devam etmektedir. Tüm meslektaşlarımızın meslek örgütü bilinciyle hareket etmesi boykotumuzun direncini arttıracaktır. Her meslektaşımızın aynı hassasiyet içerisinde olduğunu biliyor, sizlere güveniyor ve teşekkür ediyoruz.”

(.....TİCARİ SIR.....)

❖ İEO'nun, Kurum kayıtlarına 18.8.2009 tarihinde 5807 sayı ile giren yazısının eki olan ve TEB Başkanı Ecz. Erdoğan Çolak'ın 7.7.2009 tarihinde Bölge Eczacı Odaları Yönetim Kurulu Başkanlıklarına gönderdiği yazı:

“İlaç firmalarının, son dönemde ilaç alım koşullarına dair hayata geçirdikleri meslektaşlarımızın ticari faaliyetlerinin devamı noktasında ciddi sıkıntılar doğuran uygulamalarla mücadele etmek atında hep bir beraber karar verdik.

Ticari iskonto uygulanmayan ve vadeleri kısaltılan ürünlerle ilgili Merkez Heyetimiz ve Eczacı Odalarımız bir çalışma başlattılar. Çalışma sonuçlarının üyelerimizin dikkatlerine sunulmasının ardından, ekonomik anlamda ciddi sıkıntılar yaşayan üyelerimiz, alım şartları oldukça kötü olan ürünler yerine, daha iyi koşullarda alabilecekleri eşdeğer ürünlere yönlendirildiler.

⁶ <http://www.aeo.org.tr/haberdetayPrinterMode.asp?hid=49455> Erişim Tarihi: 31.7.2009

Merkez Heyetimiz ve odalarımız tarafından ilk tepki, hiçbir ürününde ticari ıskonto uygulamayan ve çoğu ürünün vadesi 60 gün ve altında olan Servier İlaç Firması verildi.

Verilen tepkinin sonucunda, firma, önce 11.05.2009 tarihi itibariyle, tüm ürünlerinin vadesini 90 güne çıkardı, ardından da 6.7.2009 tarihi itibariyle eşdeğeri olan ürünlere %7, olmayanlarına da %4 ticari ıskonto uygulamaya başladı. Servier ürünlerinde ortalamada %5,25'e karşılık gelen bu ıskonto eczane karlılıkları açısından önemli bir kazanımdır.

Bu sürece katkı koyan siz değerli Oda Başkanlarına ve yöneticilerine, bölge temsilcilerine ve meslektaşlarımıza teşekkürlerimizi sunarız.

Bundan sonra da, hep birlikte hak arama mücadelemize devam edeceğiz, üyelerimizin gözleri firmaların ilaç satış koşullarında, kulakları Odalarınızda ve Birliğimizde olsun."

(.....TİCARİ SIR.....)

❖ İEO'nun, Kurum kayıtlarına 18.8.2009 tarihinde 5807 sayı ile giren yazının eki olan ve 23.7.2009 tarihinde Merck Sharp & Dohme'den TEB'e gönderilen yazı:

"Tarafınızla yapmış olduğumuz görüşmelere istinaden 1.8.2009 tarihinden itibaren, ecza depoları aracılığıyla, şirketimizin tüm jeneriği mevcut ürünlerinde %7, Ezetrol, Januvia ve Inegy hariç olmak üzere jeneriği olmayan diğer tüm ürünlerimizde ise %4 oranında özel ticari ıskonto uygulamasına başlanacaktır.

*Saygılarımızla
MSD İlaçları Ltd. Şti.
Mete Hüsemoğlu"*

❖ TEB'in internet sitesinden alınan, TEB Genel Sekreteri Özgür ÖZEL'in "Merck Sharp&Dohmenin Vade ve Ticari İskontolarla İlgili Yaptığı Düzenlemeler Hakkında" başlıklı ve 23.7.2009 tarihli yazısı:⁷

**"BÖLGE ECZACI ODASI
YÖNETİM KURULU BAŞKANLIĞI'NA,**

İlgi : 07.07.2009 tarih, 36.A.00.006041 sayılı yazımız.

İlgide kayıtlı yazımızda belirtildiği gibi, Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyeti tarafından alınan kararla, ilaç firmalarının son dönemde ilaç alım koşullarına dair hayata geçirdikleri değişikliklerin yarattığı sorunların belirlenmesi ve çözümü ile ilgili çalışma yapmak üzere bir komisyon kurulmuş ve ilaç firmalarının ticari ıskontosu "0", vadesi 90 günün altında olan ürünleriyle ilgili çalışmalar başlatılmıştı.

Yaşanan süreç ve yapılan çalışmaların ardından, Merkez Heyetimiz, firmalar tarafından, vadenin en az 90 gün olarak, ticari ıskontonun da eşdeğerleri bulunanlara en az % 7, bulunmayanlara ise, en az % 4 olarak uygulanmasını referans olarak belirlemiş ve ilk olarak, Servier İlaç ve Araştırma A.Ş. tarafından gerekli düzenlemenin yapıldığı bildirilmişti.

Merkez Heyeti Başkanı ile Üyelerinin ve Oda Başkanlarının bulunduğu heyetin firmalarla görüşmeleri sonucunda, Servier'in ardından, 15.05.2009 tarihi itibariyle

⁷ http://www.teb.org.tr/haber_detay.php?mod=yazdir&id=1175558

<http://www.samsuneczaciodasi.org.tr/index99.php?tur=1&detay=1&oku=1029> Erişim Tarihi: 24.8.2009

tüm ürünlerinin vadelerini 90 güne çıkarmış bulunan Merck Sharp&Dohme İlaçları Ltd.Şti tarafından, belirlenen referansa uygun düzenlemeler yapılmış olup, Birliğimize gönderilen 23.07.2009 tarihli yazı ile, 01.08.2009 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, "Ezetrol", "Januvia" ve "Inegy" dışındaki tüm ürünlerinde, eşdeğerleri bulunanlara % 7, bulunmayanlara ise, % 4 olarak ticari iskonto uygulanacağı bildirilmiştir.

MSD tarafından, "Ezetrol", "Januvia" ve "Inegy" için, co-marketing ve uluslararası farklı anlaşmalar içinde bulduklarından şimdilik iskonto uygulanmadığı, sorunun en kısa sürede aşılarak bu üç ürün içinde iskonto uygulamasına geçileceği ayrıca bildirilmiştir.

Eczacıların ticari anlamda varlıklarını sürdürebilmeleri açısından büyük öneme sahip ilaç alım koşulları ile ilgili gösterdiğimiz mücadeleye, odalarımızın ve üyelerimizin vermiş olduğu destek, örgütlü gücümüze güç katmıştır. **Bu konuda gerekli özeni göstermeyen diğer ilaç firmaları ile de gerekli görüşmeler yoğun bir şekilde devam etmekte olup, bundan sonrasında da eczacılık mesleğini tehdit eder boyutta yapılacak olan her türlü olumsuz değişiklikler karşısında göstereceğimiz mücadeleye vereceğiniz desteğe olan inancımla saygılar sunarım."**

❖ "Zentiva'ya karşı EYLEM" başlıklı ve 24.7.2009 tarihli internet haberi:⁸

"Zentiva'ya karşı EYLEM

İEO ticari iskonto vermeyen Eczacıbaşı-Zentiva firmasının ürünlerini boykot ederek eşdeğerlerini verme kararı aldı.

İstanbul Eczacı Odası Eczacıbaşı-Zentiva ilaç firmasına karşı çok dişli bir kampanya yürütmeye başladı. İnternet sitesinden yaptığı duyuruda tüm üyelerine Eczacıbaşı-Zentiva ürünlerini ticari iskontolarını verinceye kadar boykot etmelerini ve bu firmanın ürünlerinin yerine muadillerinin verilmesi istediğini bildirdi. Ve muadillerin olduğu bir listeyi yayınladı.

Açıklamada Servier firmasının ticari iskontolarını vermeye başladığını aynı uygulamanın diğer firmalar tarafından da yapılmasını istediklerini belirtildi.

...

Açıklama metninde ;

'Sanayi Eylemimiz giderek BÜYÜYOR! Güçlüyüz... Kararlıyız... Başaracağız...

'Servier' firması; eşdeğer ilaç uygulamasında meslektaşlarımızın ortaya koyduğu kararlı tavır sonrasında geri adım atarak ticari iskontolarımızı, eşdeğeri olan ürünlerinde %7, eşdeğeri olmayan ürünlerinde ise %4 olarak geri vermiştir.

Sektörün diğer bileşenlerinden de talebimiz, 'Servier' firmasının uyguladığı şekliyle ticari iskontolarımızın geri verilmesidir. 24 bin eczacının daha fazla beklemeye tahammülü yoktur. İlaç sanayisine düşen görev, en kısa sürede beklentilerimiz doğrultusunda gerekli adımları atmaktır.

İstanbul'da yürüttüğümüz eylemimizde 'Eczacıbaşı Zentiva' ilaçlarının eşdeğerlerini hastalarımıza vermeye devam ediyor, bu firmanın eczanelerimizde kalan ürünlerini dağıtım kanallarına iade ediyoruz.

İlaç sanayinin bu konuda atacağı adımları ve eylemimize ilişkin yeni gelişmeleri web sayfamız ve radyomuz aracılığıyla sizlere duyuracağız.

⁸ http://www.ilacmedya.com/haber_detay.asp?haberID=446 Erişim Tarihi: 24.8.2009

Yürüttüğümüz haklı mücadelemizde bugüne kadar örgütünün arkasında yer alan tüm meslektaşlarımızı, bu kararlı tavırlarını bundan sonra da sürdürmeye davet ediyoruz.' denildi."

❖ "MSD de İskontoda Geri Adım Attı" başlıklı ve 24.7.2009 tarihli internet haberi:⁹

"MSD de iskontoda geri adım attı.

İEO tarafından yapılan açıklamada MSD'nin de bundan böyle ticari iskonto vereceği belirtildi.

Açıklamada;

TEB ile İlaç firmaları arasında ticari iskontolarımızın geri alınmasına yönelik görüşmeler devam ederken Merck Sharp Dohme, Türk Eczacıları Birliği'ne gönderdiği yazıyla üç ürünü ('Ezetrol', 'Januvia' ve 'Inegy' isimli ürünleri için şimdilik iskonto uygulanmadığı ancak sorunun en kısa sürede aşılıp bu üç ürün için de iskonto uygulamasına geçileceği belirtilmiştir) dışındaki ürünlerinde eşdeğerleri bulunanlarda % 7, orijinal ürünlerinde ise % 4 olarak ticari iskonto uygulanacağını bildirmiştir.

Meslektaşlarımızın kararlı tavrı, diğer firmaların da geri adım atmasını sağlayacaktır." denildi."

❖ AEO'da yapılan yerinde incelemede bulunan ve TEB'in internet sitesinde 29.7.2009 tarihinde yayınlandığı anlaşılan açıklama:¹⁰

"Merkez Heyeti Başkanı ile Üyelerinin ve Oda Başkanlarının bulunduğu heyetin, ilaç alım koşullarıyla ilgili olarak firmalarla sürdürmekte olduğu görüşmelerin sonucunda;

Servier, ve Merck Sharp&Dohme İlaçları Ltd.Şti'den sonra, GlaxoSmithKline İlaçları San. ve Tic. A.Ş tarafından, ilaç alım koşullarıyla ilgili Birliğimize belirlenen referanslara uygun düzenlemeler yapılmış olup, Birliğimize gönderilen 28.07.2009 tarihli yazı ile, 01.08.2009 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, tüm ürünlerinin vadesinin en az 90 gün olacağı ve 'Seretide' dışındaki ürünlerinde, eşdeğerleri bulunanlara % 7, bulunmayanlara ise, % 4 olarak ticari iskonto uygulanacağı bildirilmiştir.

Ayrıca, GlaxoSmithKline Yetkilileri tarafından 'Seretide' isimli ilaçlarının pazarlamasının küresel stratejilerle yurt dışından belirlenmesi sebebiyle, 'Seretide' ile ilgili iskonto kararlarını 15.08.2009 tarihinde Birliğimize bildirecekleri belirtilmiştir.

Süreçte, görüşme yapılan pek çok firma tarafından çeşitli şekillerde vade ve iskonto iyileştirilmesi bildirim yapıyorsa da, belirlenen referanslara uygun olmayan iyileştirmeler Birliğimizce duyurulmamakta ve ilgili firmalarla görüşmelere devam edilmektedir.

Merkez Heyetimizin, eczane ekonomileri açısından büyük öneme sahip ilaç alım koşullarının iyileştirilmesi ile ilgili belirlediğimiz referanslara uygun düzenlemeler yapılmasının sağlanması noktasında verdiği mücadele, Odalarımızın ve üyelerimizin desteğiyle sürmektedir. Sürecin ayrıntıları ve bundan sonra izlenecek yol haritası ile ilgili olarak, Merkez Heyeti ve Komisyon Üyelerimiz, oda yöneticileri ile temasa geçeceklerdir.

⁹ http://www.ilacmedya.com/haber_detay.asp?haberID=447 Erişim Tarihi: 24.8.2009

¹⁰ Aynı yazı Bursa Eczacı Odasının internet sitesinde de aynı tarihte yayımlanmıştır. <http://www.beo.org.tr/modules.php?name=News&file=article&sid=1638> Erişim tarihi:26.8.2009

...

Saygılarımla,
Ecz. Özgür ÖZEL
Genel Sekreter”

- ❖ İEO'nun internet sitesinde yer alan “GlaxoSmithKline vade ve ticari ıskontolarımızı geri verdi” başlıklı ve 29.7.2009 tarihli yazı:

“Vade ve ticari ıskontolarımızı geri almak üzere sürdürdüğümüz eylemimizde ‘Servier’ ve ‘Merck Sharp Dohme’ ilaç firmalarından sonra **GlaxoSmithKline** ilaç firması da 1.8.2009 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere tüm ürünlerini vadesinin en az 90 gün olacağını, ‘Seredite’ dışındaki ürünlerinde jeneriği olanlarda %7, olmayanlarda %4 olarak ticari ıskonto uygulanacağını bildirmiştir.”

(.....TİCARİ SIR.....)

- ❖ TEB'in internet sitesinden alınan 30.7.2009 tarihli yazı:¹¹

“... ”

Son bir buçuk yıldır yaptığımız Protokollerle ortalama yüzde 4'lük bir ekonomik girdi sağlandı, ancak erimenin boyutu düşünülüğünde bu girdi yeterli değil. 19 Ocak'ta son protokolün bağitlanmasından itibaren ifade ettiğimiz gibi, tek ve örgütlü alıcı olma gücümüzü kullanmanın zamanı çoktan gelmişti. Bu çerçevede başlattığımız eşdeğer ilaç kampanyası sürmekte. Görsel ve basılı medya aracılığıyla Sağlık Bakanlığı'nın da desteğiyle yaygın bir kampanya yürütmekteyiz. **Diğer yandan, eczacılarımız da ıskonto ve vadelerini kaşla göz arasında değiştiren firmaların ilaçlarının yerine, eşdeğer ilaçlarını verme yetkilerini kullandılar. Bu gücün ne kadar büyük olduğu kısa sürede anlaşıldı. Eczacılarımız bir firmanın satışlarını aylık ortalama yüzde 22 oranında düşürdüler. Sonuç olarak, söz konusu firma tüm ilaçlarda vadelerini 90 güne çekti, eşdeğeri olan ilaç gruplarında yüzde 7, diğerlerinin tamamında ise yüzde 4 oranında ticari ıskonto uygulamaya başladı. Arkasından başka bir firma ile de uzlaştık. Şimdi, diğer firmalarla da görüşmeye devam ediyoruz. Bu görüşmeler sonuçlandığında geldiğimiz noktayı tüm eczacı kamuoyu ile paylaşacağız. Aynı koşulları sağlamayan firmalara karşı aynı duyarlılığı örgütlemeye ve göstermeye devam edeceğiz. Böylece erime karşısında eczanelerimizin tutunma gücünü bir buçuk yılda ortalama yüzde 10-12 oranında artırmış olacağız.** “TEB ne iş yapar?”, sorusuna birinci ve güncel yanıtımız sanırım budur. Ama elbette TEB, benmerkezci, tek adamcı bir yapılanma olmaktan hassasiyetle uzak durduğu için, bunu tek başına yapmaz. Ne yapıyorsa, tüm eczacı odaları, tüm eczacılarla birlikte yapar.”

- ❖ Adana Eczacı Odasının internet sitesinde yer alan, 30.7.2009 tarihli ve “Göreve Çağırıyoruz” başlıklı yazı:¹²

“GÖREVE ÇAĞIRIYORUZ !!!

Değerli meslektaşlarımız,

Eczane ekonomisinde önemli soruna neden olan ilaçta ticari ıskonto ve ilaç vadelerinin iyileştirme adına ilaç firmalarından taleplerimiz sonuç vermeye başladı.

¹¹ http://www.teb.org.tr/index99.php?modul=th_detay&id=361 erişim tarihi:9.9.2009

¹² http://www.adanaeo.org.tr/haber_detay.asp?hid=2447 erişim tarihi:26.8.2009

TEB önderliğinde yapılan görüşmeler ve Haziran ayı içinde tüm ülkede gerçekleştirilen İlaç Alım Koşulları ile ilgili eylem sonucu; Servier, MSD ve Glaxo firmalarının 90 gün vade ile birlikte eşdeğeri olan ilaçlarda %7, eşdeğeri olmayan ilaçlarda %4 eczane ticari ıskontosunu vermeye başladıkları bilgilerinize sunulmuş idi.

Konu ile ilgili olarak Türk Eczacılar Birliği'nin 24.000 eczacı adına ilaç üreticisi firmalarla görüşmeleri devam etmektedir.

İlaç firmaları ile olumlu görüşmeler devam etmesine rağmen bazı firmalar keyfi ve tek yanlı tutumlarında değişiklik yapmamaktadır.

Bu anlamda ticari ıskonto ve vade kapsamında İlaç Alım Koşullarının örnekleri aşağıda bilgilerinize sunulmuştur.

Haklarımızın alınması noktasında tüm meslektaşlarımızın gereken hassasiyeti göstereceğine olan inancımızla saygılar sunarız.”

❖ Mersin Eczacı Odasının internet sitesinde yer alan 31.7.2009 tarihli yazı:¹³

“İLAÇTA DURUM

SERVIER, MSD (Merck Sharp Dohme), GLAXOSMITHKLINE firmalarında ticari ıskontolarımız konusunda sağlanan gelişmeler aşağıda bilgilerinize sunulmuştur. Şimdi; Pfizer firmasının tüm ürünlerinde ıskontolarımızı geri alma mücadelesi başlamıştır. Bu amaçla firmanın muadilli ürünlerinin karşılaştırmalı listesi ekte bilgilerinize sunulmuştur.

Tabloların dikkatle incelenmesi, ekonomik anlamda ciddi sıkıntılar yaşayan eczanelerimizin ticari faaliyetlerinin devamı noktasında büyük katkı sağlayacak ve örgütlü gücümüze güç katacaktır.”

❖ AEO'da yapılan yerinde incelemede bulunan ve 3.8.2009 tarihinde AEO internet sitesinde yayınlanan belge:

“Elinizi cebimizden çekeceksiniz!!!
Boykot başladı!!!

03.08.2009 (bugün) tarihi itibariyle başlayan boykot kapsamında söz konusu firmanın¹⁴ ilaç alımları durdurulacak, muadilleri olan ürünlerin yerine eşdeğerleri (aşağıdaki tabloya bakınız), muadili olmayan ürünler ise bir kutu olarak hastaya verilecektir.

Söz konusu firmanın satışları tarafımızca düzenli olarak depolardan takip edilmektedir.

Eczacının içinde olduğu ekonomik sıkıntıyı görmezden gelen ve görüşme yoluyla bu ısrarından vazgeçmeyen firmalara karşı örgütlü gücümüzü gösterme kararlılığımızdayız. Haziran ayı içersinde yaptığımız boykotla ilgili olarak Ankaralı eczacıların elde ettiği başarı, bu boykotta gücümüzü daha da arttıracaktır. Gelişmeler duyurulacaktır.

...
Ankara Eczacı Odası Yönetim Kurulu”

¹³ http://www.mersineczaciodasi.org.tr/haber_detay.aspx?hid=3025&hk=4 erişim tarihi:26.8.2009

¹⁴ Söz konusu ilaç firmasının Pfizer olduğu düşünülmektedir.

❖ AEO'nun internet sitesinde yer alan 4.8.2009 tarihli yazı:¹⁵

**“ÖRGÜTLÜ GÜCÜMÜZÜ YOK SAYARAK BOYKOT KIRICILIĞI YAPMAYA ÇALIŞAN
DEPOLAR HAKKINDA ÇOK ÖNEMLİ DUYURU**

03.08.2009 tarihinde başlayan boykotumuzla ilgili olarak bölgemizde faaliyet gösteren bazı ecza depolarının eczacının örgütlü gücünü hiçe sayarak BOYKOT KIRICILIĞI yapma eğiliminde oldukları meslektaşlarımızdan gelen şikayetler üzerine tarafımızdan tespit edilmiştir. Bu depoların tavırları kestikleri faturalarla belgelendirildiğinde, gereğinin yapılması için duyuru yapılacaktır.

...
ANKARA ECZACI ODASI YÖNETİM KURULU”

❖ İEO'nun internet sitesinden alınan, İEO Başkanı Semih GÜNGÖR'ün 6.8.2009 tarihli yazısı:¹⁶

"Kırılma Noktası

Ticari iskontolarımızı geri almak amacıyla başlattığımız sanayi eyleminde bugün çok önemli bir noktaya gelmiş bulunuyoruz. Yaklaşık iki aydır süren eylemde önce Servier firması geri adım atarak ticari iskontolarımızı orijinal ürünlerinde yüzde 4, jenerik ürünlerinde ise yüzde 7 olarak geri verdi. Servier firmasının bu kararının ardından TEB Merkez Heyetinin ilaç firmaları ile yaptığı ve bizim de yer aldığımız görüşme sürecinin sonunda MSD ve Glaxo firmaları da jenerik ve orijinal ürünlerinde aynı iskontoları vereceklerini açıkladılar.

İstanbul'da ilaç firmaları ile ticari iskontolarımızın geri verilmesini sağlamak amacıyla yapılan görüşmelere davetli olmasına rağmen katılmayan Pfizer, TEB Merkez heyetinin daha sonra Ankara'da yaptığı toplantı çağrılarını da cevapsız bırakarak uzlaşmaya yanaşmaya niyeti olmadığını ortaya koyan bir tutum sergiledi.

İlaç firmalarının birçoğu taleplerimizi haklı bularak TEB Merkez Heyeti ile sürekli diyalog halinde taleplerimizi karşılama hususunda çözüm üretmeye çalışırken, Pfizer görüşme masasına oturmayarak niyetinin ne olduğunu açıkça ortaya koydu.

Bu davranış karşısında 100'ü aşkın ürününde ticari iskontolarımızı vermeyen Pfizer ilaç firmasına karşı eylem başlatıldı. Pfizer'in 11 ürününün eşdeğerlerinin verilmesi, kampanyalarına katılım sağlanmaması, firma temsilcilerinin kabul edilmemesi ve bu firmanın eczane stoklarında yer alan ürünlerinin dağıtım kanallarına iade edilmesi kararlaştırıldı.

Pfizer, Türk Eczacıları Birliği'nin görüşme talebini ciddiye almayarak, 24 bin eczacıya meydan okumuştur. Bu tavrın arkasında 'bana eylem sökmeyiz, ben baskılara gelmem, ben en güçlüyüm ve bildiğimi okurum, eczacı da buna uymak zorundadır' mantığı yatmaktadır.

Pfizer yetkilileri ticari iskontoları, eczacılara firma tarafından verilen bir ulufe gibi görmektedir. Onlara göre ticari iskontolar kazanılmış hak değildir ve eczacıların bunu talep etmeye hiçbir şekilde hakkı yoktur.

¹⁵ <http://www.aeo.org.tr/haberdetayPrinterMode.asp?hid=49533> erişim tarihi:20.8.2009

¹⁶ http://www.ieo.org.tr/?page=baskandan&baskandan_ID=29

Onların mantığına göre yaptıkları iş ticarettir ve ticaretin gereği olarak diledikleri zaman diledikleri oranda ticari ıskontoyu eczacıya yansıtabilirler ve yine diledikleri zaman da bu ıskontoları tümünden kaldırabilirler. Kısacası ticari ıskontolarımızı piyasa koşullarına göre diledikleri zaman verebilir, diledikleri zaman tümünden kaldırabilirler ve bu uygulamaya eczacının söz söyleme hakkı yoktur.

Kaldı ki onların gözünde Pfizer piyasanın en büyüğüdür ve ona eylem yapmak, web sayfalarında taleplerini dile getirmek kimsenin haddine değildir!

Pfizer ilaç firması bizlere meydan okumakla kalmamış aynı zamanda dağıtım kanalları üzerinde baskı kurarak bu eylemi kırmaya çalışmıştır. Dağıtım kanalları ile yaptığımız toplantıda bu baskıya kulak asmamalarını, eczacıların haklı taleplerinin yanında yer almalarını talep ettiğimizde, bizlere verilen cevap 'Bizlerin de ayakta kalabilmesi eczanelerimizin güçlü ekonomik yapılara sahip olmaları ile mümkün olacaktır, bu nedenle eczacı odalarımızın her türlü taleplerini yerine getirmek bizim öncelikli görevimizdir' şeklinde olmuştur.

Eczacılarımızın kararlılıklarının en büyük göstergesi olacak olan, ticari ıskontoları verilmeyen ürünlerin dağıtım kanallarına iadesi hususunda her türlü kolaylık dağıtım kanalları tarafından sağlanacaktır.

Pfizer ilaç firması bizlere karşı ortaya koyduğu tutumu ticaretin bir gereği olarak nitelendirirken bir gerçeği göz ardı etmektedir. Biz eczacılar tüccar değiliz, sağlık hizmeti veriyoruz ve ticaretle hiçbir işimiz olmaz. Ticari ıskontolarımızı vermeyen ilaç firmalarına karşı sürdürdüğümüz eylemde de temel amacımız eczane ekonomilerimizi ayakta tutan ve verdiğimiz hizmetin karşılığı olarak yıllardır aldığımız ıskontoların aynı şekilde bugün de yarın da uygulanmasını sağlamaktır. Kaldı ki ticaret sözcüğünü ağızından düşürmeyen firma yetkililerine hatırlatmak isteriz ki ticaretin her alanında yazıya dökülmüş olmasa da çok uzun yıllar uygulandığı için artık kural haline gelmiş olan, herkes tarafından da harfiyen uyulan birçok uygulama vardır. Ticari ıskontolar da bu tip uygulamalara bir örnektir.

Sözün kısası kim nereden bakarsa baksın bu ıskontolar eczacılarımızın verdiği hizmetin karşılığıdır ve eczacıların hakkıdır. Bu hakkı elimizden almak isteyen kim olursa olsun gereken cevabı alacaktır.

Bu tartışmada Pfizer firmasına söyleyeceğim son söz şu olacaktır:

'Ben baskı tanımam, bildiğimi okurum' diyorsunuz. Ama siz değil misiniz bundan bir süre önce ilaç kalemlerinizi o dönem pazar payı en yüksek olan tansiyon ilacınız ödeme listesinden çıkarıldığında ortalığı birbirine katıp uluslararası gücünüzü o dönemin hükümeti üzerinde kullanarak çok kısa sürede adı geçen ilacınızı yeniden ödeme listesine aldırın?

Demek ki siz baskı yaptığınızda yapılan doğal ama eczacı hakkı olanı almak için size baskı yaptığında ise bunun adı dayatma oluyor!

...

Eczacı sizi çok iyi tanıyor ve hakkını almak için gereği ne ise sonuna kadar yapacaktır."

❖ İstanbul ve Samsun Eczacı Odalarının internet sayfalarında yer alan, 20.8.2009 tarihli ve "Pfizer'e Açık Yanıt" başlıklı yazı.¹⁷

¹⁷ <http://www.istanbuleczaciiodasi.org.tr>,

<http://www.samsuneczaciiodasi.org.tr/index99.php?tur=1&detay=1&oku=1047> Erişim Tarihi: 24.8.2009

“PFİZER'E AÇIK YANIT

Türk Eczacıları Birliği ve TEB'e bağlı Bölge Eczacı Odaları ilacın tek gerçek uzmanı olan eczacıların, sağlık hizmet sunumundaki önemli rolünü toplum sağlığını önceleyen bir biçimde güçlendirmek için çalışmaktadır. Bu çalışmalar kanuni hak ve görevlerine ve 53 yıllık örgüt geleneğine dayanmaktadır.

Sağlığın dönüşümü sürecinde eczacılık alanının dört temel unsurundan biri olan eczacılar her geçen gün omuzlarına gelen yeni 'yükler' nedeni ile adeta yaşam savaşı vermektedir. Alanın diğer bileşenleri, ilacın halka ulaşarak gerçek döngüsünü ancak eczacılar ve eczaneler aracılığı ile tamamladığını her zaman hatırlamak durumundadır. Oysa adeta tek alıcı konumuna gelmiş Kurum'un dayatmalarına karşı mücadele ettiğimiz bir dönemde, ilaç sanayiinin bir kısmı varlık sebebinin merkezinde bulunan eczaneleri 'zincirin zayıf halkası' olarak görme hatasına düşmüş görünmektedir.

Eczaneleri yok olma noktasına getiren keyfi uygulamalara karşı başlattığımız, ilaç alım koşullarının sektörün tüm bileşenleri için adaletli bir hale getirilmesi çalışmalarında; 'dünya devi' olarak anılmaya meraklı Pfizer'in haddini aşan yaklaşımı, bu hatayı tekrarladığını göstermektedir. Görüşme tekliflerimize yanıt verme tenezzülünü bile göstermeyen, eczacıyı ve eczacı meslek örgütünü hiçe sayan 'dünya devi', sanki bir anlaşma varmış gibi, tek taraflı olarak yeni ilaç satış koşullarını açıklamıştır. Bu açıklamayı yaparken, meslek örgütümüz ve oda başkanlarımızın imzasıyla yayınlanan deklarasyona ilişkin haddini aşan ve aymaz ifadeler kullanmaya da kendinde hak görmüştür.

*Bugün eczacıyı tehdit eden ve 'ürün bazında rekabetten' söz eden Pfizer, 2004-2008 arasında Türkiye pazarında TL bazında yüzde 41.3, dolar bazında ise yüzde 53.2 büyümüştür. Bunun karşısında ise eczanelerimiz gün geçtikçe ekonomik olarak küçülmektedir. İlaç fiyat düşüşleri ve düşüş zararlarının firmalar tarafından taahhüt edildiği halde karşılanmaması, eşdeğer bandının daralması, firmaların SGK'ya yaptığı indirimlerin artışına bağlı olarak eczanelerimizde yaşadığımız kayıplar, eczanelerimizin yaklaşık yarısını iflas tehdidi ile karşı karşıya bırakmaktadır. **İlaç şirketleri ticari iskontoğu kaldırarak, kamu ilaç fiyatlarını düşürerek, kamu kurum iskintolarını artırarak ve global bütçe uygulamasına geçerek, dağıtım kanalları ise teminatlı satış uygulaması ile kendilerini korumaya çalışmaktadır.** Bu noktada, bizlerin vade ve iskonto ile ilgili isteği, eczanelerin geleceğini korumaya, eczanelerimizi yaşatmaya yöneliktir. O nedenle, yeri gelince kanuni düzenlemelerin yerine geçebilen ticari teamüllerin sektörümüzdeki yansıması olan ticari iskintoların lütufmuş gibi verilip geri alınabilecek bir parametre olarak görülmesine ve en çok gereksinim duyulduğunda elimizden alınmasına izin vermeyeceğiz.*

Bizim öne sürdüğümüz, eşdeğeri olan ilaçlarda yüzde 7, olmayanlarda yüzde 4 ve en az 90 gün vade referansı, Pfizer'in mektubunda yazdığı gibi, asgari referanstır. Eğer bir şirket ticari iskintoları kullanarak rekabet yaratmak istiyorsa, bunu bu asgari referansın üstüne çıkmak suretiyle halen yapabilir. Ama meslek birliğimizi aşarak eczacılarımıza gönderdiği mektuptaki bu asgari referansın altındaki teklifini, örgütümüz hiçbir şekilde kabul etmeyecektir.

Eczacı ilaç şirketlerinin ilaçlarını hastaların doğru kullanmasını sağlayarak bu şirketlere son derece önemli bir katma değeri bedelsiz olarak sağlamaktadır. Eğer sektör bunun bilincinde değilse, eczacı bunu sektöre bir şekilde anlatacaktır.

Birliğimizi yok sayarak eczacı odalarımıza, meslek örgütümüze ve eczacılarımıza ayrı ayrı mektup yazıp, istediği gibi iskonto veren, Eczacı Odası başkanlarımızı açıkça

yalancılıkla itham eden ve meslek örgütümüzü tehdit eden 'dünya devine' söyleyecek sözümüz bitmedi. Hatta esas sözümüzü bundan sonra söyleyeceğiz. Biz eczacılar 'toplum sağlığına hizmet edilen yolda' yalnızca birbirimiz ve halkımız ile 'kader birliği' yapmış durumdayız. Bizler sırtımızı çok uluslu sermayeye değil, örgütlü gücümüze dayıyoruz.

Bizler sağlık çalışanlarıyız. İlaç şirketleri arasındaki rekabet bizi hiç ilgilendirmiyor. Biz rekabetten korkmuyoruz, çünkü rekabete inanmıyoruz. Biz yaşamaya ve yaşatmaya çalışıyoruz. Pfizer'in yaptığı açıklamada yer alan 'hasta sağlığını önde tutan sağduyu' sözünün Nijerya'da hastanede yatan çocuklar üzerinde deney yapmak ve ölümlerine neden olmakla yargılanan bir firma tarafından dile getirilmesi, 'tarihin ironisi' ödülüne aday olmalıdır. Ayrıca, biz Pfizer'le birlikte sağlık hizmeti vermiyoruz. Bu ülkede, sağlık hizmetini eczacının da içinde olduğu sağlık çalışanları vermektedir. 'Dünya dev'i ise, herhangi bir metaymış gibi ne yazık ki halen rekabete açık olan bu alanda ürünlerini pazarlamaktadır.

Bugünden sonra, meslek örgütümüzü hiçe sayanlar, tehdit edenler, itham edenler ve uzlaşma yerine kavga etmeyi seçenler karşısında yanıtımız çok daha sert olacaktır. Meslek örgütümüzün gücü, daha bundan kısa bir süre önce sınanmıştır. Bunu yenilemek isteyenler varsa, 24.000 yüreğin 70 milyar dolardan daha güçlü olduğunu yaşayarak öğreneceklerdir.

TÜRK ECZACILARI BİRLİĞİ VE 51 ECZACI ODASI ADINA

...

Gücünü sermayesinden alan ve eczacıya meydan okuyan firmalar, eczacının birlikteliğinden doğan gücünün görülüyor ki henüz farkında değiller!

Şimdi onlara eczacının gerçek gücünün ne olduğu gösterme zamanı!
YAŞATMAK İÇİN YAŞAYACAGIZ!

Bu nedenle:

- **Aşağıda yer alan ilaçların eşdeğerlerini vermeyi sürdürüyor,**
- **Kampanyalara asla katılmıyor,**
- **Ticari iskontosu kaldırılan ilaçları dağıtım kanallarına iade ediyoruz."**

❖ TEB'in internet sitesinde yapılan 28.8.2009 tarihli duyuru:¹⁸

"NOVARTIS'İN VADE VE TİCARİ İSKONTOLARLA İLGİLİ YAPTIĞI DÜZENLEMELER HAKKINDA

BÖLGE ECZACI ODASI

YÖNETİM KURULU BAŞKANLIĞI'NA,

Birliğimizin, eczane ekonomileri açısından büyük öneme sahip ilaç alım koşullarıyla ilgili olarak firmalarla sürdürmekte olduğu görüşmelerin sonucunda;

Servier, ve Merck Sharp&Dohme İlaçları Ltd.Şti, GlaxoSmithKline İlaçları San. ve Tic. A.Ş'den sonra **Novartis Ürünleri A.Ş** tarafından, ilaç alım koşullarıyla ilgili Birliğimizce belirlenen referanslara uygun düzenlemeler yapılmış olup, Birliğimize gönderilen 28.08.2009 tarihli yazı ile, **04 Eylül 2009 tarihi itibarıyla,**

· Novartis İlaçları bünyesinde bulunan ilaçlardan **jeneriği olmayanların ticari iskontolarının % 4'e yükseltileceği,**

· Novartis Consumer Health bünyesindeki ilaçlarından **geri ödeme kapsamında olmayan ürünlerinin iskontolarının %0'dan %4'e yükseltileceği,**

¹⁸ <http://www.teb.org.tr/index99.php?modul=haberdetay&id=1175598> Erişim tarihi: 8.8.2009.

- *Miacalcic ve Co-Diovan dışında, jeneriği bulunan tüm ilaçlarının iskontolarının % 7 olarak revize edileceği, bu iki ürün için de Aralık ayında yeniden değerlendirme yapılacağı,*
- *Tüm ilaçlarının vadelerinin en az 90 güne çıkarılacağı bildirilmekte olup, söz konusu yazı ekte tarafınıza iletilmektedir.*

Bu süreçte, ilaç ve eczacılık sektörünün paydaşları olarak, eczanelerin yaşamış olduğu ekonomik sıkıntılara hassasiyet göstererek, Birliğimiz talepleri doğrultusunda düzenlemeler yapan ve bu suretle eczacılarımızın yanında olduğunu gösteren Novartis İlaç A.Ş'ye ve daha önce düzenleme yapmış firmalara tekrar teşekkür eder ve bu tavrın diğer tüm firmalara örnek olmasını temenni ederiz.

Eczacılarımızın sıkıntılarına sağ duyu göstererek düzenleme yapacak firmalarla ilgili duyurular Birliğimiz internet adresi üzerinden yayımlanmaya devam edecek olup, üyelerinizin odanız ve Birliğimizin internet adresini yakından takip etmeleri konusunda bilgilendirilmesini önemle rica ederim.
Saygılarımla,

Ecz. Özgür ÖZEL

Genel Sekreter”

❖ TEB'in internet sitesinde yapılan 2.9.2009 tarihli duyuru:¹⁹

“DEVA İLACIN VADE VE TİCARİ İSKONTOLARLA İLGİLİ YAPTIĞI DÜZENLEMELER HAKKINDA

**BÖLGE ECZACI ODASI
YÖNETİM KURULU BAŞKANLIĞI'NA,**

İlaç alım koşullarıyla ilgili, Servier, Merck Sharp&Dohme İlaçları Ltd.Şti, GlaxoSmithKline İlaçları San. ve Tic. A.Ş ve Novartis Ürünleri A.Ş tarafından, Birliğimizce belirlenen referanslara uygun olarak düzenlemeler yapılmış ve tarafımızca duyurulmuştur.

*Bunlara ilave olarak, Mayıs ayında yapılan görüşmeler sonucunda, 14.05.2009 tarihi itibarıyla tüm ürünlerinin vadelerini 90 güne çıkarmış bulunan **Deva Holding A.Ş.** ile 02.09.2009 tarihinde (bugün) yapılan son görüşme neticesinde vadelerle ilgili yapılan düzenlemeye ilave olarak;*

***07.09.2009** tarihi itibarıyla; Deva İlaç ruhsatlı, ekli dosyada bulunan, ticari iskontosu 0 (sıfır) olan ürünlerden, **orjinal ürünlere %4, jenerik ürünlere %7 ticari iskonto uygulanacağı** ve bu konudaki yazılarının depolara gönderildiği bildirilmiştir.*

Ayrıca, Deva İlaç A.Ş tarafından, birtakım şirket birleşmeleri sonucunda ülkemizde satışını yaptıkları, Roche İlaç Firmasına ait 13 kalem (31 adet) ürünün iskontosunun belirlenen referansa göre düzenlenmesi için de, lisansör firma görüşmelerinin devam ettiği ve konuyla ilgili olumlu bir bildirim 15.09.2009 tarihine kadar tarafımıza yapılacağı belirtilmektedir.

Eczanelerin yaşamış olduğu ekonomik sıkıntılara hassasiyet göstererek, Birliğimiz talepleri doğrultusunda düzenlemeler yapan ve bu suretle eczacılarımızın yanında olduğunu gösteren Deva İlaç A.Ş'ye teşekkür eder ve bu tavrın diğer tüm firmalara örnek olmasını temenni ederiz.

¹⁹ <http://www.teb.org.tr/index99.php?modul=haberdetay&id=1175604> Erişim tarihi: 8.9.2009.

Deva A.Ş tarafından iskonto düzenlemesi yapılan ilaçlara ait liste yazımız ekinde iletilmekte olup, bilgilerinizi ve konunun üyelerinize duyurulmasını rica ederim.
Saygılarımla,

Ecz. Özgür ÖZEL
Genel Sekreter”

- ❖ Gaziantep Eczacı Odasının internet sitesinde “YENİ EYLEM” başlığı ile yer alan tarihsiz duyuru:²⁰

“Hepinizin bildiği gibi Servier ilaç firmasıyla başlayan eylemliliğimiz devam etmektedir. Eylem sürecinde siz duyarlı eczacılarımızın verdiği büyük destekle Servier firmasının ardından MSD (Merck) ve GSK (GlaxoSmithKline) firmaları da eşdeğeri olan ilaçlarda %7, eşdeğeri olmayan ilaçlarda %4 iskonto ve 90 gün vade uygulamasını başlattıklarını bildirmişlerdir.

Ancak varlığımızı koruyabilme savaşına dönüşen bu durumda disiplinimizi, kendimize olan güvenimizi, inancımızı, direngenliğimizi ve dayanışmamızı kaybetmeden yolumuza devam etmemiz gerekmektedir.

Gelinen noktada ıskonto ve vadelerde taleplerimizi olumsuz yanıtlayan Pfizer’e karşı da eylem yapılması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Pazartesi günden itibaren daha önce uygulamış olduğumuz ‘eşdeğer ilacı önerme ve verme’ sistemini yeniden harekete geçiriyoruz. Gerekli bilgiler ve listeler ektedir.

...

8. Bölge Gaziantep Eczacı Odası Yönetim Kurulu”

- ❖ AEO’da yapılan yerinde incelemede bulunan ve bölge temsilcilerine toplu olarak gönderilmek üzere hazırlandığı anlaşılan tarihsiz kısa mesaj metni:

“Bölge temsilcilerimizin sorumlu oldukları eczaneleri ziyaret ederek, boykotla ilgili bilgi vermeleri gerekmektedir gereğini rica ederiz. AEO”

- ❖ AEO’da yapılan yerinde incelemede bulunan ve AEO internet sitesinde yayınlandığı anlaşılan tarihsiz belge:

“Boykotumuzun başarısını arttırmak için eczanelerimizin stoklarında mevcut olan ilgili firma ürünlerinin iade faturası kesilerek, çalışılan depolara geri gönderilmesi gerekmektedir.

İlgili firma ürünlerinden muadili olmayanlar 1 kutu verilmek suretiyle hastaları ikna yoluna gidilmesi, muadili olan ilaçların ise eşdeğerlerinin hastaya verilmesi büyük önem arz etmektedir.

Konuyla ilgili olarak depolar Ankara Eczacı Odası Yönetim Kurulu tarafından bilgilendirilmiştir. Ekte yer alan form doldurularak depolara iletiildiğinde, iade fatura örneği meslektaşlarımıza ulaştırılacaktır.

İlgili firma ile görüşmeler yoğun şekilde devam etmektedir. Tüm meslektaşlarımızın meslek örgütü bilinciyle hareket etmesi boykotumuzun direncini arttıracaktır. Her meslektaşımızın aynı hassasiyet içerisinde olduğunu biliyor, sizlere güveniyor ve teşekkür ediyoruz.

²⁰ <http://www.gaziantepeo.org.tr> erişim tarihi:20.8.2009

Ağırlıklı olarak iadesi yapılacak ürünler²¹:

Lipitor	Neurontin	Dermo-Trosyd
Norvasc	Viagra	Aricept
Duocid	Ansaid	Olmotec
Lustral	Etodin	Cardura

...”

❖ AEO’da yapılan yerinde incelemede bulunan ve AEO internet sitesinde yayınlanmak üzere taslak olarak oluşturulduğu anlaşılan tarihsiz belge:

“Değerli Meslektaşlarımız,

Eczacıyı yok sayan, kamu kurum iskontosu verme konusunda son derece cömert olmasına karşın eczacıyı ekonomik dar boğaza itmek için, her geçen gün vadelerini düşürerek, %7’lik ticari iskontolarını geri çeken firmaları boykot ediyoruz.

Tüm ilaçlarda en az 90 gün vade ve en az %7 ticari iskonto verilene kadar, başka bir deyişle firmalar ellerini cebimizden çekinceye kadar boykotumuza devam edeceğiz.

Bu ilaçlara örnek olarak aşağıdaki ilaç alım koşullarını, eşdeğerleri ile birlikte bilgilerinize sunuyor, ülke ekonomisini de göz önünde bulundurarak hastalarınıza eşdeğerlerinin verilmesini öneriyoruz. Önümüzdeki günlerde yaşanacak gelişmelere göre örnekler çeşitlendirilerek sizlere duyurulacaktır. Saygılarımızla”

❖ İstanbul Eczacı Odasının açılış sayfasında yer alan tarihsiz duyuru:²²

“EYLEMİMİZ YÜKSELEREK DEVAM EDİYOR

Mayıs ayından bu yana ticari iskontolarımızla ilgili ilaç firmaları ile yürütülen görüşmeler ve eylemler sonunda Servier, M.S.D., Glaxo S.K. ve Novartis, Deva Holding A.Ş. firmaları;

Tüm ürünlerde 90 gün vade

Eşdeğeri olan ürünlerde %7 ticari iskonto

Eşdeğeri olmayan ürünlerde %4 ticari iskonto talebimizi kabul etmişlerdir.

Ancak Pfizer A.Ş., Birliğimizi ve Eczacı Odalarımızı yok sayarak taleplerimizi görmezden gelmeye devam etmektedir.

Eylemin başarısı eczacıları ve taleplerini görmezden gelen firmalara karşı kararlı duruşumuzu sergilemekle mümkündür.

Vade ve iskonto taleplerimizi vermeyen Pfizer ve Zentiva gibi firmaların ürünlerini stoklarımızda bulundurmuyarak eşdeğerlerini vermeye, Bu firmaların kampanyalarına katılmamaya devam ediyor, Vitrinlere astığımız afişlerle tepkimizi kamuoyu ile paylaşıyoruz.”

²¹ Pfizer’ın ürünleridir.

²² <http://www.istanbuleczaciiodasi.org.tr/> Erişim tarihi: 8.9.2009.

I.1.2. Soruşturma Safhasında TEB ve Bağlı Eczacı Odalarının İnternet Sitelerinden Alınan Belgeler

Bu bölümde yer alan belgeler önaraştırmanın tamamlandığı tarih olan 9.9.2009'dan sonra TEB, İEO, AEO ve İzmir Eczacı Odasının (İzEO) internet sitelerinden raportörlerce alınmış olmakla beraber, aynı belgelerin TEB'e bağlı diğer eczacı odalarının sitelerinde de bulunduğu tespit edilmiştir.

- ❖ TEB'in internet sitesinden alınan, "Pfizer İlaç Firmasının Vade ve Ticari İskontolarla İlgili Yaptığı Düzenlemeler Hakkında" başlıklı ve 9.9.2009 tarihli duyuru.²³

"BÖLGE ECZACI ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANLIĞINA

Birliğimizin, eczane ekonomileri açısından büyük öneme sahip ilaç alım koşullarıyla ilgili olarak Pfizer İlaç Firması ile sürdürmekte olduğu görüşmelerin sonucunda; Birliğimizce belirlenen referanslara uygun düzenlemeler yapılmış olup, Birliğimize bugün (09.09.2009) gönderilen yazı ile 10 Eylül 2009 tarihi itibarıyla;

- *Tüm ürünlerin satış vadelerinin en az 90 gün olacak şekilde belirlenerek ortalama vadenin 105 güne yükseltildiği,*
- *Jeneriği olan 73 adet ürünün ticari iskontolarının %7, jeneriği olmayan 50 adet ürünün ticari iskontolarının ise %4 olarak belirlendiği,*
- *SUTENT, LYRİCA, OLMETEC/PLUS, DETRUSİTOL SR ürün gruplarının satış koşullarının ise Aralık 2009'da yeniden değerlendirileceği bildirilmektedir.*

Ayrıca ACUİTEL, EDRONAX, GYNO-TROSYD, KETALAR, LOPİD, PONSTAN isimli 6 kalem, 10 adet ilacın ticari iskontosu, muadilleri olmadığı halde %4 yerine %7 olarak uygulanacaktır.

Bu süreçte, ilaç ve eczacılık alanının paydaşları olarak, eczanelerin yaşamış olduğu ekonomik sıkıntılara hassasiyet göstererek, Birliğimiz talepleri doğrultusunda düzenlemeler yapan Pfizer İlaçları Ltd. Şti.'ne ve geçen bir aylık dönemde şirketteki profesyonel görevleri sürdürürken birlikte ağır bir süreci paylaştığımız Pfizer İlaçları Ltd. Şti.'nin merkezindeki ve sahada çalışan tüm çalışanlarına teşekkür eder; yaşanan sürecin ve Pfizer firması tarafından bugün sergilenen tavrın, diğer tüm firmalara örnek olmasını temenni ederiz.

Pfizer İlaçları Ltd. Şti. tarafından Birliğimize gönderilen yazı ekte iletilmekte olup, bilgilerinizi ve konunun üyelerinize duyurulmasını rica ederim.

Biz eczacılar için büyük önem taşıyan ilaç alım koşullarının iyileştirilmesine yönelik çabalara odalarımızın ve üyelerimizin vermiş olduğu destek, örgütlü gücümüze güç katmıştır. Bundan sonra da eczacılık mesleğinin geleceği için her alanda hep birlikte çalışırken üyelerimizin ve odalarımızın vereceği desteğe olan inancımınla saygılarımı sunarım.

Ecz.Özgür ÖZEL

Genel Sekreter"

- ❖ AEO'nun internet sitesinden alınan, "Pfizer Firması da Geri Adım Attı" başlıklı ve 9.9.2009 tarihli haber.²⁴

²³ <http://www.teb.org.tr/?modul=haberdetay&id=1175611>

²⁴ <http://www.aeo.org.tr/?s=haberdetay&hid=49592>

10-49/912-321

“İlaç alım koşulları ile ilgili olarak yapılan görüşmeler neticesinde Pfizer firması da geri adım atarak gerekli düzenlemeleri yapmıştır. Konu ile ilgili Türk Eczacıları Birliği duyurusu ve Pfizer yazısı ektedir.

Tüm meslektaşlarımıza hiç esirgemedikleri destekleri için teşekkür ediyoruz.

Saygılarımızla,

ANKARA ECZACI ODASI YÖNETİM KURULU”

❖ TEB’in internet sitesinden alınan, “Bilim İlaç Firmasının Vade ve Ticari İskontolarla İlgili Yaptığı Düzenlemeler Hakkında” başlıklı ve 11.9.2009 tarihli duyuru.²⁵

“[...]

Bunlara ilave olarak, Nisan ayından itibaren çeşitli düzenlemeler yapan Bilim İlaç Sanayi ve Tic. A.Ş tarafından, ilaç alım koşullarıyla ilgili Birliğimizce belirlenen referanslara uygun düzenlemeler yapılmış olup, Birliğimize gönderilen 08.09.2009 tarihli yazı ile, **13 Eylül 2009 tarihi itibariyle,**

- **Tüm ilaçlarının vadelerinin en az 90 güne çıkarılacağı,**
- **“Ceftinex” ve “Zimaks” dışında eşdeğeri bulunmayan tüm ürünlerine %4 ticari iskonto uygulanacağı ve bu iki ürünlerinin ticari iskontolarının da Ocak 2010’da iyileştirileceği,**
- **Jenerik ürünlerinin tamamına % 7 ticari iskonto uygulanacağı**

bildirilmekte olup, söz konusu yazı ekte tarafınıza iletilmektedir.

[...]

Saygılarımla,
Ecz. Özgür ÖZEL
Genel Sekreter”

Benzer içerikteki duyuru, AEO’nun internet sitesinde de 12.9.2009 tarihinde, “Bilim İlaç Firması da Gerekli Adımı Attı.” başlığı ile yer almıştır.

❖ TEB’in internet sitesinden alınan, “Astra Zeneca İlaç Firmasının Vade ve Ticari İskontolarla İlgili Yaptığı Düzenlemeler Hakkında” başlıklı ve 11.9.2009 tarihli duyuru.²⁶

“[...]

Bunlara ilave olarak, Astra Zeneca İlaç Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi tarafından, ilaç alım koşullarıyla ilgili Birliğimizce belirlenen referanslara uygun düzenlemeler yapılmış olup, Birliğimize gönderilen 11.09.2009 tarihli yazı ile, **15 Eylül 2009 tarihi itibariyle,**

- **Tüm ürünlerde (Seroquel Grubu dahil) satış vadelerinin 90 gün olacağı,**
- **Seroquel Ürün Grubu dışında kalan, jeneriği olan tüm ürünlerde %7 ticari iskonto uygulanacağı,**
- **Jeneriği olmayan tüm ürünlerde %4 iskonto uygulanacağı,**
- **Seroquel Ürün Grubu ile ilgili gerekli düzenlemenin Aralık 2009’da yapılacağı**

²⁵ <http://www.teb.org.tr/?modul=haberdetay&id=1175616>

²⁶ <http://www.teb.org.tr/?modul=haberdetay&id=1175618>

10-49/912-321

bildirilmekte olup söz konusu yazı ekte tarafınıza iletilmektedir.

[...]

Saygılarımla,
Ecz. Özgür ÖZEL
Genel Sekreter”

Benzer içerikteki duyuru, AEO'nun internet sitesinde de 12.9.2009 tarihinde, “Astra Zeneca İlaç Firması da Gerekli Adımı Attı.” başlığı ile yer almıştır.

❖ TEB'in internet sitesinden alınan²⁷, “GlaxoSmithKline İlaç Firmasının Vade ve Ticari İskontolarla İlgili Yaptığı Düzenlemeler” başlıklı ve 14.9.2009 tarihli duyuru.²⁸

{...]

Bilindiği gibi, GlaxoSmithKline İlaçları San. ve Tic. A.Ş tarafından Birliğimize gönderilen 28.07.2009 tarihli yazı ile ürünlerin referanslara uygun düzenlemeleri yapılmış olup, “Seretide” isimli ilaçla ilgili düzenlemenin 15.08.2009 tarihinde yapılacağı bildirilmiştir.

Ardından, GlaxoSmithKline İlaç Firması tarafından ilaç sanayi ile ekonomi yönetimi arasında yapılan global bütçe görüşmeleri gerekçe gösterilerek “Seretide” başta olmak üzere yaklaşık 20 kalem ürüne belirlenen referanslara uygun hareket edilemeyeceği bildirilmiştir.

Firma ile yapılan bir dizi görüşme sonucunda 14 Eylül 2009 (bugün) tarihi itibarıyla “Seretide” ve geri ödemesi olmayan tüm aşular da dahil olmak üzere belirlenen referanslara uygun davranılacağı, sadece “Pritor/ Pritor Plus” isimli ürün için uygulamanın 1 Aralık 2009 tarihinde değerlendirileceği bildirilmiş olup, konuyla ilgili firmanın yazısı ektedir.

Bilgilerinizi ve konunun üyelerinize duyurulmasını rica ederim.

Saygılarımla,
Ecz. Özgür ÖZEL
Genel Sekreter”

❖ TEB'in internet sitesinden alınan, “Bayer İlaç Firmasının Vade ve Ticari İskontolarla İlgili Yapmış Olduğu Düzenlemeler” başlıklı ve 16.9.2009 tarihli duyuru.²⁹

[...]

Bayer İlaç Firması ile Birliğimiz arasında yapılan bir dizi görüşme sonucunda, Birliğimize gönderilen 16.09.2009 tarihli yazılar ile, Birliğimiz tarafından belirlenmiş referanslara uygun olarak,

Bayer Schering Pharma adına ruhsatlı ürünlerde, 17.09.2009 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere,

- **tüm ürünlerin vadelerinin 90 gün ve üzerine çıkartıldığı,**
- **iskontoların jenerikli ürünlerde %7, jeneriksiz ürünlerde %4 şeklinde düzenlendiği ve böylece ortalama satış vadelerinin 109 güne ulaştığı,**

²⁷ Aynı belgeye AEO'nun internet sitesinde de yer verilmektedir.

²⁸ <http://www.teb.org.tr/?modul=haberdetay&id=1175620>

²⁹ <http://www.teb.org.tr/?modul=haberdetay&id=1175625>

10-49/912-321

- **Adalat, Betaferon ve Yasmin/Yaz adlı ürünlerin vadelerinin 90 güne çıkartıldığı, bu ilaçların iskontolarının ise Aralık ayında tekrar değerlendirileceği;**

Bayer Consumer Care adına ruhsatlı ürünlerde, 17.09.2009 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere,

- **tüm ürünlerin satış vadesinin en az 90 güne yükseltildiği,**
- **jeneriği olmayan tüm ürünlerde (geri ödemesi olmayan Bepanthen grubu hariç) %4 iskonto oranı uygulanacağı,**
- **jeneriği olan tüm ürünlerde (sadece %2'si reçete ile satılan Aspirin 0,5 hariç) %7 iskonto oranı uygulanacağı,**
- **Aspirin 0,5 ve Bepanthen grubunun iskonto oranlarının ise Aralık ayındaki şartlar ışığında tekrar değerlendirileceği**

belirtilmiştir.

[...]

Saygılarımla,
Ecz. Özgür ÖZEL
Genel Sekreter”

Benzer içerikteki duyuru, AEO'nun internet sitesinde de 18.9.2009 tarihinde, “Bayer İlaç Firması da Vade ve Ticari İskontolarda İndirim Yaptı.” başlığı ile yer almıştır.

- ❖ TEB'in internet sitesinden alınan, “Zentiva İlaç Firmasının Vade ve Ticari İskontolarla İlgili Yapmış Olduğu Düzenlemeler” başlıklı ve 18.9.2009 tarihli duyuru.³⁰

[...]

Bunlara ilave olarak, Zentiva Sağlık Ürünleri A.Ş. tarafından, 19.09.2009 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere tüm ilaçlarının vadeleri en az “90” gün ve “Coumadin”, “Losefar”, “Piogtan” ve “Monax” dışındaki tüm ürünlerinin ticari iskontoları %7 olarak düzenlenmiş ve 18.09.2009 tarihli yazıları ile Birliğimize bildirilmiştir.

[...]

Saygılarımla,
Ecz. Özgür ÖZEL
Genel Sekreter”

Benzer içerikteki duyuru, AEO'nun internet sitesinde 18.9.2009 tarihinde, “Zentiva İlaç Firması da Geri Adım Attı” başlığı ile yer almıştır.

- ❖ TEB'in internet sitesinden alınan³¹, “Mustafa Nevzat İlaç Firmasının Vade ve Ticari İskontolarla İlgili Yapmış Olduğu Düzenlemeler” başlıklı ve 23.10.2009 tarihli duyuru.³²

[...]

Bu firmalara ilave olarak Mustafa Nevzat İlaç Sanayi A.Ş. ile Birliğimiz arasında yapılan bir dizi görüşme sonucunda, bu firmaca pazarlanan ürünlerin satış

³⁰ <http://www.teb.org.tr/?modul=haberdetay&id=1175631>

³¹ Aynı belgeye AEO'nun internet sitesinde de yer verilmektedir.

³² <http://www.teb.org.tr/?modul=haberdetay&id=1175680>

koşulları ile ilgili yaptığı düzenlemeler 21.10.2009 tarihinden itibaren geçerli olacak şekilde, 19.10.2009 tarihli yazı ve ekindeki listeler ile Birliğimize bildirilmiştir.

[...]

Saygılarımla,
Ecz.Özgür ÖZEL
Genel Sekreter”

❖ TEB'in internet sitesinden alınan³³, “Boehringer Ingelheim İlaç Firmasının Vade ve Ticari İskontolarla İlgili Yapmış Olduğu Düzenlemeler” başlıklı ve 3.11.2009 tarihli duyuru.³⁴

[...]

Bunlara ilave olarak, *Boehringer Ingelheim ile Birliğimiz arasında yapılan bir dizi görüşme sonucunda, firma tarafından Birliğimize gönderilen 02.11.2009 tarihli yazı ile;*

- **02.11.2009 tarihinden itibaren, tüm ilaçlarının vadelerinin en az “90” gün olacağı**
- **“Combivent” ve “Thomapyrin” dışında, jeneriği bulunmayan tüm ilaçlarının iskontolarının % 4, jeneriği bulunan tüm ilaçlarının iskontolarının ise % 7 olarak revize edildiği,**
- **bu iki ürün için de Aralık ayında yeniden değerlendirme yapılacağı,**

*bildirilmiş olup, eczanelerin yaşamış olduğu ekonomik sıkıntılara hassasiyet gösteren **Boehringer Ingelheim İlaç Şirketine teşekkür ederiz.***

[...]

Saygılarımla,
Ecz. Özgür ÖZEL
Genel Sekreter”

I.1.3. İlaç Firmaları İle Yapılan Görüşmeler

Raportörler, 13-14.8.2009 tarihlerinde, eczacı meslek örgütlerinin soruşturma konusuyla ilgili yazışma ve duyurularında adı geçen teşebbüslerden bazılarının yetkilileriyle görüşmüştür. Görüşmelerde yapılan açıklamalara aşağıda yer verilmektedir.

❖ **(.....) yetkilisinin açıklamaları (13.8.2009):**

“Eczacı meslek örgütleri 2009 yılında ticari indirimleri ve vadeleri dikkate alarak bazı sağlayıcı teşebbüslerin satış koşullarını değiştirmesini istemiş ve buna uygun hareket etmeyenlere yönelik olarak boykot eyleminde bulunmuştur. TEB ve eczacı odaları şu anda üreticileri aşamalı olarak tek tek hedef almaktadır. Geçmişteki benzer boykot uygulamalarında tüm üreticileri hedef almıştı ancak bu yöntem başarılı olmayınca mevcut uygulamaya esas yöntemi tercih etmiş ve somut sonuçlara ulaşmıştır.

Bizimle temasa (.....) 2009'da başladılar. TEB Başkanı Erdoğan ÇOLAK bizimle görüşmek istedi. (.....) 2009 tarihinde saat (.....)'da (.....) yapılan

³³ Aynı belgeye AEO'nun internet sitesinde de yer verilmektedir.

³⁴ <http://www.teb.org.tr/?modul=haberdetay&id=1175699>

10-49/912-321

görüşmede Çolak ve toplantıda hazır bulunan diğer TEB Merkez Heyeti üyeleri bizden aşağıdaki koşulları talep etti:

- *Bütün ürünlerde vadenin en az 90 gün olması,*
- *Eşdeğeri olan ürünlerde iskonto oranının en az %7, eşdeğeri olmayan ürünlerde ise bu oranın en az %4 olması,*
- *İthal ve yerli ayırımı olmadan bu koşulların tüm ürünlerde uygulanması.*

Görüşmede TEB yetkilileri, (.....) söz konusu koşullara uyulması için (.....) kadar süre verdi ve bunlara uygun hareket edilmemesi durumunda karşımızda eczacıların örgütlü tepkisini bulacağımızı belirtti. Ancak biz söz konusu koşulları sağlayamayacağımızı kendilerine ilettik. Ardından yapılan telefon görüşmelerinde uymamızı istedikleri koşulları yinelediler ve konuyla ilgili yazışmalarımız oldu.

Bizim alternatif bir perakende dağıtım kanalımız olmadığı için TEB alternatifsiz durumdadır. Şu ana kadar boykot eylemine Servier, Eczacıbaşı-Zentiva ve Cuma günü itibarıyla Pfizer hedef olmuştur. IMS verilerine göre, uygulanan boykot sonucunda Servier'in satışlarında ve pazar paylarında ciddi düşüşler görülmüştür. Bunun ardından Servier, koşullara uyacağını TEB'e bildirmiş ve satış koşullarını değiştirmiştir. GlaxoSmithkline ve Merck Sharp Dohme gibi teşebbüslerin de bu taleplere uygun hareket ettiklerini biliyoruz. Bu bilgileri TEB ve Eczacı Odalarının internet sitelerini inceleyerek edindik.

Başlangıçta, ecza depolarının uygulamaya katkıda bulunacaklarını tahmin edemedik. Ancak odaların boykot eylemine uygun hareket etmeyen eczanelere mal verilmemesi yönündeki telkinlerinin etkisiyle, Servier boykotunun başarıya ulaştığını gözledik. Ancak daha sonra ecza depolarının daha tarafsız hareket ettiklerini düşünüyoruz.

Halihazırda boykot eylemine katılımın yüksek olduğunu görüyoruz. Pazardaki önemleri nedeni ile; İzmir, İstanbul ve Ankara illerindeki eczanelerin bu eylemin öncelikli hedefleri olarak belirlendiğini düşünüyoruz.

Eczacının ilaç seçiminde önemli bir gücü bulunduğu için üreticiler eczacılara önemli ölçüde iskonto, vade ve mal fazlası sunmaktadırlar. Özellikle büyük şehir dışındaki yerlerde eczacıların reçeteye müdahale gücü çok daha fazladır. Bu da uygulamanın etkili olması potansiyelini desteklemektedir.”

❖ *(.....) yetkililerinin açıklamaları (13.8.2009):*

“Önaraştırmanın konusu olan boykot uygulamasının ilk muhatabı Servier oldu. Eczacı meslek örgütlerinin duyurularında yer verilen bilgilere göre, bu firma 1 haftada yaklaşık %20'lik pazar payı kaybına uğradı. Servier, bunun üzerine TEB'in koşullarını kabul etti. Ardından gelen Merck Sharp&Dohme ise şartlarını kabul ettiğinden bizim gibi boykota maruz kalmadı. TEB'in konuyla ilgili temas ettiği (.....) teşebbüs ise biz olduk.

Konuyla ilgili yazılı olarak ilk aldığımız mektup (.....) 2009 başında bize ulaştı. (.....) ürün hakkında vade, ticari iskonto ve kamu kurumu iskontosu konularında gereğini yapmamızı isteyen bu mektubu İstanbul Eczacı Odasından aldık.

Mayıs-Haziran ayından itibaren uygulama daha etkin bir hal aldı. Görüşmeler daha çok telefon yolu ile ve ayrıca birebir şeklinde oldu. (.....) TEB Merkez Heyeti ile ilk toplantımız gerçekleşti. TEB Merkez Heyeti ile yapılan bu toplantıda muadili olan

ilaçlarda %7, muadili olmayanlarda ise %4 ıskonto vermemiz istendi, vadenin de en az 90 gün olmasını istediler.

(.....) TEB Başkanı Erdoğan ÇOLAK ile görüşmek üzere Ankara'ya gittiler. Kendilerine 2 gün içerisinde yanıt verilmesi istendi ve aksi takdirde ürünlerimizin boykot edileceği ifade edildi. Bunun üzerine, (.....) kendilerine koşullarını kabul ettiğimizi bildirdik ve yeni satış koşulları ilan edilerek (.....) itibaren hayata geçirildi.

Bu kabulden sonra satış şartlarımız şu şekilde değişti: Daha önce herhangi bir ıskonto uygulamadığımız ürünlerde ((.....) ürünümüz hariç olmak üzere) ıskontolar muadili olanlarda %7 olmayanlarda ise %4'e çıktı, vadeler ise asgari 90 oldu.

(.....) ayı bizim için önemli bir dönemdir. (.....) üreticisi olduğumuz için ve bu ürün çoğunlukla (.....) aylarında satıldığı için ve ayrıca bu dönemlerde yapılması daha önceden planlanmış olan kampanyalarımızın olması sebebiyle bize yönelik uygulamanın yaz döneminde yapılmasının bizi olumsuz etkilemesinden endişelendik.

TEB, eczacı odaları vasıtasıyla bu eylemlerde başarıya ulaşıyor. Özellikle eşdeğer ilaçlarda son dönemde eczacının belirleyiciliği arttığından bu gibi uygulamalar etkili olabiliyor. Uygulamaya tüm eczaneler uymasa, bir kısım eczane uysa bile bizim için önemli bir zarara neden olabilir.

Eşdeğeri olmayan ürünlerde eczacılar ilacın kendilerinde bulunmadığını öne sürerek boykota destek vermektedirler. Eşdeğeri bulunanlarda ise o ilacın muadilleri hastalara verilmektedir.”

❖ (.....) yetkililerinin açıklamaları (13.8.2009)³⁵:

“TEB Merkez Heyeti Başkanı (.....) aylarında bizimle görüştü, eczacıların finansal açıdan sıkıntıda olduğunu ifade etti ve satış koşullarımızı iyileştirmemizi istedi. Biz onlara (.....) satış koşullarının geri ödeme koşulları, piyasa şartları ve rakiplerin uygulamaları dikkate alınarak belirlendiğini ve özellikle vadelerimizin bunlara uygun olduğunu ilettik. Ayrıca eczanelerin alacaklarını tahsil etme süresi ortalama 70-90 gün iken vade sürelerimizin ortalamada (.....) günün üzerinde olduğunu ifade ettik.

Son (.....) konuyla ilgili gelişmeler yeniden hızlandı. Eczacı meslek örgütleri, talepleri doğrultusunda alım koşullarının iyileştirilmesini istediklerini belirtti. Bu kapsamda, muadilli ilaçlarda %7, muadilsiz ürünlerde ise %4 ıskonto ve tüm ürünlerde en düşük 90 gün vade istediklerini ilettik. Bize (.....) kadar süre verdiklerini, aksi takdirde (.....) ürünlerinin boykot edileceğini belirttiler.

Bu gelişmelerden bağımsız olarak ve bu sırada, (.....) gün vadeli ilaçlarımızın vade sürelerini güne ve üründe de güne çıkartmıştık. Ancak TEB bu vade artırımını yeterli bulmadı. Buna karşın, satış koşullarında ek iyileştirmeler yapıp yapamayacağımız üzerine çalışma yapıp kendilerine (.....) yanıt vereceğimizi belirttik. Ancak yanıtımız beklenmeden, (.....) sabahı ürünlerimize karşı boykot eczanelerce hayata geçirildi. Bunun üzerine Pfizer olarak boykot altında görüşmeye devam edemeyeceğimizi belirttik.

(.....TİCARİ SIR.....)

³⁵ Söz konusu tutanakla istenen bilgiler 4.9.2009 tarih ve 6401 sayılı yazı ile Kurum kayıtlarına girmiştir.

❖ (.....) yetkililerinin açıklamaları (14.8.2009):

“Bizim yıllık ciromuz yaklaşık olarak (.....) milyon Euro, toplam Türkiye pazarı içinde payımız %(.....). Biz (.....) tarihli Fiyat Kararnamesinden sonra ıskontoları kaldırdık. Muadili bulunan ve ciromuzun %(.....) oluşturan (.....) ürün için (.....) gün vade geri kalan ürünler için (.....) gün vade uyguluyorduk.

(.....TİCARİ SIR.....). TEB, (.....) 2009 ayı gibi bizimle görüşmeye başladı. İlk olarak tüm ürünlerimizde bizden istedikleri 90 günlük vadeleri kabul ettik. Akabinde TEB bizden ıskonto yapmamızı da istedi. (.....TİCARİ SIR.....)

TEB’e en son yazımızı (.....) gönderdik ve TEB’in %7 ve %4’lük vade ve 90 günlük ıskontoya yönelik şartlarını kabul ettiğimizi bu yazıyla belirttik. Bunun (.....) getirdiği yıllık maliyetin 7-7,5 milyon Euro olduğunu tahmin ediyoruz.

. (.....TİCARİ SIR.....).”

❖ (.....) yetkililerinin açıklamaları (14.8.2009):

“(.....) 2009 başında (.....) Eczacı Odasının ((.....) internet sitesinde firmamızdan ve (.....) bahsedildiğini gördük. Bizim ticari ıskontosu olmayan ürünlerimizi liste halinde internet sitesinde yayınlamışlar ve bu nedenle ıskonto verilmeyen ürünlerimizin boykot edilmesini istemişlerdir. (.....) başkanı (.....) ile bu konuyu görüşmeye gittik. Neden bizi seçtiklerini sorduk. Onlar da (.....) büyük firma olduğunu ancak tesadüfen seçtiğimiz gerekçesini ileri sürdüler. Bizden ticari ıskontolarımızı yükseltmemizi istediler. Biz TEB’e bu ıskontoları veremeyeceğimizi ve bunun ekonomik gerekçelerle mümkün olamayacağını ilettik kendilerine.

(.....) ayında ise, (.....) internet sitesinde bu kez de, bazı ürünlerimizin ecza depolarına iadesi yönünde bir çağrıya yer verildi. (.....) kendileriyle görüşerek ticari indirimlerimizin yükseltilmesinin mümkün olamayacağını ekonomik gerekçeleriyle açıkladı.

Sonuç olarak, boykot anlamında ciddi bir zararımız söz konusu olmadı. Satış koşullarımızda da önemli bir değişiklik olmadı.”

I.2. Tespitlerin Özeti ve İlaç Firmaları ile Ecza Depolarından Alınan Bilgilerin Analizi

Beşeri ilaçların dağıtımını ayrıntılı mevzuat düzenlemelerine tabi olup dağıtımın her aşamasındaki kar payları Sağlık Bakanlığının Beşeri İlaçların Fiyatlandırılması Hakkında Tebliği ile belirlenmektedir. Eczaneler, dağıtım sisteminde buldukları yer itibarıyla reçetede yazılı ilaçları ucuz eşdeğerleri ile değiştirme imkanına sahiptir. Bu nedenle ilaç şirketleri, reçete sahiplerinin kendi ürünlerine yönlendirilmesi amacıyla eczanelere sözü edilen Tebliğle belirlenmiş olan kar paylarının yanında ek indirimler sağlama yoluna gitmektedir. Ayrıca, en büyük ilaç alıcısı konumundaki devletin geri ödeme süreleri ve eczanelerin ecza depolarına yaptıkları ödemelerin vadeleri de eczaneler bakımından önemli unsurlardır.

Önceki bölümde yer verilen bilgi, belge ve açıklamalardan, TEB’in dosya konusu eylemlerinin, bölge eczacı odalarından gelen telkinlerle Mart 2009’da şekillenmeye başladığı görülmektedir. Bu tarihlerde Zonguldak ve İstanbul Eczacı Odalarından

gönderildiği tespit edilen yazılar, eczanelerin ilaç firmalarının iskonto oranları ve vadeleriyle ilgili taleplerinin bulunduğunu göstermektedir. Nisan - Mayıs 2009 döneminde iskonto ve vade indirimlerine karşı eczacı meslek örgütlerinin ne şekilde bir tepki göstereceğinin müzakere edildiği anlaşılmaktadır. Tespitlere göre, TEB ve bağlı eczacı odaları arasında yapılan değerlendirmeler sonucunda iskonto ve vade indirimi yapmayan ilaç şirketlerinin sonuç alınincaya (istenilen iskonto ve vade elde edilinceye) kadar sırayla boykot edilmesi kararlaştırılmıştır. Buna göre; reçete sahibi hedef alınan firmanın ilacı yerine eşdeğerine yönlendirilmekte, muadili olmayan bir ilaç söz konusuysa sadece bir kutu verilmektedir. Eylem yöntemi kararlaştırıldıktan sonra sektördeki birçok ilaç firması ile görüşmeler ve yazışmalar yapıldığı, istenilen satış koşullarının sağlanmaması durumunda karşılaşılabilecekleri tavır hakkında firmaların bilgilendirildikleri tespit edilmiştir. TEB'in taleplerini kabul etmeyen firmaların muhatap olacağı boykotun;

- eşdeğeri bulunan ürünlerde talebin diğer ürünlere yönlendirilmesi,
- eşdeğeri olmayan ürünlerde reçete sahiplerini ikna yoluna gidilmesi,
- geçmişte satın alınmış ürünlerin ecza depolarına iade edilmesi,
- yeni alımların yapılmaması ve stokların en az düzeyde tutulması,
- teşebbüs kampanyalarına dahil olunmaması

şeklindeki eylemlerle gerçekleştirileceği hem TEB'in hem de birçok eczacı odasının internet sitelerinden ilan edilmiştir.

Boykotun ilk hedefi Servier olmuştur. 2005 yılından itibaren eczanelere satışlarında ticari indirim yapmayan firma, Nisan 2009'da TEB'in firmalarla yaptığı görüşmeler neticesinde tüm ilaçlarına ilişkin vadeyi 90 güne yükseltmiş, yeterli görülmeyen bu değişikliğin ardından Mayıs 2009'da kendisine yönelen ve etkisi Haziran ayında daha açıkça görülebilen boykota dayanamayarak 29.6.2009 tarihinde eczane iskontolarını muadili olan ilaçlarda %7'ye, eşdeğeri olmayan bazı ilaçlarında³⁶ ise %3,5'e çıkarmış ancak yine eczacı meslek örgütleri tarafından hedeflenen oranlara ulaşmadığı gerekçesiyle boykotun devam etmesi üzerine 6.7.2009 tarihinde satış koşullarını tamamen istenen düzeye getirmiştir³⁷.

Eldeki belgelerden Servier'den sonra Ağustos 2009'da Pfizer'in de boykota maruz kaldığı anlaşılmaktadır. Boykota, sonraki bölümde grafikler yardımıyla ortaya konacak olan etkileri nedeniyle daha fazla direnemeyen Pfizer de 10.9.2009 tarihi itibarıyla TEB tarafından istenen koşulları kabul etmiş ve uygulamaya başlamıştır.

Servier ve Pfizer'in ard arda boykota maruz kaldığı Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarının ardından aynı akıbete uğramaktan çekinen bazı ilaç firmalarının da TEB'in talep ettiği koşulları uygulamaya koyduğu görülmüştür. Yapılan tespitlere göre; Servier 6.7.2009, GSK ve MSD 1.8.2009, Novartis 4.9.2009, Deva 7.9.2009, Pfizer 10.9.2009, Bilim 13.9.2009, AstraZeneca 15.9.2009, Bayer 17.9.2009 (Schering ve Pharma firmaları adına ruhsatlı ürünleri de kapsayacak şekilde), Zentiva 19.9.2009, Mustafa Nevzat 21.10.2009 ve Boehringer 2.11.2009 tarihlerinden itibaren TEB'in istediği koşullarda ilaç satışı yapmaya başlamıştır.

Soruşturma konusu boykot eylemlerinin somut etkilerinin görülebilmesi amacıyla, sağlayıcı firmalardan satışlarıyla ve ecza depolarından ürün iadeleriyle ilgili bilgi istenmiştir. Alınan bilgiler kullanılarak firmaların eşdeğeri olan ve olmayan ilaçları için

³⁶ Coversyl 5 mg, Coversyl 10 mg, Coversyl Plus ve Preterax için.

³⁷ Muadili olan ilaçlarda %4, diğer tüm ilaçlar için %7 iskonto.

10-49/912-321

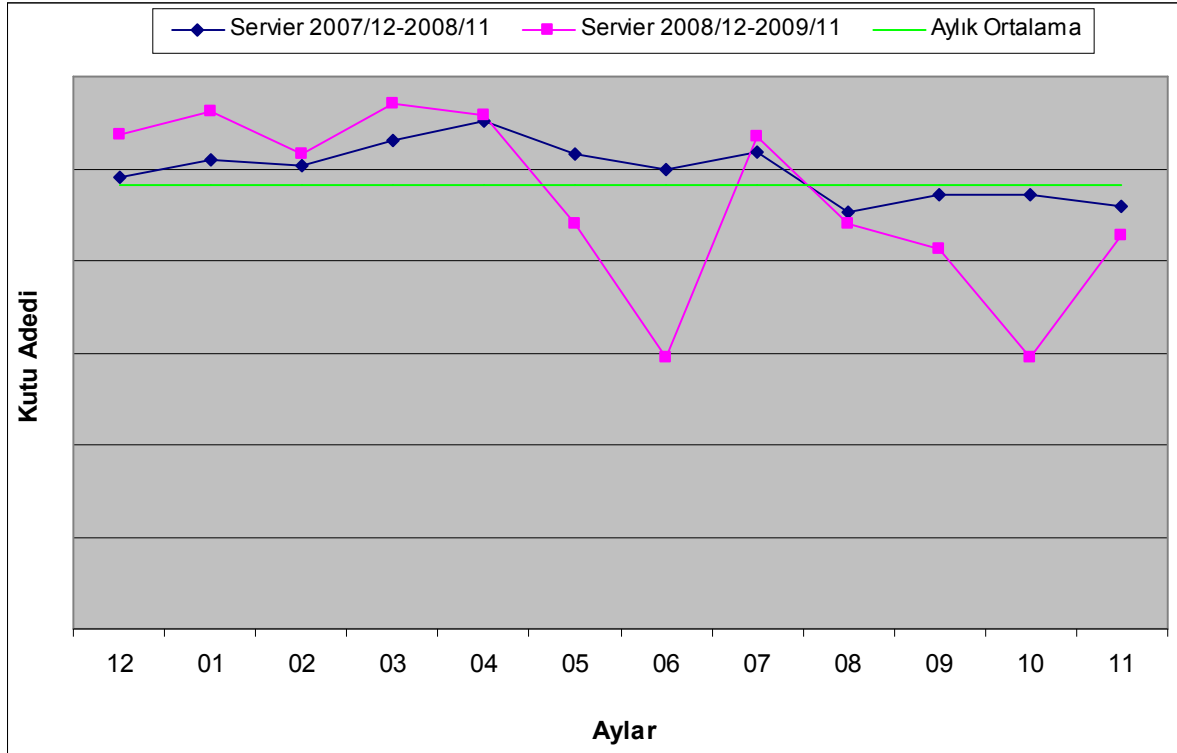
hem kutu adedi hem de ciro bazında ayrı ayrı satış grafikleri oluşturulmuştur. Bu grafikler, Servier ve Pfizer'in boykota uğradığı dönemde gerek eşdeğeri olan ilaçların rakip ürünlerle ikame edilmesi gerekse de yeni alımların yapılmaması ve stokların en alt düzeyde tutulması eylemlerinin sonucunda satışlarda meydana gelen sapmaların daha iyi görülebilmesi için yararlı olacaktır. Diğer taraftan, geçmişte alımı yapılan ilaçların ecza depolarına iade edilmesi yönündeki eylemin sonuçlarının tespitinde kolaylık sağlaması bakımından depolardan gelen ilaç iade verileri de grafikleştirilmiş ve analiz edilmiştir.

Hemen belirtmek gerekir ki; firmaların satışlarında meydana gelen artış veya azalışların, ürünlerin ve talebin özelliklerine göre dönemsellikten kaynaklanıp kaynaklanmadığının değerlendirilebilmesi ve ayrıca boykotun olmadığı bir dönemdeki verilerle boykot dönemindeki verilerin karşılaştırılabilmesi amacıyla, Aralık 2007-Kasım 2008 (ilk dönem) ve Aralık 2008-Kasım 2009 dönemlerindeki (ikinci dönem) aylık satış ve iade verileri kullanılmıştır.

I.2.1. Boykotun Servier'e Etkileri

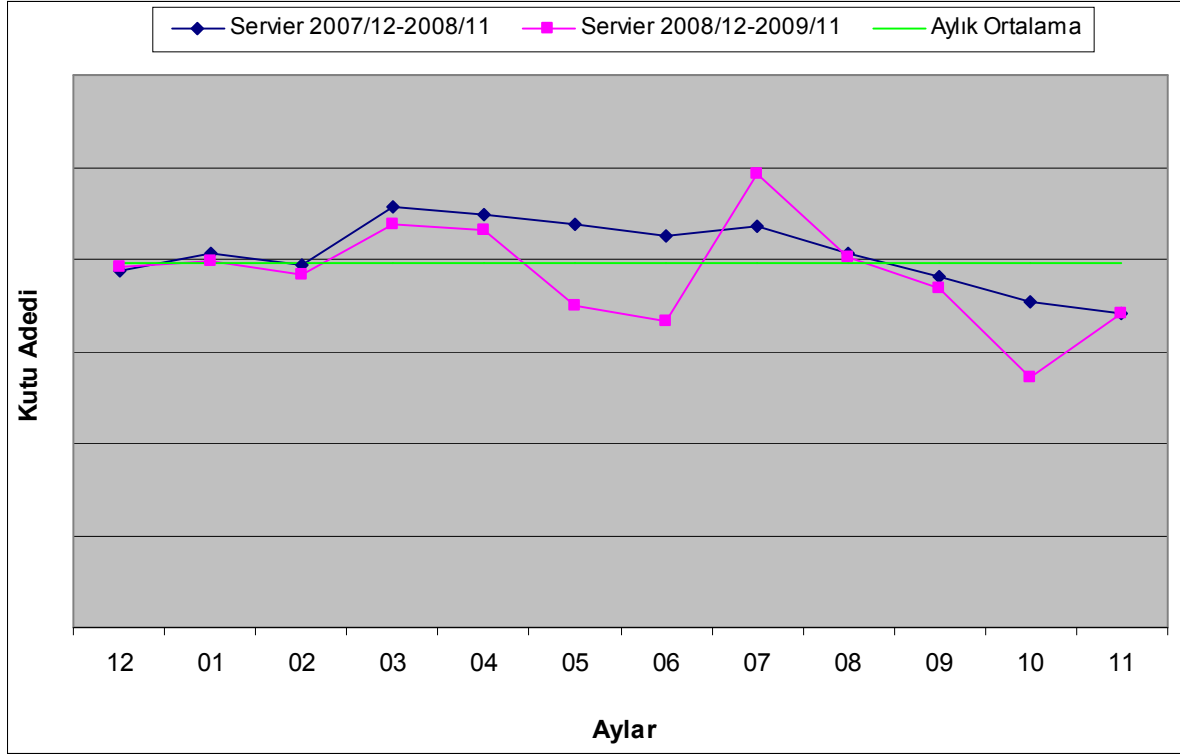
Servier'in gönderdiği bilgi ve veriler incelenerek TEB'in ilgili karar ve uygulamalarının teşebbüsün satışları üzerinde yarattığı etkilere ilişkin grafiklere ve bu grafikler yardımıyla yapılan tespitlere aşağıda yer verilmektedir.

Grafik 1– Eşdeğeri olan Servier ilaçlarının 2007/12-2009/11 dönemindeki kutu bazında toplam satışları

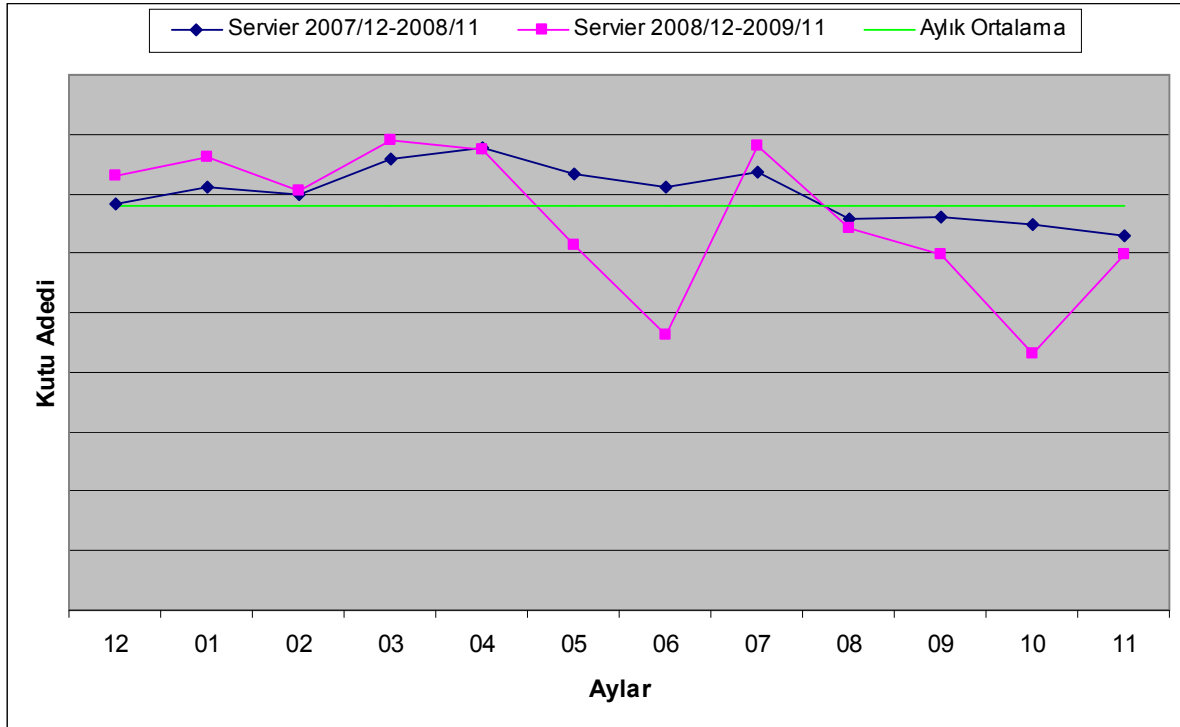

10-49/912-321

Grafik 2– Eşdeğeri olmayan Servier ilaçlarının 2007/12-2009/11 dönemindeki kutu bazında toplam satışları

Grafik 3– Servier'in tüm ilaçlarının 2007/12-2009/11 dönemindeki kutu bazında toplam satışları³⁸

Yukarıdaki üç grafikte, ilk dönemin ikinci döneme göre daha istikrarlı bir satış seyrine sahip olduğu dikkat çekmektedir. İlk dönemdeki istikrarlı seyir, Servier'in eşdeğeri olan/olmayan tüm ilaçları bakımından herhangi bir dönemsel özellik bulunmadığının

³⁸ İncelenen iki dönemin verilerinin sağlıklı bir şekilde karşılaştırılabilmesi amacıyla, firmaların gönderdiği satış verilerine ait tablolardan, Aralık 2007-Kasım 2009 tarihleri arasındaki herhangi bir dönemde satışı yapılmamış olan ilaçlara ait satış verileri çıkarılmıştır.

10-49/912-321

göstergesi niteliğindedir. Dolayısıyla, ikinci dönemde satışlarda görülen sapmaların dönemsellikten kaynaklanmadığını söylemek mümkündür.

Grafiklerin karşılaştırılması sonucunda hemen göze çarpan diğer bir durum ise eşdeğeri olan Servier ilaçlarının eşdeğeri olmayanlara göre daha büyük bir sapma gösterdiği. Bunun en önemli nedeni, eşdeğeri olan ilaçlara yönelik talebin eczacılar tarafından rakip ürünlere yönlendirilebilmesi, dolayısıyla, eşdeğeri olmayan ürünlerle karşılaştırıldığında bu ilaçlar bakımından boykotta daha kolay sonuç elde edilebilmesidir.

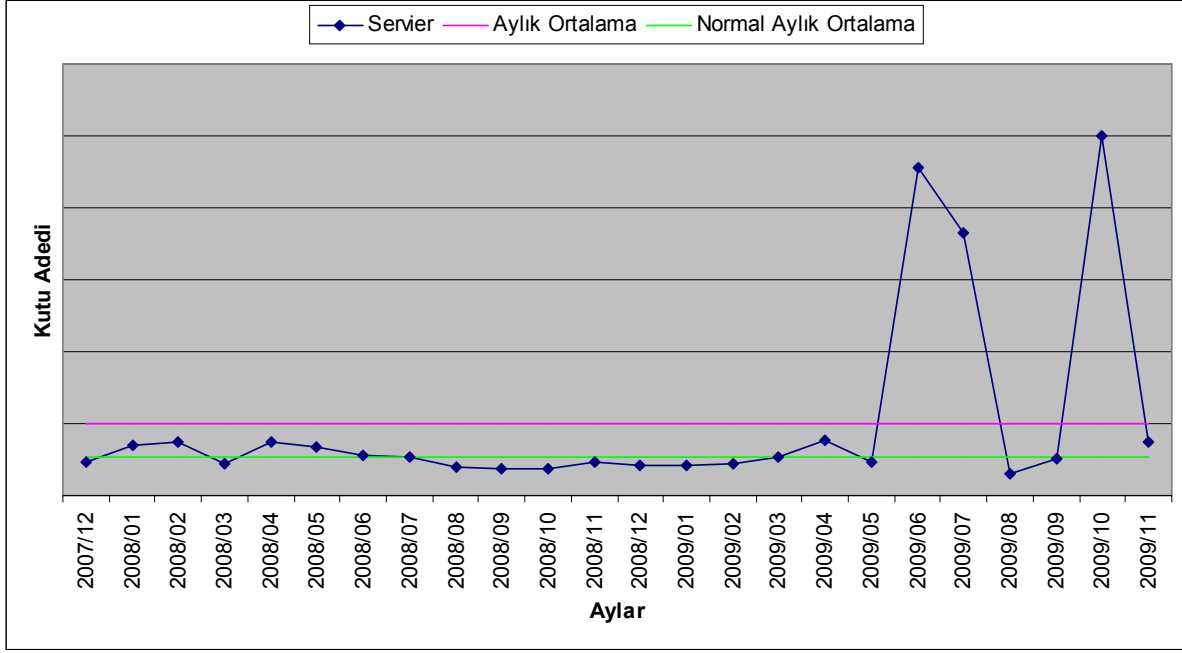
Yukarıdaki grafiklerden görüldüğü gibi, Servier'in eşdeğeri olan ilaçlarının Nisan 2009'da (.....) kutu olan satışları yaklaşık %47 oranında sert bir düşüşle Haziran 2009'da (.....) kutuya inmiş, bir önceki yılın aynı dönemindeki (Haziran 2008) satışlara göre de %40,65 daha düşük gerçekleşmiştir (Grafik:1). Eşdeğeri olmayan Servier ilaçları bakımından durum incelendiğinde; Nisan 2009'da (.....) kutu olan satış miktarının, %22,76 oranındaki düşüşle Haziran 2009'da (.....) kutuya indiği, Haziran 2008'deki (.....) kutuluk satışa göre ise yaklaşık %21,52 oranında daha düşük gerçekleştiği görülmektedir (Grafik:2). Sonuç olarak, Servier'in tüm satışlarının bir önceki yılın aynı ayına göre %34,93, Nisan 2009'a göre %40,24 daha düşük gerçekleştiği tespit edilmiştir (Grafik:3). Yine Haziran 2009 satış verileri firmanın aylık ortalama satış miktarları ile karşılaştırıldığında; eşdeğeri olan, eşdeğeri olmayan ve tüm ilaçlar bakımından satışlarda sırasıyla %38,60, %15,50 ve %31,88 oranında düşüş gerçekleştiği anlaşılmaktadır.

Servier açısından boykotun sona erdiği Temmuz 2009'da satışların hemen eski düzeye çıktığı görülmektedir. Hatta satışların eski seviyenin dahi biraz üzerinde gerçekleşmiş olması, en alt seviyeye çekilmiş olan stokların normal faaliyet dönemindeki seviyeye çekilmesi şeklinde yorumlanmalıdır.

Boykotun satışlar üzerindeki -grafikler yardımıyla gösterilen- doğrudan etkileri nedeniyle ortaya çıkan zararın yanında, Servier'in uygulamayı kabul etmek zorunda kaldığı ticari iskонтolar nedeniyle de bir zarar oluşmaktadır. Firmadan alınan satış koşullarına ait bilgilerin ve ciro bazındaki satış verilerinin incelenmesi sonucunda, boykot nedeniyle iskonto oranları artırılan ürünlerin toplam cirosunda yıllık olarak yaklaşık 12 milyon TL'lik bir düşüş meydana geleceği hesaplanmıştır. Dolayısıyla, TEB'in talep ettiği koşullarının uygulanması, firmanın boykottan doğan zararını artırmaktadır.

Boykotun araçlarından biri olan "geçmişte satın alınmış ürünlerin ecza depolarına iade edilmesi" yönündeki aracın etkilerinin görülebilmesi için, Servier ilaçlarının ecza depolarına kutu adedi bazındaki iade miktarlarını gösteren bir grafiğe aşağıda yer verilmektedir.

Grafik 4 – Ecza depolarına iade edilen Servier ilaçlarının aylık bazdaki toplam kutu adedi.

Haziran ayında ecza depolarına iade edilen Servier ilaçlarının sayısının ((.....)) - yine kutu bazında- ortalama değerin ((.....)) yaklaşık 4,5 katı, bir önceki ayın iadelerinin ((.....)) ise yaklaşık 10 katı olarak gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Temmuz ayındaki iadelerin bir önceki aya göre biraz daha az ((.....)) olmakla birlikte yine ortalamanın çok üzerinde gerçekleştiği görülmektedir. Bu noktada vurgulanması gereken husus, aylık ortalama iade miktarının sapmanın görüldüğü Haziran, Temmuz ve Ekim aylarındaki yüksek iade miktarları nedeniyle aylık rutin iade miktarı ortalamasının ((.....))³⁹ oldukça üzerinde olduğudur. Bu durum dikkate alındığında Haziran ve Temmuz aylarındaki iade miktarlarının normal aylık ortalamanın sırasıyla 8,5 ve 6,9 katı olduğu anlaşılmaktadır. Bu tespit bir başka açıdan ele alındığında, Haziran ve Temmuz aylarında iade edilen Servier ilaçlarının miktarının ((.....)), 24 aylık toplam iade miktarının ((.....)) yaklaşık %33,80'ini oluşturduğu görülmektedir (Grafik:4). Bütün bu veriler, “geçmişte satın alınmış ürünlerin ecza depolarına iade edilmesi” yönündeki boykot aracının yoğun bir şekilde kullanıldığının göstergesi niteliğindedir.

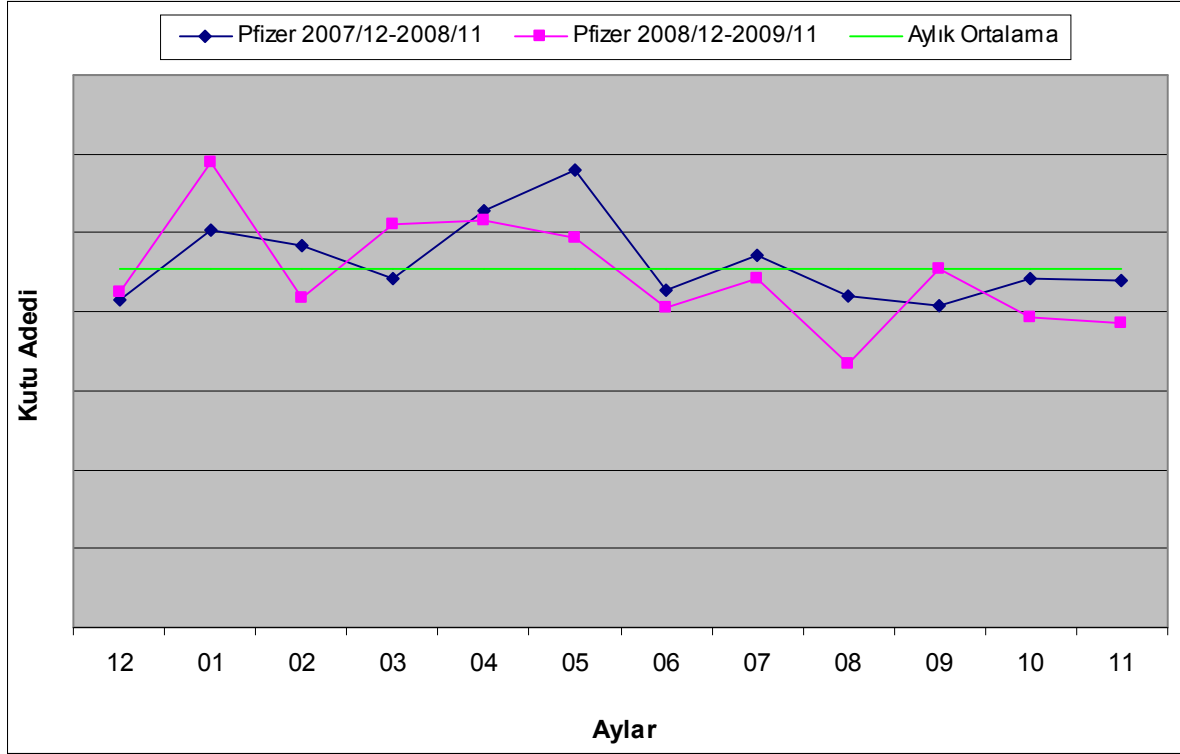
I.2.2. Boykotun Pfizer'e Etkileri

Pfizer'in gönderdiği bilgi ve veriler incelenerek TEB'in ilgili karar ve uygulamalarının teşebbüsün satışları üzerinde yarattığı etkilere ilişkin grafiklere ve bu grafikler yardımıyla yapılan tespitlere aşağıda yer verilmektedir.

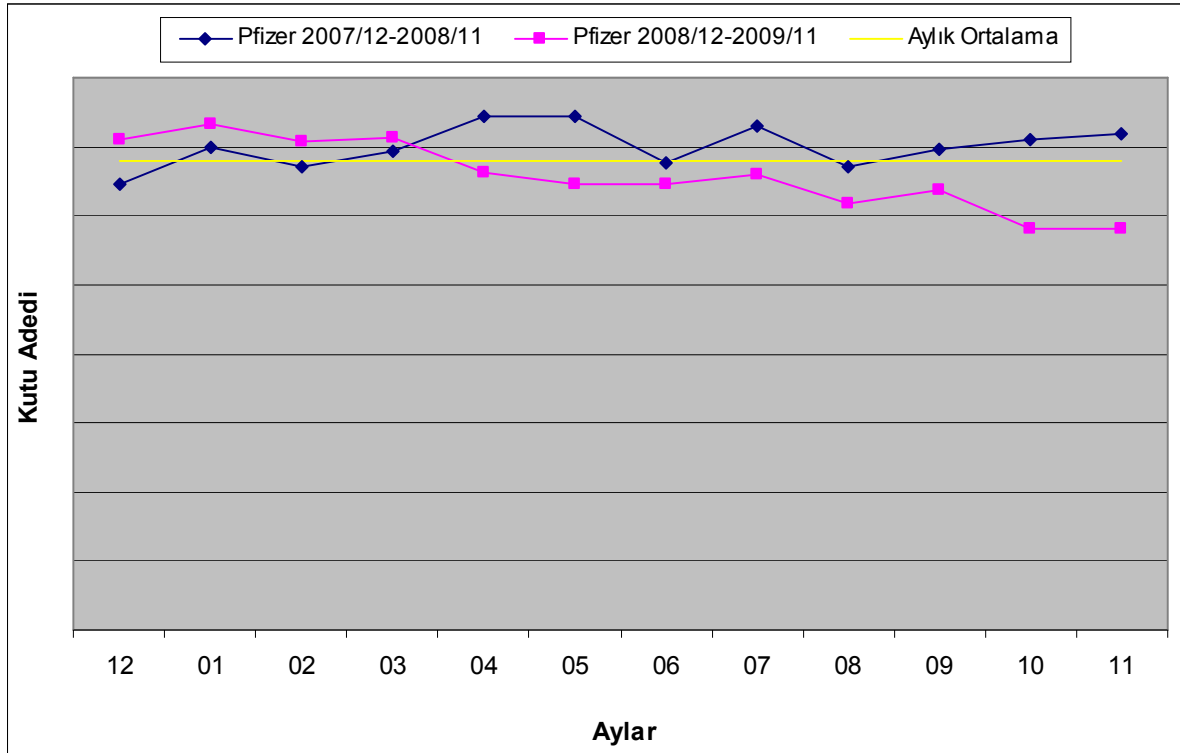
³⁹ Bu ortalama değerinin hesabında 2009 yılının Haziran, Temmuz ve Ekim aylarına ait iade verileri dikkate alınmamıştır.

10-49/912-321

Grifik 5 – Eşdeğeri olan Pfizer ilaçlarının 2007/12-2009/11 dönemindeki kutu bazında toplam satışları

Grifik 6 – Eşdeğeri olmayan Pfizer ilaçlarının 2007/12-2009/11 dönemindeki kutu bazında toplam satışları

Grafik 7– Pfizer tüm ilaçlarının 2007/12-2009/11 dönemindeki kutu bazında toplam satışları

Yukarıdaki üç grafik birlikte incelendiğinde, Pfizer'in eşdeğeri olan/olmayan tüm ilaçları bakımından dönemselliğin varlığına dair belirgin bir emare görülmemektedir. Dolayısıyla, ikinci dönemde özellikle eşdeğeri olan ilaçların satışlarında görülen sapmaların dönemsellikten kaynaklanmadığını söylemek mümkündür. Servier için yapılan tespite paralel olarak, eşdeğeri olan Pfizer ilaçlarının satışlarında eşdeğeri olmayanlarınkine göre daha dikkat çekici bir düşüş meydana gelmiş olması, eşdeğeri olan ilaçlara yönelik talebin eczacılar tarafından rakip ürünlere daha kolay yönlendirilebilmesi ile açıklanabilir.

Yukarıdaki grafiklerde görüldüğü gibi, Pfizer'in eşdeğeri olan ilaçlarının Temmuz 2009'da (.....) kutu olan satışları yaklaşık %24,35 oranındaki bir düşüşle Ağustos 2009'da (.....) kutuya inmiş, bir önceki yılın aynı dönemindeki (Ağustos 2008) (.....) kutuluk satışa göre de %20,46 daha düşük gerçekleşmiştir (Grafik:5). Eşdeğeri olmayan Pfizer ilaçları bakımından durum incelendiğinde; Temmuz 2009'da (.....) kutu olan satış miktarının, %6,45 oranındaki düşüşle Ağustos 2009 ayında (.....) kutuya indiği, Ağustos 2008'deki (.....) kutuluk satışa göre ise yaklaşık %7,98 oranında daha düşük gerçekleştiği görülmektedir (Grafik:6). Sonuç olarak, Pfizer'in tüm satışlarının ilk dönemin Ağustos ayına göre %17,43, Temmuz 2009'a göre %20,24 daha düşük gerçekleştiği tespit edilmiştir (Grafik:7). Yine Ağustos 2009 satış verileri firmanın aylık ortalama satış miktarları ile karşılaştırıldığında; eşdeğeri olan, eşdeğeri olmayan ve tüm ilaçlar bakımından satışlarda sırasıyla %26,62, %8,97 ve %22,57 oranında düşüş gerçekleştiği anlaşılmaktadır.

Pfizer açısından boykotun sona erdiği Eylül 2009'da satışların hemen boykot öncesindeki (Temmuz 2009) düzeyin de biraz üzerine çıktığı görülmektedir. Bu durumun da, en alt seviyeye çekilmiş olan stokların normal faaliyet dönemindeki seviyeye çekilmesi şeklinde yorumlanması yerinde olacaktır.

Boykotun satışlar üzerindeki doğrudan etkilerinden kaynaklanan zararın yanında, Pfizer'in uygulamayı kabul etmek zorunda kaldığı ticari iskontolar nedeniyle de bir zarar ortaya çıkmaktadır. Firmadan alınan satış koşullarına ait bilgiler ve ciro bazındaki satış verileri incelendiğinde, boykot nedeniyle iskonto oranları artırılan ürünlerin toplam

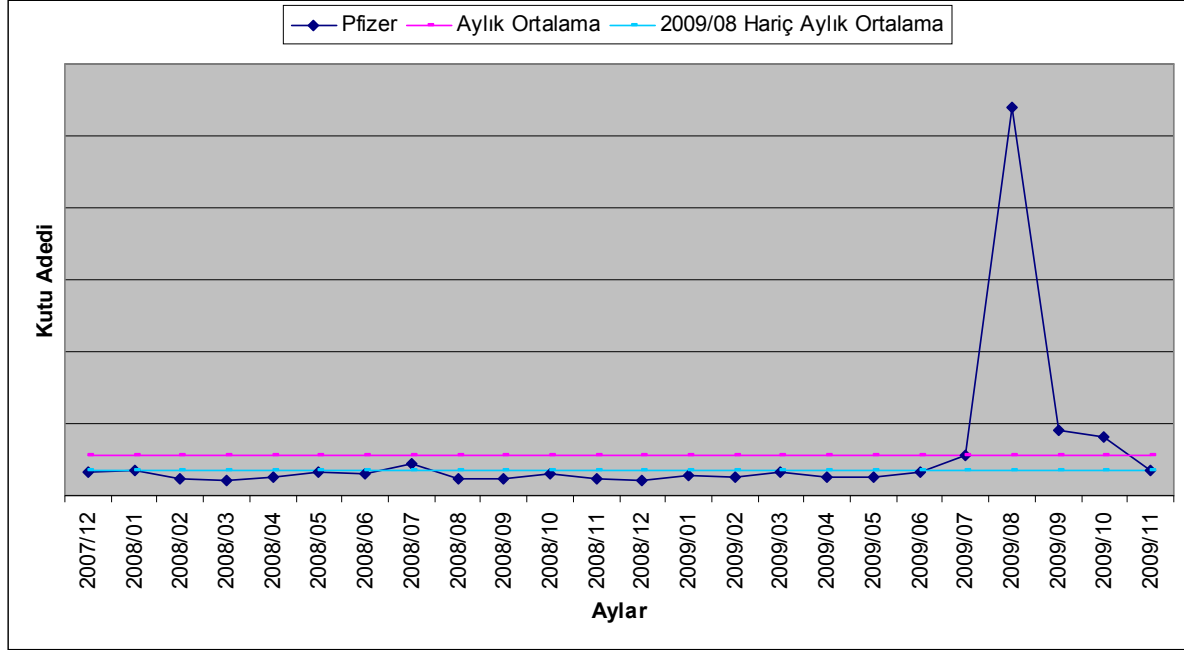

10-49/912-321

cirosunda yıllık olarak yaklaşık 15 milyon TL'lik bir azalma meydana geleceği hesaplanmıştır. Dolayısıyla, TEB'in talep ettiği koşullarının uygulanması sonucunda ortaya çıkan bu zarar da boykotun ne denli etkili olduğunu göstermektedir.

Boykotun araçlarından biri olan "geçmişte satın alınmış ürünlerin ecza depolarına iade edilmesi" yönündeki aracın etkilerinin görülebilmesi için, Pfizer ilaçlarının ecza depolarına kutu adedi bazındaki iade miktarlarını gösteren bir grafiğe aşağıda yer verilmektedir.

Grafik 8 –Ecza depolarına iade edilen Pfizer ilaçlarının aylık bazdaki toplam kutu adedi

Pfizer ilaçlarının depolara iade eğilimine bakıldığında daha çarpıcı bir grafik ortaya çıkmaktadır. Zira firmaya yönelik boykotun yoğunlaştığı Ağustos 2009 ayında depolara iade edilen Pfizer ilaçlarının sayısının ((.....)) oldukça dikkat çekici bir artışla ortalama değerinin ((.....)) yaklaşık 9,6 katına, bir önceki ayın iadelerinin ((.....)) ise yaklaşık 9,4 katına çıktığı görülmektedir. Aylık ortalama iade miktarının, sapmanın görüldüğü Ağustos 2009 ayındaki yüksek iade miktarları nedeniyle, aylık rutin iade miktarı ortalamasından ((.....)) oldukça yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum dikkate alındığında Ağustos 2009 ayındaki iade miktarının normal aylık ortalamasının 15,45 katına çıktığı belirtilmelidir. Bu tespit bir başka açıdan ele alındığında, boykotun yoğunlaştığı ayda iade edilen Pfizer ilaçlarının miktarının ((.....)), 24 aylık toplam iade miktarının ((.....)) yaklaşık %40,18'ini oluşturduğu dikkati çekmektedir (Grafik:8). Bütün bu veriler, "geçmişte satın alınmış ürünlerin ecza depolarına iade edilmesi" yönündeki boykot aracının Pfizer'e yönelik olarak yoğun bir şekilde kullanıldığını göstermektedir.

I.2.3. Koşulları Kabul Eden Diğer Firmalar Hakkındaki Tespitler

TEB'in taleplerini ilk aşamada kabul etmediği için boykot eyleminin hedefi haline gelen Servier ve Pfizer'in yanı sıra, Zentiva ürünlerinin de boykot edilmesi yönünde İEO'nun duyurularında bulunduğu görülmektedir. Ayrıca, bazı belgelerden ve eczacı meslek örgütlerinin internet sitelerindeki duyurulardan söz konusu eylemlerin, istenilen satış koşulları kabul edilene kadar, tek tek diğer firmalara karşı da uygulanacağını ilan edildiği anlaşılmaktadır. Servier ile Pfizer'in maruz kaldığı boykot eyleminin sonuçlarını takip eden ve aynı eyleme muhatap olmaktan çekindiği anlaşılan bazı firmaların da TEB'in hedeflediği ıskonto ve vadeler doğrultusunda satış koşullarını değiştirdiği tespit edilmiştir.

10-49/912-321

Daha önceki bölümde değinildiği gibi Servier'in 6.7.2009, Pfizer'in ise 10.9.2009 tarihlerinde kabul ettiği TEB koşulları GSK ve MSD tarafından 1.8.2009, Novartis tarafından 4.9.2009, Deva tarafından 7.9.2009, Bilim tarafından 13.9.2009, AstraZeneca tarafından 15.9.2009, Bayer tarafından 17.9.2009 (Schering ve Pharma firmaları adına ruhsatlı ürünleri de kapsayacak şekilde), Zentiva tarafından 19.9.2009, Mustafa Nevzat tarafından 21.10.2009, Boehringer tarafından 2.11.2009 tarihlerinden itibaren kabul edilerek uygulanmaya başlanmıştır.

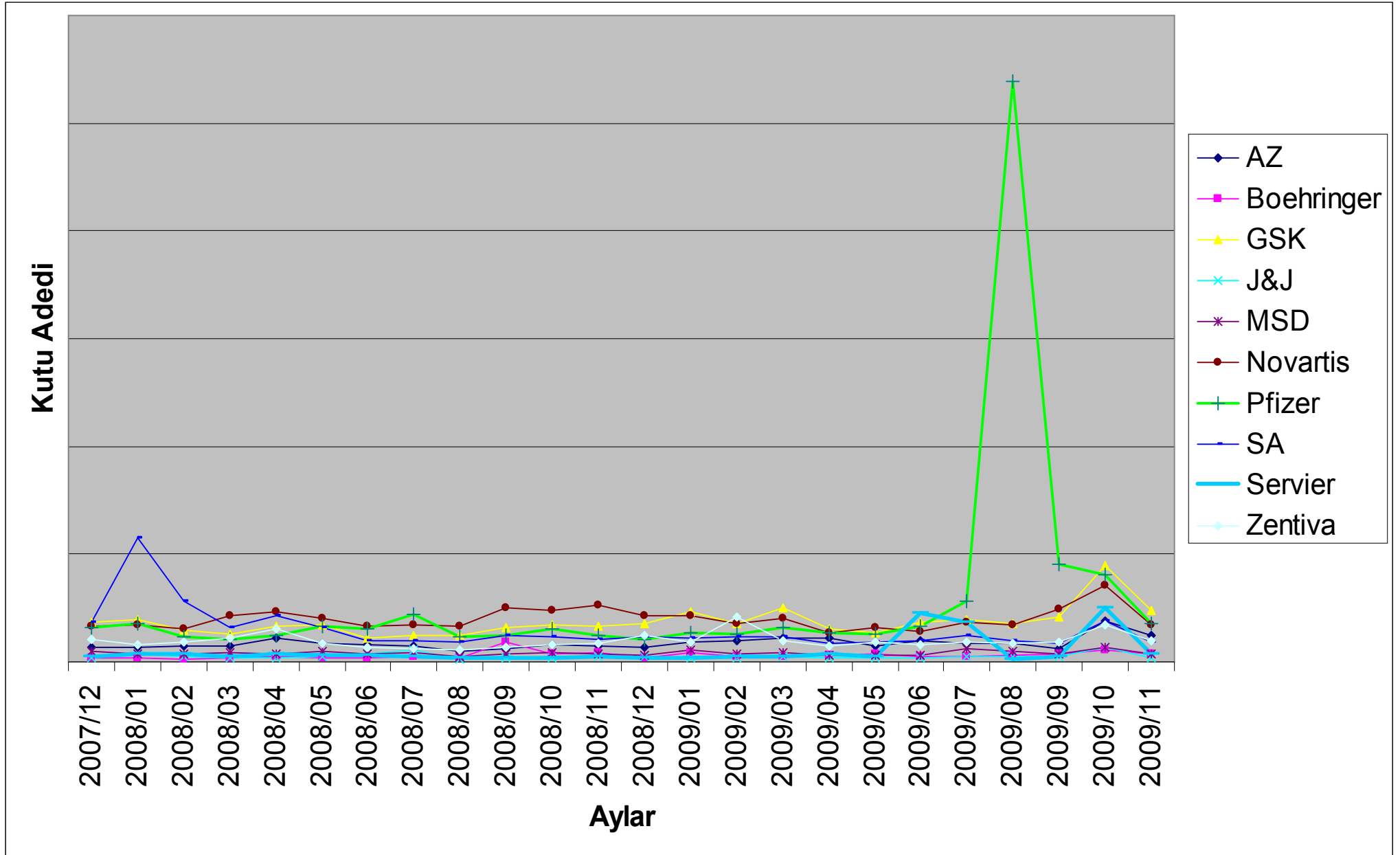
Boykota uğramamış olsalar da yukarıdaki paragrafta adı geçen firmaların boykot baskısını ciddi bir şekilde üzerlerinde hissettiklerini söylemek mümkündür. Nitekim, önaraştırma ve soruşturma aşamasında tespit edilen ve (.....) firması ile TEB arasında geçen yazışmalar bu baskının aynası niteliğindedir. Bu yazışmaların safahatı incelendiğinde; (.....) TEB Başkanına gönderilen (.....) tarihli ilk yazıda, daha önceki bir tarihte yapılan ve TEB'in soruşturma konusu taleplerinin iletildiği düşünülen bir toplantıya atıfta bulunularak zaten (.....) tarafından ortalama (.....) günlük vade uygulandığı, (.....TİCARİ SIR.....) sonra vadelerle ilgili iyileştirme yapmanın mümkün olabileceği ifade edilmektedir. (.....) tarihli bir yazıda ise, (.....) tarihli mektuba ve (.....) tarihli bir toplantıya atıfta bulunularak TEB tarafından istenen ticari iskontoya yönelik (.....) teklifinin (.....TİCARİ SIR.....) sonra sunulacağı belirtilmektedir. Bunun üzerine (.....) tarihli mektuba karşın (.....) tarihindeki bir toplantıda, istenen koşulların (.....) tekrar iletildiği anlaşılmaktadır. (.....) tarihli yazısına istinaden yapıldığı düşünülen (.....) tarihli bir telefon görüşmesine atfen (.....) tarihinde yine (.....) TEB'e gönderilen bir yazı ile, tüm ürünler için %(.....) ticari iskonto ve (.....) gün vade teklifi iletilmiştir. Anılan yazıda (.....) tarafından, tüm firmaların aynı ticari iskonto ve vade şartlarını uygulamasını beklemenin (.....) yönünde bir hatırlatma yapılmıştır. Bu tarihten sonra tespit edilen ilk yazışma yine (.....) tarafından TEB'e gönderildiği anlaşılan ve istenen koşulların kabul edildiğini belirten (.....) tarihli yazı olmuştur. Bu noktada (.....), TEB'in koşullarını tam da Pfizer'in 9.9.2009 tarihli ve yine koşulları kabul ettiğini bildiren yazısının hemen ardından kabul etmiş olması oldukça dikkat çekicidir. Bu durum bir anlamda, Pfizer'in maruz kaldığı boykot boyunca (.....) da boykot baskısını hissettiğini, Pfizer'in dayanamayıp talepleri kabul etmesinin ardından sıranın (.....) gelmesinden korkulduğunu göstermektedir. Böylece, (.....) da TEB'in istediği satış koşullarını tam olarak karşılamak durumunda kaldığı anlaşılmaktadır.

Aynı durumun, koşulları kabul eden diğer firmalar için de geçerli olduğu düşünülmektedir. Nitekim, Pfizer'in koşulları kabul ettiği Eylül ayında altı firmanın daha aynı şekilde vade ve ticari iskonto oranlarını düzenlediği görülmektedir.

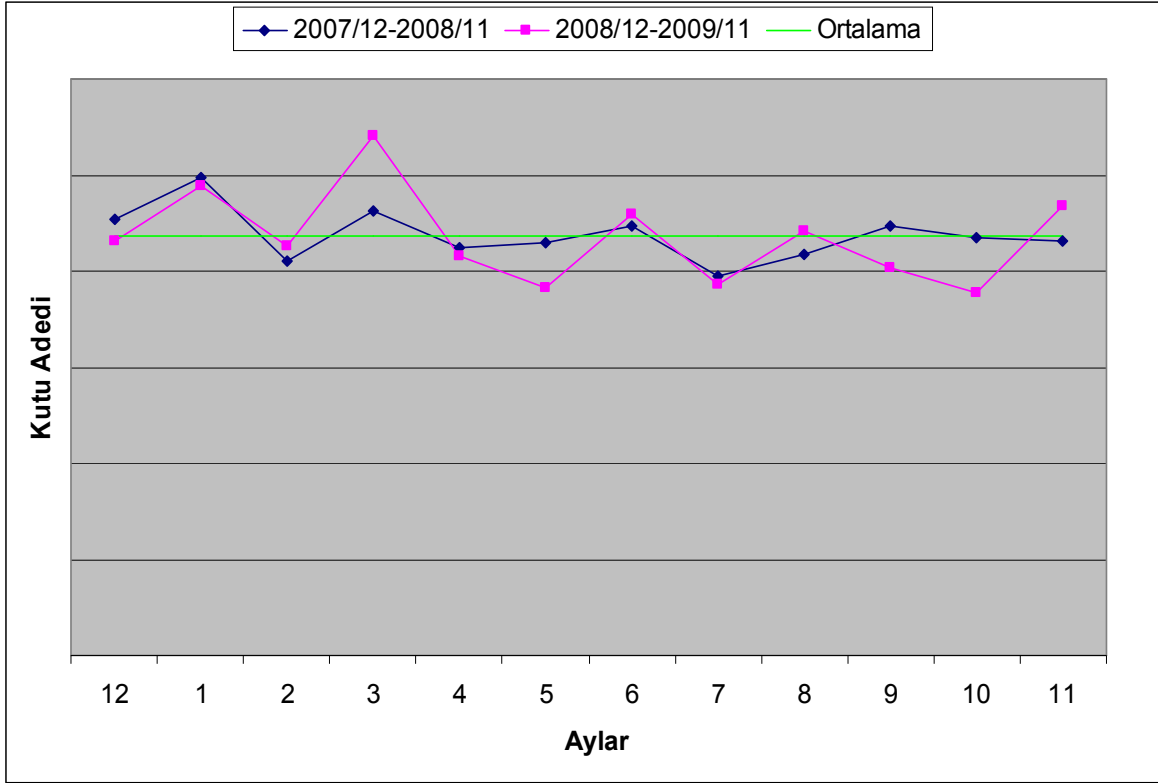
Aşağıda, soruşturma döneminde bilgi istenen 10 sağlayıcının ürünlerinin ecza depolarına iade miktarlarını gösteren grafik yer almaktadır. Ardından Pfizer ve Servier haricindeki sağlayıcı firmaların kutu adedi ve ciro bazındaki satışlarının 24 aylık seyrini gösteren iki grafik gelmektedir⁴⁰.

⁴⁰ Pfizer ve Servier dışında bilgi istenen sekiz firmanın satış ve iade verilerine ilişkin ayrıntılı grafiklere raporun hacmini artırmaması amacıyla eklerin içinde yer verilmiştir.

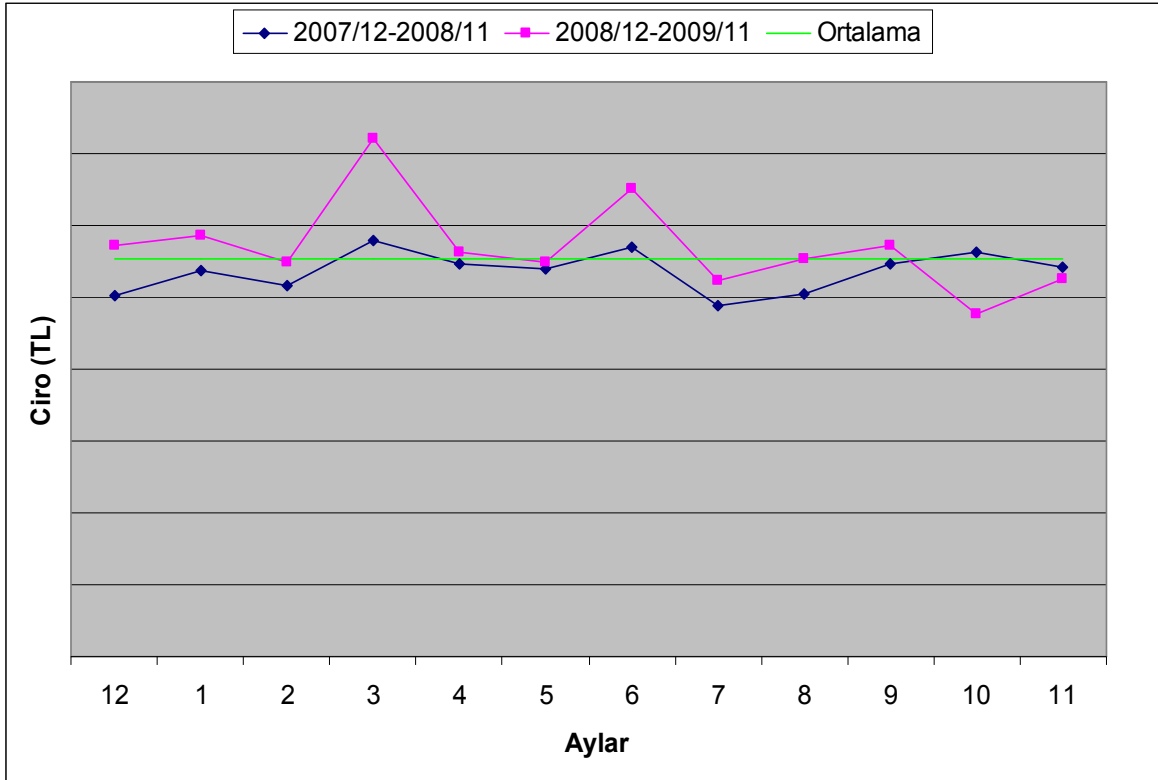
Grafik 9 – 10 Firmanın tüm ilaçlarının 2007/12-2009/11 dönemindeki depo iadeleri

Grafik 10- Pfizer ve Servier Haricindeki Sekiz Firmanın Kutu Adedi Bazındaki Toplam Satış Miktarları⁴¹

Grafik 11- Pfizer ve Servier Haricindeki Sekiz Firmanın Ciro Bazındaki Toplam Satış Miktarları

Ecza depolarına iade edilen ilaçların kutu adedi bazındaki aylık miktarlarından oluşan Grafik 9, boykota maruz kalan Servier ve Pfizer dışındaki firmaların ilaçlarına ait iade

⁴¹ Aralık 2007-Kasım 2009 tarihleri arasındaki herhangi bir dönemde satışı yapılmamış olan ilaçlara ait veriler çıkarılmıştır.

10 verilerinin normal iade seyirinden önemli derecede saptadığını göstermektedir⁴².
Dolayısıyla Servier ve Pfizer dışındaki firmaların boykota uğradığı yönünde bir çıkarım
yapmak sözü edilen grafik dikkate alındığında mümkün görünmemektedir. Kaldı ki,
daha önce de ifade edildiği üzere, bu iki firmanın karşılaştığı satış ve iade verilerini
takip eden firmalar, bir anlamda boykota gerek kalmadan, istenen vade ve ticari
iskontoyu uygulamaya başlamıştır.

20 Firmalardan alınan satış koşullarına ve cirolara ilişkin bilgiler incelendiğinde, TEB'in
dayattığı koşulların uygulanıyor olmasının zarara yol açtığı görülmektedir. Nitekim,
firmaların rızası dışındaki ticari iskonto artırımından kaynaklanabilecek zararlar yıllık ve
yaklaşık olarak tahmin edilerek AstraZeneca için (.....) TL, Boehringer için
(.....) TL, GSK için (.....) TL, MSD için (.....) TL ve Novartis için (.....) TL
olarak hesaplanmıştır. Dolayısıyla, Servier ve Pfizer için hesaplanan muhtemel zararlar
da dikkate alındığında analiz edilen yedi firmanın -TEB'in istediği koşulları uyguluyor
olmaları nedeniyle- yıllık olarak toplamda yaklaşık (.....) TL tutarındaki bir zarara
katlanmak zorunda kalacağı hesaplanmıştır. Bu zararın hesabında firmaların vadeleri
uzatmalarından kaynaklanan finansman maliyeti dikkate alınmamıştır⁴³.

30 Servier ve Pfizer'in boykot edildiği dönemdekine benzer nitelikteki satış ve iade
verilerinin (satışlarda düşüş, ürün iadelerinde artış şeklinde görülen), hem Servier ve
Pfizer hem de diğer firmalar açısından Ekim 2009'da da gerçekleştiği görülmektedir.
Ancak, bu satış ve iade verilerine Fiyat Kararnamesinin⁴⁴ yol açtığı,⁴⁵ bir başka
ifadeyle, kararname sonucunda 4.12.2009 tarihi itibarıyla fiyatları düşecek olan
ilaçların eczaneler tarafından ecza depolarına iade edildiği veya alımlarının azaltıldığı
anlaşılmaktadır. Nitekim anılan kararname ile önemli oranda fiyat düşüşü
gerçekleşeceğinden, elindeki stoklar nedeniyle zarara uğramak istemeyen eczaneler -
bu sefer farklı bir gerekçeyle de olsa- yine stoklarını en alt seviyeye çekme, yeni alım
yapmama yönünde bir yol tercih etmişlerdir. Ancak bu durum tamamen eczanelerin
stok zararına katlanmamak üzere bireysel olarak aldıkları rasyonel bir karar olarak
değerlendirilmektedir. Dolayısıyla, Ekim 2009'da satışlarda gerçekleşen sapmanın
soruşturmanın konusu ile ilgili olmadığı kanaati oluşmuştur.

40

1.3. Eczacı Odalarının Uygulama ile İlgili Görüşleri

İEO'nun önaraştırma döneminde gönderdiği ve Kurum kayıtlarına 18.8.2009 tarih,
5807 sayı ile giren yazıda; 6643 sayılı Türk Eczacıları Birliği Kanunu'nun 20.
maddesinin ilgili hükümleri önaraştırma konusu uygulamanın yasal dayanağı olarak
gösterilmektedir. Eczacı odalarının idare heyetlerinin görev ve yetkilerinin sayıldığı
maddenin, yazıda işaret edilen (f) ve (h) bentleri aşağıdaki gibidir:

⁴² Sanofi-Aventis firmasının ilaçlarının iade verilerinde görülen Ocak 2008 dönemindeki sapma, soruşturma konusu boykot eylemlerinin gerçekleştiği dönemle ilgili olmadığından değerlendirme dışı bırakılmıştır.

⁴³ Sözü edilen zarar miktarının hesabında firmaların sadece ticari iskontosu artan ilaçları dikkate alınmıştır. Hesaba dahil edilen ilaçların ticari iskonto artış miktarları da ayrı ayrı göz önünde bulundurulmuştur. Örneğin; ticari iskontosu %3'ten %7'ye çıkan bir ilaç için zarar miktarı, o ilacın Kasım 2009 ayı itibarıyla elde etmiş olduğu 12 aylık ciro miktarının, ticari iskontodaki artış miktarı olan %4 ile çarpılması yoluyla hesaplanmıştır.

⁴⁴ 3.12.2009 ve 4.12.2009 tarihli kararnamelerle değişik, 18.9.2009 tarihli ve 27353 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2009/15434 sayılı Beşeri İlaçların Fiyatlandırılmasına Dair Kararda Değişiklik Yapılması Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı.

⁴⁵ Kararnamede, eşdeğeri olan orijinal ilaç ile bunun jeneriklerinin fiyatının en fazla referans fiyatının %66'sı oranında olabileceği düzenlenmiştir. Eski kararnameye göre ise, jeneriğin piyasaya girmesi orijinal ilacın fiyatını etkilememekte ve jeneriğe en fazla referans fiyatın %80'i oranında fiyat verilmekte idi. Kararname değişikliğiyle birlikte, geri ödeme kuralları da gözden geçirilerek orijinal ilacının kamu indirimi de artırılmıştır. Tüm bunların sonucunda, ilaçların resmi ve fiili fiyatlarında ciddi indirimler söz konusu olmuş, buna bağlı olarak da eczanelerin stok zararlarının oluştuğu ileri sürülmüştür.

50 “(f) Azanın mesleki tekamüllerini temin için gerekli teşebbüslerde bulunmak ve bu hususun yerine getirilmesi maksadıyla resmi ve hususi sağlık müesseselerinden faydalanmaya çalışmak”

“(h) Meslekin şeref ve haysiyetini ve meslektaşların hukuk ve menfaatlerini müdafaa etmek”

Öte yandan, aynı yazıda eşdeğer ilaç kavramına ilişkin açıklamalar ve dünyada eşdeğer ilaç politikalarına ilişkin kaynaklardan alıntılar yer almaktadır. Söz konusu alıntılarda ABD, Almanya ve Fransa’da eşdeğer ilaçların desteklenmesine yönelik bazı kamu uygulamalarından örnekler sunulmaktadır. Yazıda bunun yanında;

- 60 - üyelerin, hangi ilaçların eşdeğer olduğu konusunda bilgilendirilerek verdiği hizmetin kolaylaştırılmasının amaçlandığı, bunun da Odanın görevi olduğu,
- eczacılara yıllardır verilen iskontonun bir ticari teamül haline geldiği ve mahkemelerce de yazılı olan kuralların üstünde tutulmakta olan bu ticari örf ve adetlere aykırı davranışların hukuka uygun davranmamış sayıldığı,
- bazı firmaların bu teamülü tek tarafı olarak uygulamadan kaldırmaları sonucu Odaya üyelere şikayetler geldiği,
- bu şikayetler üzerine, bazı firmalarla görüşmeler yapıldığı ve üyelerin mağduriyetlerinin anlatıldığı,
- 70 - söz konusu görüşmelerin olumlu ve olumsuz sonuçlarını üyelerine bildirmenin, Odanın bir sorumluluğu olduğu,
- Odanın, herhangi bir firma ismini zikretmesinin veya bazı ürünlerin satın alınmasını ya da alınmamasını istemesinin söz konusu olmadığı, bu konuda belirleyici olmasının mümkün olmadığı,
- üyelerin, kendilerine daha çok ticari avantaj sağlayan firmalara ait ürünleri tercih etmesinin rekabetin ve ticaretin bir gereği olduğu,
- ancak bazı firmaların ürünlerinin tercih edilmemesinde kendi tutum ve davranışlarının belirleyici olduğu

ifade edilmektedir.

80 19.8.2009 tarihinde yine önaraştırma döneminde raportörlerce görüşülen Ankara Eczacı Odası yetkilileri ise şu açıklamaları yapmıştır:

“Biz, Ankara Eczacı Odası olarak (AEO) 6643 sayılı yasanın ilgili maddelerine göre üyelerimizi, üyelerimizin maddi menfaatleri açısından bilgilendirmekle yükümlüyük. Biz de üyelerimizi, hangi ilacın reel olarak hangi vade ile satıldığını bilgilendiriyoruz. Bu kapsamda yaptığımız şey rekabeti engellemek değil aslında rekabeti arttırmaktır. Bu kapsamda eczacıları bilgilendirerek bilinçlendiriyoruz. Biz ‘x ilacı satın, y ilacı satmayın’ demiyoruz. Biz tüm ilaçların alternatifleri konusunda eczacıları bilgilendiriyoruz.

90 Bize gelen bazı haberlerde bir iskonto standardı oluşturmak istediğimiz söyleniyor. Oysaki firmaların eşdeğeri olan ilaçlarda yüksek, eşdeğeri olmayan ilaçlarda ise düşük vade verdikleri görülmekte. Eczacıların yaşamlarını sürdürecektir vade ve iskonto oranlarının üzerinde rekabette yanayız. Standart bir vade ve iskonto talebimiz yok.

Öte yandan bu faaliyete ilişkin hiçbir zorunluluk getirmiyoruz. Eczacıların, duyurularımıza uyma konusunda herhangi bir zorunluluğu yoktur. Bu kapsamda belirtilen koşulların dışında koşullarla alım yapan eczanelere eczacı meslek örgütlerince yaptırım uygulanması söz konusu değildir.

100 Eczacılık sektöründe, her ne kadar alım koşulları şeffaf olsa da bilinmelidir ki 6000’den fazla ürünün olduğu bir sektörden bahsedilmektedir. Ayrıca sürekli değişen mevzuat ve

ilaç alım koşullarının takibi de bir eczacı tarafından imkansızdır. Belki pahalı ve nadir ilaçlar için depolar nezdinde alım koşulları araştırabilir. Ancak ürünlerin genelinde her bir ilaç için eşdeğerleri araştırmak bir eczacı için imkansızdır. Zira her bir ilaç için depoları arayıp fiyat almak mantıklı bir yöntem değildir. Bu bağlamda biz eczacıları bilgilendiriyoruz. Nitekim, ucuz olan eşdeğer ilaçların eczaneye bıraktığı kâr oranı yüksek ve maliyeti düşük olduğu gibi kamuya da faydalı olmaktadır. Ayrıca, biz eşdeğer ilaç politikası kapsamında kamu yararı anlamında eczaneleri bilinçlendiriyoruz.

110 Öte yandan, bir eczacının, bir firmadan aldığı şartlarda zarar görmesi üzerine bize şikayet gelmesi normaldir. Örneğin, kamudan 90 vade ile ödeme alan bir eczacının ödemesini 45 gün vade ile yapması onu ticari olarak zarara sokmaktadır. Bu bağlamda görevimiz nedeniyle meslektaşlarımız bize başvuru yapıyor.

120 Rekabetin sınırlandırılması, eczacının tek bir firmaya veya ürüne yönlendirilmesi halinde ortaya çıkacaktır. Tüm duyurularımızda, eşdeğer tüm ürünler gösterilmekte, eczacı herhangi bir ürüne yönlendirilmemektedir. Öte yandan, bizim herhangi bir firmayı piyasadan silmek gibi bir amacımız yoktur. Ayrıca, eşdeğer ilacın desteklenmesi konusunda Sağlık Bakanlığı ile paralel bir görüşe sahibiz.

Kamu kurum iskontoları için %11 taban bir orandır. Örneğin, bir firma %23 kamu kurumu iskontosu verirken %7'lik ticari iskontoyu kaldırmaktadır. Bu durumun anlaşılması zordur.”

I.4. DEĞERLENDİRME

I.4.1. Genel Değerlendirme

130 Önceki bölümlerde yer verilen tespit ve açıklamalardan, eczacı meslek örgütlerinin sağlayıcı teşebbüslerden ticari indirimlere ve vadelere ilişkin taleplerinin olduğu, bunun 2009 yılı içinde çok sayıda duyurunun, yazışmanın ve görüşmenin konusunu oluşturduğu, Servier ve Pfizer'in boykota hedef olduğu ve bunun somut etkilerinin gözlenebildiği, bu teşebbüsler ile boykot tehdidinden korkan çok sayıda firmanın TEB'in taleplerini kabul ederek satış koşullarını değiştirmek durumunda kaldığı anlaşılmaktadır.

140 4054 sayılı Kanun'un 3. maddesinde, teşebbüs “piyasada mal veya hizmet üreten, pazarlayan, satan gerçek ve tüzel kişilerle, bağımsız karar verebilen ve ekonomik bakımdan bir bütün teşkil eden birimler”, teşebbüs birliği ise “teşebbüslerin belirli amaçlara ulaşmak için oluşturduğu tüzel kişiliği haiz ya da tüzel kişiliği olmayan her türlü birlikler” şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tanımlara göre, eczanelerin teşebbüs, eczacı odalarının ve TEB'in ise teşebbüs birliği sayılması gerektiği açıktır. Nitekim Danıştayın ve Rekabet Kurulunun çok sayıda kararında da bu yönde tespitlere yer verilmiştir.

150 Rekabet hukukuna göre, teşebbüsler alım ve satım davranışlarını birlikte belirlememelidir. Zira Kanun'un 4. maddesinde “mal veya hizmetin arz ya da talep miktarının kontrolü veya bunların piyasa dışında belirlenmesi” rekabeti sınırlayıcı haller arasında sayılmıştır. Ayrıca “mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kar gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespiti edilmesi” de yine bu örnek haller arasında bulunmaktadır.

Resen açılan işbu soruşturmanın konusunu, eczanelerin alım koşullarının piyasa dışında belirlenip belirlenmediğinin tespiti oluşturmaktadır. Soruşturma döneminin sonu

160 itibarıyla, TEB'in bu yönde iradesinin bulunduğu ve bu irade doğrultusunda yaşama geçirilen uygulamaların da somut etkilerinin olduğu yönünde çok sayıda açık delil söz konusudur. Bu çerçevede, Kanun'un 4. maddesinin "*Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.*" şeklindeki hükmünde aranan "amaç ve etki" koşullarının her ikisinin de soruşturmada ele alınan olayda karşılandığı anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, soruşturma konusu teşebbüs birliği karar ve uygulamalarının Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğu değerlendirilmektedir.

170 Bu noktada, soruşturma konusuyla yakından ilgili olan "kolektif boykot" kavramının üzerinde kısaca durulmasında fayda bulunmaktadır.⁴⁶ Kolektif boykot, birden fazla teşebbüsün birlikte hareket ederek bir ya da birden fazla müşteri, sağlayıcı ya da rakiple anlaşma yapmayı reddetmesini ifade etmektedir. Bu boykotun amacı, "sorun çıkarıcı" bir müşteri, sağlayıcı ya da rakibin cezalandırılması ya da bunların belirli bir davranışta bulunmaya zorlanması olabilmektedir. Kolektif boykot tek başına ihlal oluşturabileceği gibi, diğer bir ihlale hizmet eder nitelikte de olabilmektedir.

180 "TEB'in taleplerini kabul etmeyen firmaların ürünlerinin varsa eşdeğerlerinin verilmesi, ecza depolarına iade edilmesi vb" gibi eylemlerin de kolektif boykot kavramı içinde yer bulduğu açıktır. Bu eylemlerle, sağlayıcı teşebbüsler üzerinde baskı oluşturularak istenen alım koşullarının elde edilmesi hedeflenmiştir. Dolayısıyla, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğu belirtilen durum eczanelerin alım koşullarının piyasa dışında belirlenmesi olup boykot tehdidinin ve uygulamasının ihlalin ağırlığı bakımından ele alınması gerekmektedir. Diğer bir deyişle, boykot çağrıları ve bu yöndeki eylemler, rekabet hukukuna aykırı hareket edilerek gelir elde edilmesinin aracı ve ayrıca ihlal iradesinde kararlılığın göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

190 Teşebbüs birliklerinin üyelerini bazı konularda bilgilendirmesi ve bu konular arasında ticari hususların da bulunması mümkündür. Nitekim TEB ve eczacı odalarının internet sitelerinde, geri ödeme ve fiyatlandırma gibi konularda bilgilendirici duyurularla sıklıkla karşılaşılmaktadır. Bu duyuruların çoğu rekabet kurallarını ilgilendirmemektedir. Soruşturma konusu olayda yapılanlar ise üyelerin bu şekilde bilgilendirilmesi niteliğinde gerçekleşmemiş; bunun çok ötesine geçilerek firmalarla temas edilmiş, talepler ve boykot tehdidi iletilmiş, bazı firmalar hedef gösterilmiş ve eczaneler bunlara karşı ortak hareket etmeye çağırılmıştır. Dolayısıyla TEB'in Kanun'u ihlal etmek kastının varlığı açıktır.

1.4.2. Muafiyet Değerlendirmesi

200 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde, birinci fıkrada sayılan şartların tamamının varlığı durumunda anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararlarının aynı Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulabileceği hükme bağlanmıştır. TEB'in soruşturma konusu karar ve uygulamalarına muafiyet tanınması yönünde talebi bulunmamakla birlikte, Kanun'da böyle bir zorunluluğun öngörülmemesi nedeniyle, muafiyet değerlendirilmesi resen yapılmıştır.

Kanun'un 5. maddesine göre, muafiyet kararı verilebilmesi için aranan ilk iki şart, "*malların üretimi veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve*

⁴⁶ Buradaki açıklamalarda, Van Bael ve Bellis'in "Competition Law of the European Community" adlı kitabından (4. baskı, s.417-418) faydalanılmıştır.

iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmelerin sağlanması” ve “tüketicinin bundan yarar sağlaması”dır. Soruşturma konusu olayda bu iki koşulun, beşeri ilaçların dağıtımında yeni bir gelişmenin veya iyileşmenin sağlanması halinde karşılanacağı düşünülebilecektir. Ancak söz konusu teşebbüs birliği kararı, eczanelerin alım koşullarına yönelik olup belirli bir kaynağın sağlayıcılar ile eczaneler arasında dağılımı dışında herhangi bir konuyu ilgilendirmemektedir. Bu noktada yalnızca, eczanelerin alım koşullarındaki iyileşmeyi tüketicilerle paylaşması durumunda Kanun anlamında bir faydadan söz etmek mümkün olabilecektir. Bunun da özellikle ilacın perakende satış fiyatının aşağı çekilmesi şeklinde ortaya çıkması beklenmelidir. Oysa eczacı meslek örgütlerinin perakende satış fiyatının sabit olduğu ve eczanelerin fiyat noktasında rekabetinin söz konusu olamayacağı yönündeki söylemi malumdur. Ayrıca birçok firmanın TEB’in talepleri doğrultusunda satış koşullarını değiştirmesi sayesinde eczanelerin ilacı daha düşük fiyatla sattığı yönünde herhangi bir tespit veya savunma yapılmamıştır. Dolayısıyla soruşturma konusu teşebbüs birliği kararının, eczanelerin karlılığının ötesinde, hastanın ilaca daha uygun koşullarda ulaşması veya en büyük geri ödeyici olan devletin ilaç harcamaları yükünün hafifletilmesi gibi amaçlarının bulunduğunu söylemek mümkün değildir.

Rekabetin tüketiciler bakımından faydalarından biri de ürün çeşitliliğinin sağlanmasıdır. Beşeri ilaç sektöründe de, orijinal ilacın ardından bunun eşdeğerlerinin de pazara girmesiyle rekabet ortamı oluşmakta ve hasta ya da reçeteyi yazan doktor bakımından birden fazla seçenek söz konusu olmaktadır. Ne var ki, TEB ve eczacı odaları, üyelerini Servier ve Pfizer ürünlerinin eşdeğerlerini vermeye davet etmiş ve böylece anılan firmaların ilaçlarının yazıldığı reçeteler bakımından seçenekler doktor veya hastanın inisiyatifi dışında azaltılmıştır. Eşdeğeri olmayan ürünlerde ise, bir kutu verilerek hastaları ikna yoluna gidilmesi “önlemi” gündeme getirilmiştir. Bu durumda da, hastanın reçetede yazılı olan ilacın alternatifi bulunmadığı için tedavinin aksaması kaçınılmazdır. O halde, TEB’in karar ve uygulamalarının Kanun’un 5. maddesi anlamında bir fayda doğurmadığı, aksine tüketiciler bakımından zarar meydana getirdiği açıktır.

Yukarıda yapılan değerlendirmeler çerçevesinde, Kanun’un 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde sayılan koşulları taşımadığı açık olan teşebbüs birliği kararı aynı Kanun’un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulamayacaktır.

I.4.3. Yazılı Savunmaların Değerlendirilmesi

TEB’in ilk yazılı savunmasında özetle;

- TEB’in Anayasa’nın 135. maddesi ve 6443 sayılı Kanun uyarınca kurulmuş, kamu kurumu niteliğinde ve tüzel kişiliğe sahip bir meslek kuruluşu olduğu,
- 6643 sayılı Kanun’un 4. maddesinin (a), (b), (f) ve (i) bentlerinde,

“Halk sağlığına ve hastalara fedakarlık ve feragatle hizmeti gaye bilen eczacılık mesleğine ait gelenekleri muhafaza ve geliştirmeye çalışmak”,

“Azasının maddi ve manevi hak ve menfaatlerini korumak ve bunları halkın ve Devletin menfaati ile en iyi şekilde telife çalışmak”,

“Halk sağlığını korumaya, azasını muayyen refah seviyesine ulaştıracak gerekli iş sahaları bulmaya, iş kanunları ile içtimai kanunların ve bunlara müsteniden çıkarılan nizamname ve talimatname hükümlerinin tatbikatında meslek ve

meslektaşların hak ve menfaatlerini korumaya ve her türlü iş tevdilerini adilane bir şekilde tanzime çalışmak”,

“Yerli tıbbi müstahzarların revacını temin edecek tedbirleri almak”

hükümleri ile TEB'in bazı görevlerinin sayıldığı,

- TEB'in 4054 sayılı Kanun'un 4.maddesi kapsamında herhangi bir eylem gerçekleştirilmediği, yalnızca ilgili mevzuat gereğince eşdeğer ilaç uygulamaları hakkında üyelerini bilgilendirildiği

260

ifade edilmektedir.

Kurum kayıtlarına 14.5.2010 tarih, 3877 sayı ile intikal eden TEB'in ikinci yazılı savunmasında ise özetle;

- Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu ve Danıştay 13. Daire Başkanlığı nezdindeki davalarda, 6643 sayılı yasadan kaynaklanan TEB uygulamaları hakkında Rekabet Kurumunun inceleme yapmaya ve karar tesis etmeye yetkili olmadığına karar verildiği,
- Eşdeğer ilaç kullanımını teşvik amacıyla, eczacıların, eşdeğer ilaç satın almaları konusunda hastaları ikna etmeye çalıştığı, dolayısıyla TEB tarafından yürütülmekte olan bir boykotun bulunmadığı,
- Tüm üreticilere aynı şekilde davranıldığı, üreticilere farklı davranışlarda bulunulmasının mümkün olamayacağı,
- Soruşturma dosyasındaki tespitlerin kendi içinde çeliştiği, boykot edildiği ileri sürülen firmalardan bazılarının satışlarında düşüşler gerçekleşirken, bazılarının satışlarında düşüş meydana gelmediğinin Rekabet Kurumuna yazılı olarak bildirildiği, ilaç sektöründeki dönemsellikler ve diğer faktörler hiç dikkate alınmadan bazı firmaların satışlarında görülen ciro düşüşleri hakkında yorumlar yapıldığı

270

280

ileri sürülmektedir.

Sağlık Bakanlığı tarafından çıkarılan ve 22.9.2007 tarihli, 26651 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan “Beşeri İlaçların Fiyatlandırılması Hakkında Tebliğ”in 2(i) maddesinde eşdeğer ilaçlar, “*etkin madde/maddeler, farmasötik form ve birim hammadde miktarı aynı olan ürünler*” şeklinde tanımlanmaktadır. Aynı Tebliğ'in 2(r) maddesine göre, orijinal ürün⁴⁷ baz alınarak sağlık otoritelerince ruhsatlandırılmış/izin verilmiş olan jenerik ilaç, orijinal ürün ile aynı etkin madde/maddeleri içermektedir ve aynı etki/emniyete sahiptir. İEO'da raportörlerce yapılan yerinde incelemede elde edilen ve Sağlık Bakanlığı İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğünden (İEGM) TEB'e gönderildiği anlaşılan 18.6.2009 tarihli yazıda da, eşdeğer ilaçların gerek bilimsel gerekse hukuki açıdan birbirinin ikamesi olduğu belirtilmektedir. Bu çerçevede, jenerik ürünlerin piyasada bulunması, rekabet ortamı yaratarak devletin ilaç harcaması yükünü hafifletmekte ve hastaların ilaca daha uygun koşullarda erişmesini sağlamaktadır. Nitekim İEGM'nin söz konusu yazısında, birçok gelişmiş ülkede kamu maliyesinde tasarruf sağlamak amacıyla jenerik ilaçların desteklenmesinin bir devlet politikası haline geldiği ve ülkemizde de bu yol izlenerek ilaç harcamalarında tasarruf sağlanabileceği ifade edilmektedir.

290

⁴⁷ Aynı Tebliğ'in 2(u) maddesine göre, dünyada pazara ilk defa sunulmak üzere ruhsatlandırılmış/izin verilmiş ürünü ifade etmektedir.

300 Türkiye’de eşdeğer ilaç politikasıyla ilgili en önemli düzenleme, geri ödeme koşullarının belirlendiği Tebliğlerde yer almaktadır. Şöyle ki, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından çıkarılan ve 29.9.2008 tarihli, 27012 sayılı (Mükerrer) Resmi Gazete’de yayımlanan “Sağlık Uygulama Tebliği”nin 14.2. maddesinin ilk fıkrası, “eşdeğer ilaç uygulaması; temelde, sınırlandırılmış bir terapötik eşdeğerlik olarak, aynı endikasyon için kullanılabilir aynı etken maddeyi içeren ürünlerin benzer dozaj formları arasında fiyat karşılaştırması esasına dayanır.” şeklindedir. Maddenin devamına göre, ilaç tutarlarının geri ödenmesinde, eşdeğer ürün grubunda en ucuz ilacın fiyatının %15⁴⁸ fazlasına kadar olan tutar dikkate alınmaktadır.⁴⁹ Reçetede yazılı ilacın tutarı, en ucuz ilacın fiyatı ile bunun %15 fazlası arasında oluşan bandın içindeyse geri ödenmekte, bu bandın üzerindeyse ve hasta söz konusu ilacı tercih ederse fark kendisinden tahsil edilmektedir. Böylece reçete sahipleri cephesinde fiyat duyarlılığı yaratılmakta ve ucuz ilacın tercihi dolaylı olarak teşvik edilerek tasarruf sağlanması amaçlanmaktadır.

320 Eşdeğer ilaç uygulaması alanında, SGK ve Maliye Bakanlığının ilgili Tebliğlerinde düzenleme yapmış olmasının yanında, jenerik ilaçların orijinal ürün ile aynı içerikte, etkide ve güvenilirlikte olduğuna dair doktorlar, eczacılar ve kamuoyu nezdinde bilgilendirme yapılabilecektir. Ayrıca fiyatlandırma, ruhsatlandırma ve geri ödeme alanlarında jenerik ilaçların teşvik edilmesine yönelik yeni düzenleme önerilerinin bulunduğu da bilinmektedir. Ancak bu gibi politika unsurlarının anılan kamu otoritelerince oluşturulması ve yürütülmesi kaçınılmazdır. TEB’in soruşturma konusu eylemleriyle bazı ürünlerin ve firmaların boykot edilmesini örgütlemesinin ise, eşdeğer ilaç uygulamasının desteklenmesiyle hiçbir ilgisi bulunmamaktadır. Burada yapılan, eczacı meslek örgütlerinin beklentileri doğrultusunda bazı firmalar üzerinde baskı yaratılması amacıyla “sonuç alınıncaya kadar” talebin yönlendirilmesinden ibarettir.

330 Öte yandan TEB cephesinde, talepleri kabul ederek satış koşullarını değiştiren firmalar bakımından “sorun kalmadığı” görülmektedir. Ancak bu durumda ilacın devlet tarafından geri ödenmesi koşullarında herhangi bir iyileşme gerçekleşmemektedir. Örneğin TEB’in taleplerini kabul ederek satış koşullarında değişikliğe giden firmaların ürünlerinin, eczaneler tarafından kamu kurum ve kuruluşlarına ya da kişilere daha yüksek indirimle veya daha uzun vadeyle satılması söz konusu değildir. Ayrıca koşulları kabul ettiği için boykot tehdidine hedef olmaktan kurtulan firmanın ürünleri pekâlâ eşdeğer ilaçlar arasında fiyatı daha yüksek olan ilaçlar olabilecektir. Oysa konuyla ilgili tek endişesinin jenerik ilaçların tercih edilmesi olduğunu iddia eden TEB’in bu duyarlılığının, alım koşullarıyla ilgili beklentilerin karşılanmasıyla sınırlı olmaması ve süreklilik göstermesi beklenmelidir. Dolayısıyla devletin eşdeğer ilaç konusuna yaklaşımı tamamen tasarruf odaklı iken, soruşturma konusu karar ve uygulamaların ise bütünüyle eczanelerin karlılığı üzerine tesis edildiği kolaylıkla görülebilmektedir. Bu noktada da, AEO’nun internet sitesinde yayınlanmak üzere taslak olarak oluşturulduğu anlaşılabilir bir belgede geçen, “*Eczacıyı yok sayan, kamu kurumu iskontosu verme konusunda son derece cömert olmasına karşın eczacıyı ekonomik darboğaza itmek için, her geçen gün vadelerini düşürerek, %7’lik ticari iskontolarını geri çeken firmaları boykot ediyoruz.*” şeklindeki ifade, TEB’in soruşturma konusu karar ve uygulamalarının amacını yeterince ortaya koymaktadır.

⁴⁸ Tebliğ’in ilk halinde %22 olan bu oran, 20.6.2009 tarihli ve 27564 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Tebliğ ile %15 olarak değiştirilmiştir.

⁴⁹ Maliye Bakanlığı tarafından çıkarılan ve 23.9.2009 tarihli, 27033 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Tedavi Yardımına İlişkin Uygulama Tebliği”nde de benzer düzenlemeler yer almaktadır.

Yukarıdaki değerlendirmeler, TEB'in karar ve uygulamalarının hedefinde orijinal ürünlerin bulunduğu, dolayısıyla eşdeğer ilaç politikasının desteklenmesine yönelik olduğu savunması için geçerlidir. Ancak yapılan tespitler, eczacı meslek örgütlerinin talep ve eylemlerinde böyle bir seçicilik içinde olmadığını göstermektedir. İlgili yazışmaların ve duyuruların tamamına yakınında, adı geçen teşebbüslerin ürünlerinin orijinal/jenerik olup olmadığına herhangi bir vurgu yapılmamıştır. TEB ve bağlı odalar yalnızca, satış koşulları üzerinden bir ayrıma gitmiş ve bu merkezde taleplerini şekillendirerek eczaneleri yönlendirmiştir. Hatta eldeki belgelere bakıldığında, çoğu firmanın, ürün bazında herhangi bir değerlendirme yapılmaksızın bütünüyle hedef gösterildiği anlaşılmaktadır. Adı geçen bazı firmaların (örneğin Bilim, Eczacıbaşı Zentiva, Mustafa Nevzat ve Deva) ürün yelpazelerinde jenerik ilaçların önemli yer kaplaması da ayrıca dikkat çekmektedir. Dolayısıyla, TEB'in 4054 sayılı Kanun'un 4.maddesi kapsamında herhangi bir eylem gerçekleştirilmediği, yalnızca ilgili mevzuat gereğince eşdeğer ilaç uygulamaları hakkında üyelerini bilgilendirildiği; eşdeğer ilaç kullanımını teşvik amacıyla, eczacıların, eşdeğer ilaç satın almaları konusunda hastaları ikna etmeye çalıştığı, dolayısıyla TEB tarafından yürütülmekte olan bir boykotun bulunmadığı; tüm üreticilere aynı şekilde davranıldığı, üreticilere farklı davranışlarda bulunulmasının mümkün olamayacağı yönündeki savunmaların yerinde olmadığı kanaati oluşmuştur.

İşbu nihai kararın "*Tespitlerin Özeti ve İlaç Firmaları ile Ecza Depolarından Alınan Bilgilerin Analizi*" başlıklı bölümünün son paragrafında, firmaların satışlarında meydana gelen artış veya azalışların, ürünlerin ve talebin özelliklerine göre dönemsellikten kaynaklanıp kaynaklanmadığının değerlendirilebilmesi ve ayrıca boykotun olmadığı bir dönemdeki verilerle boykot dönemindeki verilerin karşılaştırılabilmesi amacıyla, Aralık 2007-Kasım 2008 (ilk dönem) ve Aralık 2008-Kasım 2009 dönemlerindeki (ikinci dönem) aylık satış ve iade verilerinin karşılaştırmalı olarak kullanıldığı belirtilmiştir. Öte yandan, yine nihai kararın "*Koşulları Kabul Eden Diğer Firmalar Hakkındaki Tespitler*" başlıklı bölümünde, firmaların cirolarına etki eden diğer bir faktör olarak Fiyat Kararnamesi⁵⁰ de dikkate alınmıştır. Dolayısıyla, TEB'in ilaç sektöründeki dönemselliklerin ve diğer faktörlerin dikkate alınmadan bazı firmaların satışlarında görülen ciro düşüşleri hakkında yorumlar yapıldığı yönündeki savunması dayanaksızdır.

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu ve Danıştay 13. Daire Başkanlığı nezdindeki davalar sonucunda alınan kararlarda, TEB'in soruşturma konusu karar ve uygulamalarının 6643 sayılı Türk Eczacıları Birliği Kanunu'nun 39. maddesi kapsamındaki kanunla verilmiş görevden kaynaklandığı durumlarda Rekabet Kurumunun bu madde kapsamında değerlendirilebilecek TEB karar ve uygulamaları hakkında bir inceleme yapmasının ve karar tesis etmesinin mümkün olmadığı ifade edilmektedir. Ne var ki, TEB'in, bu soruşturmanın konusu olan "eczanelerin alım koşullarını piyasa dışında belirlemek" amacıyla firmaların boykot edilmesine yönelik karar ve uygulamalarının 6643 sayılı Türk Eczacıları Birliği Kanunu'nun 39. maddesinde yer alan herhangi bir görevin kapsamına girmediği açıktır. Dolayısıyla bu soruşturma özelinde, Rekabet Kurumunun TEB'in bu soruşturma konusu karar ve eylemleri hakkında işlem tesis etmeye yetkili olmadığı yönündeki savunması yeterli dayanaktan yoksundur.

Bu çerçevede, TEB'in birinci ve ikinci yazılı savunmaları hiçbir haklı gerekçe ve somut veriyi içermemektedir.

⁵⁰ 3.12.2009 ve 4.12.2009 tarihli kararnamelerle değişik, 18.9.2009 tarihli ve 27353 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2009/15434 sayılı Beşeri İlaçların Fiyatlandırılmasına Dair Kararda Değişiklik Yapılması Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı.

I.4.4. İhlalin Ağırlığı

400 TEB'in eczanelerin alım koşullarını piyasa dışında belirlemeye yönelik karar ve uygulamalarının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğu yukarıda değerlendirilmiştir. Aynı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrasında Kanun'un 4, 6 ve 7. maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunan teşebbüs ve teşebbüs birliklerine idari para cezası verileceği düzenlenmiştir. Aynı maddenin beşinci fıkrasında ise, üçüncü fıkraya göre para cezası verilirken dikkate alınabilecek unsurlar sayılmıştır. Bu noktada, nihai kararda ihlalin varlığına hükmedilmesi durumunda göz önünde bulundurulması gereken, ihlalin ağırlığına ilişkin değerlendirmenin yapılmasında fayda bulunmaktadır.

410 Öncelikle TEB'in eczaneler için sağlayıcı firmalardan kaynak yaratmak kastıyla hareket ettiği, talep ettiği koşulların kabul edilmesi için boykot tehdidini kullanarak ihlal iradesinde kararlılığını sergilediği belirtilmelidir. TEB'in kararlılığının gösterilmesi bakımından, üye eczacıların ve bazı sağlayıcıların muhatap alınarak çok sayıda yazışma, duyuru ve görüşme yapılmış olması da dikkate alınmalıdır. Servier ve Pfizer ürünlerinin boykot edilmesi, bunun sonucunda anılan teşebbüslerin zarara uğraması ve olası bir boykot eyleminin hedefi olmaktan çekinen teşebbüslerin TEB'in taleplerini kabul ederek satış koşullarında değişikliğe gitmiş olması, Kanun'un 4. maddesinde aranan "amaç" koşulunun yanında "etki" şartının da gerçekleştiğini ortaya koymaktadır.

420 Raportörlerce yapılan yerinde incelemelerde elde edilenlerin yanı sıra eczacı meslek örgütlerinin internet sitelerinden ulaşılan belgelere göre, soruşturma konusuna ilişkin deliller 9.3.2009-3.11.2009 tarihleri arasındaki döneme aittir. Ancak bu yöndeki tespitler 2009 yılında yoğunlaşmakla birlikte, çok sayıda sağlayıcı firmanın -özellikle boykot tehdidi ve uygulaması sonucunda gözden geçirmek durumunda kaldığı- satış koşullarını halen TEB'in talepleri doğrultusunda uyguladığı anlaşılmaktadır. Nitekim 2009 yılında (özellikle Temmuz-Eylül döneminde) konuyla ilgili olarak üyelerine çok sayıda duyuruda bulunan ve bunların bir kısmında da bazı sağlayıcı teşebbüslerin TEB'in taleplerini kabul ettiğini bildiren eczacı meslek örgütleri tarafından, bu teşebbüslerden herhangi birinin satış koşullarını soruşturma konusu gelişmelerden önceki hale getirdiği yönünde herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Dolayısıyla ihlal iradesi 2009 yılında oluşmasına karşın, bunun 2010 yılında da sonuç doğurduğu görülmektedir. Ayrıca yapılan somut tespitlerin bir kısmının soruşturma kararının TEB'e 430 tebliğ edilmesinden sonraki döneme ait olduğu da vurgulanmalıdır.

440 Son olarak, ihlalin ağırlığının belirlenmesi açısından, TEB'in beşeri ilaç piyasasındaki yeri ve gücünün değerlendirilmesi de önemlidir. 6643 sayılı Türk Eczacıları Birliği Kanunu'na göre, eczacılar buldukları bölgenin eczacı odasına üye olmak durumunda olup TEB ise bu odaların üst birliği konumundadır. Dolayısıyla TEB, eczane sahibi ve mesul müdürü olan tüm eczacıları temsil etmektedir. Beşeri ilacın perakende satışının yapılabildiği tek kanalın eczaneler olması, TEB'i piyasada önemli bir konuma getirmektedir. Nitekim boykota maruz kalan Servier ve Pfizer'in ilgili dönemde eşdeğeri olmayan ilaçlarının bile satışının düşmüş olması, birçok firmanın satış koşullarını değiştirmek durumunda kalması, ortada ihlalin varlığına ve etkisine dair açık deliller bulunmasına karşın herhangi bir sağlayıcı teşebbüsün Kurumumuza ihbar başvurusunda dahi bulunamamış olması TEB'in bu konumunu destekler niteliktedir.

I.4.5. İhlale Son Verme

450 4054 Sayılı Kanun'un 9. maddesinin birinci fıkrasında; *"Kurul, ihbar, şikayet ya da Bakanlığın talebi üzerine veya resen bu Kanunun 4, 6 ve 7 inci maddelerinin ihlal edildiğini tespit ederse ilgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerine bu Kanunun Dördüncü Kısmında belirtilen hükümler çerçevesinde rekabetin tesisi ve ihlalden önceki durumun korunması için yerine getirilmesi ya da kaçınılması gereken davranışları kapsayan bir kararı bildirir."* hükmü yer almaktadır.

460 Yukarıda soruşturma konusu teşebbüs birliği karar ve uygulamalarının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğu değerlendirilmiştir. Bu bakımdan söz konusu ihlale ne şekilde son verileceğinin aynı Kanunun 9. maddesinin birinci fıkrasına göre ele alınması gerekmektedir.

460 Önceki bölümlerde de değinildiği gibi, TEB'in Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğu değerlendirilen soruşturma konusu karar ve uygulamalarını gerçekleştirmek amacıyla çeşitli yol ve yöntemlere başvurduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda;

- Eczane alım koşullarının piyasa dışında belirlenmesi amacıyla TEB bünyesinde toplantılar yapılmış,
- Bu toplantıların sonucunda belirlenen alım koşulları, TEB ve bağlı eczacı odalarının internet siteleri ve SMS'ler yoluyla üye eczacılara duyurulmuş,
- Ayrıca firmalarla görüşmeler yapılarak bu koşullara uyulması istenmiş, uyulmadığı takdirde alınacak "önlemler" bildirilmiş,
- Bu koşullara uymaları için telefon görüşmeleri yoluyla da firmalar üzerinde baskı kurulmaya çalışılmış,
- Talep edilen koşulları karşılamaya direnen firmaların eşdeğeri bulunan ürünlerine olan talep diğer ürünlere yönlendirilmiş, eşdeğeri olmayan ürünler ise "bir kutu verilerek hastaların ikna edilmesi" yoluna gidilmiş,
- Geçmişte satın alınan ürünler ecza depolarına iade edilmiş,
- Yeni alımlar ve stoklar en düşük seviyeye çekilmiş,
- Boykot edilen firmanın kampanyalarına dahil olunmamıştır.

480 Soruşturma konusu karar ve uygulamaların 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğu tespiti karşısında, ihlale son verilmesi için öncelikle, eczanelerin alım koşullarının piyasa dışında belirlenmesi yönündeki iradenin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Söz konusu irade doğrultusunda sonuç almaya yönelik her türlü uygulama da Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilmektedir. Bu bağlamda somut olarak eczacı meslek örgütleri, ihlal iradesine hizmet eden davranışlardan kaçınmak durumundadır. Yukarıda sayılan ve sağlayıcı teşebbüsler üzerinde baskı kurulması amaçlı yol ve yöntemlerin yanı sıra, yine aynı irade doğrultusunda yapılan çalışma, duyuru ve yazışmaların bu kapsamda kabul edileceği kuşkusuzdur.

490 Diğer yandan, sağlayıcı teşebbüslerin, TEB'in baskı araçlarının etkisiyle, piyasa dışında oluşan irade doğrultusunda satış koşullarını belirlemek durumunda kaldığının tespit edilmesi, işbu kararda varlığı değerlendirilen ihlalin nihai karardan sonra da devam ettiğini gösterecektir.

Bu çerçevede, Kanun'un 9. maddesinin birinci fıkrası uyarınca, ihlale son verilmesi için, anılan karar ve uygulamalar ile talep edilen alım koşullarını elde etmek üzere gerçekleştirilen her türlü eylem ve işleme son verilmesi gerekmektedir.

J. SONUÇ

- 500 16.9.2009 tarih, 09-42/1058-M sayılı Kurul kararınca yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapor'a ve Ek Görüş'e, toplanan delillere, yazılı savunmalara ve incelenen dosya kapsamına göre;
1. Türk Eczacıları Birliği'nin (TEB) eczanelerin alım koşullarını piyasa dışında belirlemesinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğuna OYBİRLİĞİ ile,
  2. Anılan teşebbüs birliği karar ve uygulamalarının Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasında sayılan şartları karşılamaması nedeniyle aynı Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulamayacağına OYBİRLİĞİ ile,
  - 510 3. Kanun'un 4. maddesi kapsamında olan ve 5. maddesinde düzenlenen muafiyetten yararlanamayan karar ve uygulamalarından dolayı TEB'e, Kanun'un 16. maddesi ve Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik uyarınca 2009 mali yılı sonunda oluşan 12.039.676,55 TL tutarındaki gayrisafi gelirlerinin %3 (yüzde üç)'ü oranında olmak üzere 361.190,30 TL (üçyüzaltmışbirbinyüzdoksan lira otuz kuruş) idari para cezası verilmesine OYÇOKLUĞU ile,
  - 520 4. Kanun'un 9. maddesinin birinci fıkrası uyarınca, eczanelerin alım koşullarının piyasa dışında belirlenmesi yönündeki karar ve uygulamalara, ayrıca bu şekilde belirlenen alım koşullarının elde edilmesi için sağlayıcı teşebbüslere yönelik her türlü eyleme son verilmesi yükümlülüğünün TEB'e bildirilmesi için Başkanlığın görevlendirilmesine OYBİRLİĞİ ile
- karar verilmiştir.

530

540

Rekabet Kurulu'nun 08.07.2010 Tarih ve 10-49/912-321 Sayılı Kararına

550

KARŞI OY GEREKÇESİ

560

Kurulumuz mezkur kararıyla, kararın 3. maddesinde belirtilen 4054 Sayılı Kanun'un 4.maddesine aykırı uygulamaları nedeniyle, aynı Kanun'un 16. maddesi ve Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik uyarınca Türk Eczacılar Birliği'ne 2009 mali yılı sonunda oluşan gayri safi gelirlerinin % 3'ü oranında idari para cezası kesilmesine karar vermiş bulunmaktadır. Anılan bu para cezası belirlenirken 4054 sayılı yasa ile birlikte, yukarıda anılan Yönetmelik'in ilgili hükümlerinin uygulanarak verilen ceza miktarının hesaplanması ile ilgili bölümünü içeren sonuç cezaya aşağıda belirteceğim gerekçelerle katılmıyorum.

570

4054 Sayılı "Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 16.maddesinin 4.fıkrasında; 'Bu Kanunun 4, 6 ve 7 nci maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunanlara, ceza verilecek teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde onuna kadar idarî para cezası verilir. " denilmiş, son fıkrasında da; " Bu maddeye göre verilecek idarî para cezalarının tespitinde dikkate alınan hususlar, işbirliği halinde para cezasından bağışıklık veya indirim şartları, işbirliğine ilişkin usul ve esaslar Kurulca çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir." hükmü bulunmaktadır.

580

Bu hükümleri yorumlarsak; Yasa Koyucu, maddenin 4.fıkrası ile verilecek cezalarda alt sınır koymayıp, sadece üst sınırı belirleyerek cezaların yüzde ona kadar verileceğini hükme bağlamış, son fıkrasında ise sadece " cezanın tespitinde dikkate alınan hususlar " kavramını getirmiş ve Rekabet Kurulu'na sadece cezanın tespitinde dikkate alınacak hususların belirlenmesine ilişkin yönetmelik çıkarma konusunda sınırlı yetki vermiştir. Cezanın tespitinde dikkate alınacak hususlar derken yasa koyucu neyi kastetmektedir? Burada kastedilen hangi fiillere, ne miktarda ceza vereceğini tespit et demek anlamında değil, 16.madde ile verilen ceza sınırları içerisinde (% 10 'a kadar) ceza takdir ederken hangi unsurlara göre veya hangi şartların varlığı halinde cezayı ağırlaştıracaksın veya hafifleteceksin, bir başka deyişle yasada öngörülen sınırlar içerisinde ceza tayin ederken, takdir yetkini kullanma adına hangi unsurları dikkate alarak ceza tesis edeceksin anlamındadır. Yasa koyucu Rekabet Kurulu'na, Yönetmelik yaparken hangi fiillere ne ceza verileceğini tespit etme yolunda bir yetki verseydi o zaman yasaya; "Bu maddeye göre verilecek idarî para cezalarının tespiti ve maddeye göre verilecek idarî para cezalarının tespitinde dikkate alınan hususlar " kavramını birlikte getirirdi.

590

" Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar İle Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in; "Temel Para Cezası" başlığı altındaki 5.maddesinde; "(1) Temel para cezası hesaplanırken, Kanunun 4 üncü ve 6 ncı maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunan teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin, nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun

hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin;

- a) Karteller için, yüzde ikisi ile yüzde dördü,
b) Diğer ihlaller için, binde beşi ile yüzde üçü,
arasında bir oran esas alınır.

(2) Birinci fıkrada yazılı oranların belirlenmesinde, ilgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin piyasadaki gücü, ihlal neticesinde gerçekleşen veya gerçekleşmesi muhtemel zararın ağırlığı gibi hususlar dikkate alınır.

(3) Birinci fıkraya göre belirlenen para cezası miktarı;

a) Bir yıldan uzun, beş yıldan kısa süren ihlallerde yarısı oranında,

b) Beş yıldan uzun süren ihlallerde bir katı oranında,

arttırılır.” denilmiş, yine 6.maddesinde Ağırlaştırıcı Unsurlar ve 7.maddesinde de Hafifletici Unsurlar ayrı ayrı sayılmıştır.

Yukarıda açıkça görüleceği üzere Yasa Koyucu 16.maddeye göre verilecek cezalarda; alt sınır koymayıp, sadece üst sınırı belirleyerek cezaların yüzde ona kadar verileceğini hükme bağlamasına ve Rekabet Kurulu’na yukarıda geniş olarak açıkladığımız gibi, Yönetmelikle düzenlenmesi yetki aşımı nedeniyle mümkün olmayan bir konuda, Yönetmelikle düzenleme yapılarak belli suçlar için, belirli cezalar getirilmiş, yine Yönetmelikte, Kanunda olmayan bir kural getirilerek alt sınır ve yasada öngörülmeleyen üst sınır belirlenmiş ve Karteller için yüzde iki ile dört arası, diğer ihlaller içinse binde beş ile yüzde üçü şeklinde ceza verilmesi öngörülmüştür.

Yönetmelikler, Kamu Kuruluşlarının kendi görev alanlarına giren konularda yasa ve tüzük uygulanmasına yönelik yönetsel anlamdaki hukuk kurallarıdır. Anayasanın 124.maddesine göre Başbakanlık, Bakanlıklar ve Kamu Kuruluşları görev alanları ile ilgili yasa ve tüzüklerin uygulanmasını belirleyen yönetmelik çıkarabilir. Anayasa’mızın 11.maddesinin 2.fıkrasına göre Kanunlar Anayasa’ya aykırı olamayacağı gibi, bu kuraldan hareketle hukukun genel ilkelerine göre; Yönetmelikler de yasa ve tüzüklere aykırı olamayacağı gibi üst hukuk kurallarına da aykırı olamaz. Yönetmelikler yasanın açıkça yetki vermediği bir konuda yeni bir düzenleme yapamayacağı gibi, Yasa ile öngörülen kuralı sınırlayamaz. Yeni bir hüküm koyamaz.

Olayımızda 4054 Sayılı Yasanın 16.maddesi ile konulan kural, anılan yönetmelikle bir anlamda değiştirilmekte ve Kurulun hareket alanı daraltılmaktadır. Yasa ile getirilmeyen ve Yönetmelik Koyucuya ceza miktarlarını ve ceza sınırlarını saptama konusunda verilmiş bir yetki olmamasına rağmen, belirli suçlara verilecek cezaların saptanması, para cezasına alt sınır konulması ve yeni, bir üst sınır konulması 4054 sayılı yasanın 16.maddesine aykırıdır. Öte yandan Öte yandan 4054 sayılı Kanun’da “kartel” şeklinde bir tanım bulunmadığı halde 5/1-a ve b bendinde; “Karteller için, yüzde ikisi ile yüzde dördü,” ve karteller dışında kalan diğer ihlaller için, binde beşi ile yüzde üçü oranında bir ceza öngörülmesi, Yasanın 16/son maddesinde Kurulca çıkarılması için verilen yönetmelik yetkisini aşmaktadır. Zira yönetmelik ile temel ceza tespiti mümkün değildir. Bu nedenle yasaya aykırı bulunan Yönetmelik hükümlerine göre ceza belirlenmesinin olanaklı olmadığı, hukuken sakat olduğu açıktır. Öte yandan bu karşı oy sahibinin yetkisinde bulunan ceza miktarını tespit etme yetkisi, daha önce görev yapan ve aynı seviyede olan üyelerin çıkardığı bir düzenleme ile ipotek altına alınmaktadır.

650 Bu görüşe karşı bir sav getirilebilir. "Yönetmelik Danıştay'ca iptal edilmediğine göre hukuken geçerlidir ve zaten verilen cezada yönetmeliğin 6. ve 7. maddeleri uygulanarak sonuç olarak cezanın, yasanın öngördüğü alt ve üst sınırlara ulaşmaktadır." Hukukun genel ilkeleri, hafifletici ve ağırlaştırıcı unsurların bulunmadığı olayda Rekabet Kurulu'nun anılan yönetmeliğe göre alt ve üst sınır belirleme yönünden bağlı olması karşısında bu savın bir geçerliliği olamaz.

660 Öte yandan, yukarıda belirtilenlerin dışında anılan Yönetmeliğin hukukun genel ilkelerine ve Kanuna aykırılıkları bulunmaktadır. Türk hukukunda, 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile birlikte para cezası kalmamıştır. Bu yani rekabet otoritesinin verdiği " İdari Para Cezası"dır. Bu nedenle yönetmelikte geçen para cezası kavramı ceza kanununa aykırıdır.

670 Karara karşı olduğum bir hususta şudur ; Kurulumuz kararının 2 nolu hüküm fıkrasında aynen" Bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası ve "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" hükümleri uyarınca, Türk Eczacılar Birliği'nin 2009 mali yılı sonunda oluşan gayri safi gelirlerinin % 3'ü oranında olmak üzere; 361.190,30 TL para cezası verilmesine karar vermiştir. Bu hüküm fıkrası açık değildir. Ceza kararlarında hüküm fıkralarının açık olması bir başka deyişle ceza hükmünün hakkında soruşturma yapılan ve ceza verilen tarafça açıkça anlaşılması gerekir. Ceza hükümlerinde artırım ve indirimlerin neler olduğu, Yönetmeliğin hangi maddelerinin uygulanarak sonuç cezanın verildiğinin açıkça anlaşılabilir bir şekilde yazılması gerekir.Olayımızda Kurulumuz kararında hüküm fıkrasını bu şekilde yazmamış sadece yukarıda belirttiğim gibi 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası ve "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" hükümleri uyarınca, 2009 mali yılı sonunda oluşan gayri safi gelirlerinin % 3'ü oranında olmak üzere; 361.190,30 TL para cezası verilmesine şeklinde belirtmiştir. Bu nedenle de karara katılmıyorum.

680

690 Yukarıda açıklanan nedenlerle, Kurulun Yasaya aykırı yönetmeliğin 5.maddesini uygulamaksızın, 16.maddeye göre ve yönetmeliğin 6 ve 7.maddesinde öngörülen olaydaki ağırlaştırıcı ve hafifletici unsurları da göz önüne alıp, takdir yetkisini kullanarak, Türk Eczacılar Birliği'nin kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olması, 6643 sayılı Türk Eczacılar Birliği Kanun'unda verilen görev ve konumu ve anılan Yönetmelik'te öngörülen indirim nedenleri göz ardı edilmeksizin % 10 sınırı içinde kalmak koşuluyla sonuç ceza miktarını 2009 mali yılında oluşan gayri safi gelirlerinin binde on'u olarak belirlemesi gerekirken aksi yönde, Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in 5.maddesinin (a) fıkrasına göre kartel ihlalleri için öngörülen yüzde iki oranını temel ceza olarak alıp ve aynı yönetmeliğin 7.maddesinde öngörülen hafifletici unsurlarda göz önüne alarak; sonuçta 2009 mali yılında oluşan gayri safi gelirlerinin yüzde üç'ü oranında değişen idari para cezası tesis edilmesi yolunda verdiği kararın 3.maddesine katılmıyorum.

Reşit Gürpınar
Kurul Üyesi